

stay
safe

Co-funded by the Rights,
Equality and Citizenship Programme (RE
Programme of the European Union

GRANT AGREEMENT NUMBER — 881693 — STAY SAFE

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΓΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΕΣ ΠΟΥ ΕΡΓΑΖΟΝΤΑΙ ΜΕ ΓΥΝΑΪΚΕΣ ΠΟΥ ΠΑΣΧΟΥΝ ΑΠΟ ΨΥΧΟΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΝΑΠΗΡΙΑ

Call: REC-AG-2019

Action grants 2019: RIGHTS, EQUALITY AND CITIZENSHIP WORK PROGRAMME

Έγγραφο που συντάχθηκε στο πλαίσιο των επιχορηγήσεων για τις Δράσεις του 2019:
Πρόγραμμα εργασίας για τα δικαιώματα, την ισότητα και την ιθαγένεια "Stay Safe:
Πρόληψη και αντιμετώπιση της σεξουαλικής βίας κατά των γυναικών με αναπηρία"
Αριθμός έργου: 881693

Ανατρέξτε στην [άδεια χρήσης](#) του εγγράφου

Το περιεχόμενο της παρούσας έκθεσης αντιπροσωπεύει αποκλειστικά τις απόψεις του συντάκτη και αποτελεί αποκλειστική ευθύνη αυτού. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν φέρει καμία ευθύνη για τη χρήση των πληροφοριών που εμπεριέχονται.

Σύνταξη:

Η σύμπραξη για το έργο Stay Safe υπό το συντονισμό του ταμείου κοινωνικής καινοτομίας SIF (Λιθουανία).

Πίνακας Περιεχομένων

Οι μαθησιακοί στόχοι του προγράμματος για τους επαγγελματίες που εργάζονται στον τομέα της ψυχοκοινωνικής αναπηρίας	3
Προσέγγιση/Μεθοδολογία/Μέθοδοι εκμάθησης.....	5
Τεχνικές δημιουργικού δράματος	5
Μαθησιακά αποτελέσματα	7
Το περιεχόμενο του προγράμματος εκπαίδευσης.....	8
Σχέδιο μαθημάτων και ώρες μάθησης	11
ΕΝΟΤΗΤΑ 1 - Επιπολασμός. Πώς θα μπορούσαν οι επαγγελματίες να κατανοήσουν τη συχνότητα εμφάνισης βίας έναντι των γυναικών και κοριτσιών που πάσχουν από ψυχοκοινωνική αναπηρία καθώς και τις προκλήσεις κατά την αντιμετώπισή της.....	13
ΕΝΟΤΗΤΑ 2- Τύποι και μορφές της σεξουαλικής βίας και οι συνέπειές τους στα θύματα.....	26
ΕΝΟΤΗΤΑ 3- Παράγοντες κινδύνου για τη σεξουαλική παρενόχληση/ βία έναντι των γυναικών που πάσχουν από ψυχοκοινωνική αναπηρία.....	40
ΕΝΟΤΗΤΑ 4- Πώς θα μπορούσαν οι επαγγελματίες να αναγνωρίζουν τη σεξουαλική παρενόχληση/ βία έναντι των γυναικών που πάσχουν από ψυχοκοινωνική αναπηρία.....	52
ΕΝΟΤΗΤΑ 5 - Σχετική νομοθεσία και δικαιώματα των θυμάτων για σεξουαλικά ζητήματα	65
ΕΝΟΤΗΤΑ 6- Πώς θα μπορούσαν οι επαγγελματίες να αποτρέψουν τη βία κατά των γυναικών και κοριτσιών με αναπηρία: σε επαγγελματικό, οργανωτικό και διαρθρωτικό επίπεδο	82
ΕΝΟΤΗΤΑ 7- Πώς θα μπορούσαν να αντιμετωπίσουν οι επαγγελματίες τις περιπτώσεις βίας κατά των γυναικών και κοριτσιών με ψυχοκοινωνική αναπηρία: σε επαγγελματικό, οργανωτικό και διαρθρωτικό επίπεδο:.....	97
ΕΝΟΤΗΤΑ 8- Βέλτιστες πρακτικές και εργαλεία για την πρόληψη και την αντιμετώπιση τέτοιων ζητημάτων	114
ΕΝΟΤΗΤΑ 9- Δημιουργία δικτύων για την πρόληψη και αντιμετώπιση της σεξουαλικής βίας/ παρενόχλησης κατά των γυναικών με αναπηρία.....	138

Εκπαιδευτικό πρόγραμμα για επαγγελματίες που εργάζονται με γυναίκες που πάσχουν από ψυχοκοινωνική αναπηρία

Οι μαθησιακοί στόχοι του προγράμματος για τους επαγγελματίες που εργάζονται στον τομέα της ψυχοκοινωνικής αναπηρίας

Το πρόγραμμα Stay Safe αποσκοπεί στη βελτίωση των γνώσεων και των δυνατοτήτων αντιμετώπισης σχετικά με τον κίνδυνο σεξουαλικής παρενόχλησης/βίας στον οποίο εκτίθενται οι γυναίκες που πάσχουν από ψυχοκοινωνική αναπηρία και αναφορικά με τον τρόπο με τον οποίο οι επαγγελματίες μπορούν να αντιμετωπίσουν τέτοιου είδους περιστατικά. Επίσης, προκειμένου οι επαγγελματίες να είναι σε θέση να υποστηρίξουν καλύτερα όσους αφορούν τα περιστατικά σεξουαλικής παρενόχλησης/βίας, η παρούσα εκπαίδευση θα εφαρμόσει επίσης τη συμπεριφορική προσέγγιση ως ακολούθως:

- κάθε γυναίκα πρέπει να έχει θετική στάση απέναντι στην καταγγελία της βίας: οι επαγγελματίες πρέπει να επικοινωνούν την ιδέα ότι η καταγγελία θα ληφθεί σοβαρά υπόψη και θα διερευνηθεί ενόσω προστατεύεται παράλληλα και η ασφάλεια του θύματος
- κάθε γυναίκα πρέπει να πιστεύει ότι οι άλλοι θα εγκρίνουν τη συμπεριφορά της: οι επαγγελματίες πρέπει να συμβάλλουν στη δημιουργία ενός υποστηρικτικού πλαισίου που θα διευκολύνει τη δημοσιοποίηση
- κάθε γυναίκα πρέπει να πιστεύει ότι οι άλλοι θα εγκρίνουν τη συμπεριφορά της: οι επαγγελματίες πρέπει να μεταδίδουν τη στάση ότι είναι ορθό να γίνει καταγγελία
- κάθε γυναίκα πρέπει να μην περιορίζεται από το περιβάλλον της (δηλαδή λόγω περιορισμένων δεξιοτήτων, γνώσεων αλλά και περιορισμών του κοινωνικού περιβάλλοντος): οι επαγγελματίες πρέπει να δημιουργήσουν ένα περιβάλλον που να

διευκολύνει την καταγγελία (απλές διαδικασίες έρευνας, εναλλακτικές επιλογές για καταγγελία).

Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα Stay Safe περιλαμβάνει άτυπες εκπαιδευτικές δραστηριότητες αλλά και τεχνικές δημιουργικού δράματος. Θα καλύψει ένα ευρύ φάσμα θεμάτων, όπως στατιστικά στοιχεία αλλά και τις τάσεις σχετικά με τη σεξουαλική παρενόχληση και βία, τα είδη και τις μορφές της σεξουαλικής βίας καθώς και τις συνέπειές της στα θύματα, τη σχετική νομοθεσία και τα δικαιώματα των θυμάτων, τις βέλτιστες πρακτικές και τα εργαλεία για την πρόληψη και την αντιμετώπιση τέτοιων ζητημάτων κτλ. Το υλικό θα μεταφραστεί και θα προσαρμοστεί αντίστοιχα από την κάθε χώρα που συμμετέχει.

Αν και η εκπαίδευση αυτή απευθύνεται σε επαγγελματίες που εργάζονται στον τομέα της ψυχοκοινωνικής αναπηρίας, μέρος του περιεχομένου της μπορεί να ενδιαφέρει και τους ανεπίσημους φροντιστές γυναικών που πάσχουν από ψυχοκοινωνική αναπηρία. Ο ανεπίσημος φροντιστής είναι ένα άτομο εκτός επαγγελματικού ή άλλου επίσημου πλαισίου που παρέχει - συνήθως - άμισθη φροντίδα σε κάποιον με μακροχρόνιες ανάγκες περίθαλψης ή φροντίδας. Τα άτομα αυτά με την ιδιότητα του φίλου ή συγγενή του ατόμου που χρήζει φροντίδας, είναι σε θέση να συμβάλλουν σε μεγάλο βαθμό στην καλή ψυχοσωματική του κατάσταση μέσω της φροντίδας αλλά και της υποστήριξης που παρέχουν. Ωστόσο, τα άτομα αυτά, συχνά δεν έχουν την απαραίτητη υποστήριξη και εκπαίδευση ώστε να είναι σε θέση να παρέχουν μακροπρόθεσμα ποιοτική φροντίδα, χωρίς να θέτουν σε κίνδυνο την προσωπική τους υγεία και την ενσωμάτωσή τους στην κοινωνία.

Σε πολλές περιπτώσεις, οι γυναίκες με ψυχοκοινωνική αναπηρία λαμβάνουν φροντίδα τόσο από επαγγελματίες όσο και από ανεπίσημους φροντιστές (για παράδειγμα είτε επισκέπτονται κέντρα ημερήσιας φροντίδας είτε περνούν εκ περιτροπής περιόδους παραμονής σε ιδρύματα ή στην οικογένειά τους). Ως εκ τούτου, είναι ιδιαίτερα σημαντικό να ευαισθητοποιηθούν και οι φροντιστές αναφορικά με τους κινδύνους σεξουαλικής βίας που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες που πάσχουν από ψυχοκοινωνική αναπηρία, καθώς και με τον τρόπο πρόληψης και αντιμετώπισης τους.

Ειδικότερα, οι ενότητες 2, 3 και 4 είναι συναφείς για ανεπίσημους φροντιστές και ως εκ τούτου θα μπορούν να ενσωματωθούν σε πρωτοβουλίες που στοχεύουν ειδικότερα στην ενημέρωση και υποστήριξή τους. Γενικότερα, το εκπαιδευτικό πρόγραμμα Stay Safe θα μπορούσε να αποτελέσει τη βάση για τη σύναψη συνεργασίας μεταξύ των επαγγελματιών αλλά και των οργανώσεων που υποστηρίζουν τους ανεπίσημους φροντιστές και τις οικογένειες των γυναικών που πάσχουν από ψυχοκοινωνική αναπηρία, με στόχο την παροχή πληροφοριών

στο ευρύτερο κοινό και τη σύμπραξη δυνάμεων για την καταπολέμηση της σεξουαλικής βίας κατά των ευάλωτων γυναικών.

Προσέγγιση/Μεθοδολογία/Μέθοδοι εκμάθησης

Προτείνεται η χρήση μικτής εκμάθησης για τους επαγγελματίες που συνδυάζει τις συνεδρίες δια ζώσης με τη διαδικτυακή εμπειρία μάθησης. Η διαδικτυακή μάθηση σε συνδυασμό με τις συνεδρίες δια ζώσης αλληλοσυμπληρώνονται με τα ξεχωριστά πλεονεκτήματά τους και μπορούν να οδηγήσουν σε καλύτερα αποτελέσματα.

Κατά τη διάρκεια των συνεδριών δια ζώσης συνιστάται η χρήση τεχνικών δημιουργικού δράματος που θα επιτρέψουν στους συμμετέχοντες να κατανοήσουν καλύτερα τις καταστάσεις, τα συναισθήματα των γυναικών με αναπηρία αλλά και τα δικά τους συναισθήματα όταν έρχονται αντιμέτωποι με καταστάσεις σεξουαλικής βίας. Η μέθοδος αυτή διευκολύνει την αναζήτηση και την εξεύρεση λύσεων και την ανάπτυξη της κατάλληλης επικοινωνίας που απαιτείται σε τέτοιες περιπτώσεις. Αυτό θα δημιουργούσε έναν χώρο ασφαλή ώστε να εξερευνήσουν τα δικά τους συναισθήματα και τα συναισθήματα των άλλων, να εκφράσουν τις σκέψεις και τις ιδέες τους κατά την επίλυση των περιπτώσεων σεξουαλικής βίας. Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα αναμένεται να δώσει τη δυνατότητα στους επαγγελματίες να συμβάλουν στη δημιουργία ενός υποστηρικτικού πλαισίου που να διευκολύνει τη δημοσιοποίηση.

Τεχνικές δημιουργικού δράματος

Το δημιουργικό δράμα είναι ένα είδος θεάτρου που χρησιμοποιείται για εκπαιδευτικούς σκοπούς και βοηθά στην πρακτική κοινωνικών δεξιοτήτων αλλά και ακαδημαϊκών θεμάτων με τη χρήση θεατρικών παιχνιδιών και αυτοσχεδιασμών υπό την καθοδήγηση ενός εκπαιδευμένου δασκάλου. Παρέχει ένα ασφαλές περιβάλλον για τους εκπαιδευόμενους ώστε να εξερευνήσουν τις συμπεριφορές, τις ιδέες, τη δημιουργικότητα αλλά και τα σχολικά μαθήματα. Το δημιουργικό δράμα αποτελεί μια μη συμβατική προσέγγιση στη μάθηση που εμπλέκει τη φαντασία, τη συγκέντρωση και την αισθητηριακή αντίληψη σε ένα θεατρικό περιβάλλον

Δημιουργικό δράμα: Ορισμός και Παράδειγμα

Το δημιουργικό δράμα βασίζεται στα στοιχεία του παιχνιδιού για τη δημιουργία μιας εκπαιδευτικής ατμόσφαιρας που στοχεύει στην κοινωνική ανάπτυξη αλλά και την ακαδημαϊκή βελτίωση.

Οι εκπαιδευόμενοι μπορούν να κάνουν ασκήσεις με παιχνίδια ρόλων ώστε να μάθουν πράγματα για τον εαυτό τους και τους άλλους σε κοινωνικό επίπεδο και η δραματοποίηση μιας ιστορίας επιτρέπει στους εκπαιδευόμενους να ανακαλύψουν διάφορες εναλλακτικές και να πάρουν αποφάσεις. Το δημιουργικό δράμα δεν έχει επίσημο χαρακτήρα και δεν χρησιμοποιούνται γραπτά σενάρια. Ο διάλογος που χρησιμοποιείται στις ασκήσεις στηρίζεται στον αυτοσχεδιασμό και βασίζεται σε ιστορίες και θέματα που συζητήθηκαν και αναπτύχθηκαν από τους συμμετέχοντες.

Οι δραστηριότητες αυτές ενισχύουν την αυτοπειθαρχία, την αυτοεκτίμηση αλλά και τις σχέσεις με τους άλλους. Η τέχνη του δημιουργικού δράματος έγκειται στην τεχνική του και οι διάφορες ασκήσεις εξερευνούν τη φαντασία, τη δραματική τεχνική, την αισθητηριακή αντίληψη και τη συγκέντρωση.

Το δημιουργικό δράμα συμπεριλαμβάνει τις ακόλουθες τεχνικές:

- Η τεχνική της **Παντομίας**. Η παντομίμα είναι η έκφραση της μη λεκτικής επικοινωνίας που επιδεικνύει το πόσα πολλά μπορούμε να πούμε χωρίς να μιλήσουμε και πόσα πολλά μπορούμε να επικοινωνήσουμε με χειρονομίες.
- Η τεχνική του **Αυτοσχεδιασμού**. Οι αυτοσχεδιασμοί είναι σκηνές που σχεδιάζονται εκ των προτέρων, αλλά η δράση και ο διάλογος εκτελούνται αυθόρμητα εκείνη τη στιγμή.
- Η τεχνική του **Παιχνιδιού ρόλων**. Στο παιχνίδι ρόλων, οι συμμετέχοντες υποδύονται διαφορετικούς ρόλους σε ένα σενάριο για ένα πρόβλημα της ζωής.
- Η Τεχνική **Αυτοσχεδιασμού μνήμης και αίσθησης**. Στον αυτοσχεδιασμό μνήμης και αίσθησης, οι ασκήσεις επικεντρώνονται στις πέντε αισθήσεις - όραση, όσφρηση, ακοή, αφή και γεύση - και δουλεύεται επίσης η ηχητική και οπτική αντιληπτική ικανότητα. Βιώνουμε τη ζωή μέσω των αισθήσεών μας, και η όραση και η ακοή είναι βασικά εργαλεία για την κατανόηση της ανάγνωσης.
- **Τα Συναισθήματα**. Οι συμμετέχοντες με αυτές τις ασκήσεις ενθαρρύνονται στο να εκφράσουν και να κατανοήσουν τα συναισθήματά τους . Έχουν ένα ασφαλές μέρος για να εξερευνήσουν τα δικά τους συναισθήματα και τα συναισθήματα των άλλων μέσα από τα παιχνίδια ρόλων.

- Οι αυτοσχεδιασμοί **δημιουργίας Χαρακτήρων** διδάσκουν τις ομοιότητες και τις διαφορές των ανθρώπων, όπως η σωματική διάπλαση, η κουλτούρα, η ηλικία, η θρησκεία και η εθνικότητα. Οι συμμετέχοντες μπορούν να μάθουν για πραγματικούς ανθρώπους και χαρακτήρες της λογοτεχνίας και να βιώσουν πώς μπορούν να σκέφτονται, να αισθάνονται, να κινούνται και να συμπεριφέρονται όπως ο χαρακτήρας τον οποίον υποδύονται.
- **Ο Διάλογος.** Οι συμμετέχοντες χρησιμοποιούν το διάλογο για να εκφράσουν τις σκέψεις, τις ιδέες και τα συναισθήματά τους. Μπορούν να συζητήσουν και να οργανώσουν τους διαλόγους στις σκηνές που δραματοποιούνται και στη συνέχεια, μετά την εκτέλεση των σκηνών, να εκφράσουν τις αντιδράσεις τους στις σκηνές αυτές.
- **Η Δραματοποίηση Ιστορίας.** Οι συμμετέχοντες δραματοποιούν ιστορίες που έχουν γράψει, ιστορίες που τους αρέσουν ή που έχουν ακούσει στο παρελθόν. Μπορούν επίσης να δημιουργήσουν ιστορίες για να τις δραματοποιήσουν σε μικρές ομάδες.

Μαθησιακά αποτελέσματα

Μετά την ολοκλήρωση του εκπαιδευτικού προγράμματος οι εκπαιδευόμενοι θα είναι σε θέση:

- Να κατανοήσουν τη συχνότητα εμφάνισης βίας έναντι των γυναικών και κοριτσιών που πάσχουν από ψυχοκοινωνική αναπηρία καθώς και τις προκλήσεις κατά την αντιμετώπισή της,
- Να αναγνωρίζουν τα είδη και τις μορφές της σεξουαλικής βίας,
- Να κατανοήσουν τον αντίκτυπο της βίας και τις συνέπειες της για τα θύματα/ τις γυναίκες με αναπηρία,
- Να αξιολογούν/ διακρίνουν τους παράγοντες κινδύνου για έμφυλη βία κατά των γυναικών με ψυχοκοινωνική αναπηρία
- Να αξιολογούν/αναγνωρίζουν/εκτιμούν τη βία κατά των γυναικών με ψυχοκοινωνική αναπηρία σε συγκεκριμένες καταστάσεις,
- Να γνωρίζουν/εφαρμόζουν τα δικαιώματα των θυμάτων και τη νομοθεσία σε ευρωπαϊκό, εθνικό και διεθνές επίπεδο στον τομέα της έμφυλης βίας,
- Να προλαμβάνουν την σεξουαλική βία έναντι των γυναικών και κοριτσιών με ψυχοκοινωνική αναπηρία
- Να αντιμετωπίζουν περιπτώσεις βίας έναντι των γυναικών με ψυχοκοινωνική αναπηρία,

- Να αξιοποιούν τις βέλτιστες πρακτικές και τα εργαλεία για την πρόληψη και την αντιμετώπιση της σεξουαλικής παρενόχλησης/βίας, όπως και να υποστηρίζουν την καταγγελία των περιστατικών,
- Να κατανοούν την σημασία των δικτύων για την αντιμετώπιση της σεξουαλικής παρενόχλησης/βίας κατά των γυναικών με αναπηρία.
- Να συμβάλουν στη δημιουργία ενός υποστηρικτικού πλαισίου για τις γυναίκες με αναπηρία που θα επιτρέπει τη δημοσιοποίηση της βίας.

Το περιεχόμενο του προγράμματος εκπαίδευσης

Τα εκπαιδευτικά αυτά προγράμματα για τους επαγγελματίες που εργάζονται με άτομα που πάσχουν από αναπηρίες θα καλύψουν τα ακόλουθα θέματα:

Συχνότητα της σεξουαλικής παρενόχλησης/βίας έναντι των γυναικών και κοριτσιών με ψυχοκοινωνική αναπηρία

Το μέρος αυτό αποτελεί μια γενική επισκόπηση των στατιστικών στοιχείων και κάθε σχετικής πρόσθετης πληροφορίας αναφορικά με τη συχνότητα εμφάνισης σεξουαλικής παρενόχλησης/βίας έναντι των γυναικών και κοριτσιών με ψυχοκοινωνική αναπηρία. Οι διαθέσιμες πληροφορίες σχετικά με τα περιστατικά βίας (στατιστικές πληροφορίες, καταγγελίες, άλλα δεδομένα), παρουσιάζονται από κάθε χώρα εταίρο και μαρτυρούν σε ένα βαθμό την έκταση στην οποία η βία έναντι των γυναικών και των κοριτσιών με ψυχοκοινωνική αναπηρία εξαπλώνεται στο εκάστοτε εθνικό επίπεδο. Παρουσιάζεται επίσης εδώ η σύγκριση των ευρημάτων σε εθνικό επίπεδο στο πλαίσιο της ΕΕ, και γίνεται συζήτηση για τα αποτελέσματα επικτάτησης/σοβαρότητας/δημοσιοποίησης της βίας στην ΕΕ.

Τύποι και μορφές της σεξουαλικής βίας και οι συνέπειές τους στα θύματα

Παρουσιάζονται λεπτομερώς πληροφορίες σχετικά με τους διάφορους τύπους και μορφές της σεξουαλικής παρενόχλησης/βίας. Παρουσιάζονται και χρησιμοποιούνται γενικά παραδείγματα σχετικά με τους διαφορετικούς τύπους σεξουαλικής βίας για την ευαισθητοποίηση των συμμετεχόντων, καθώς και για την εκπαίδευσή τους στην αναγνώριση αυτών των διαφορετικών τύπων και μορφών της σεξουαλικής βίας. Καθώς η βία μπορεί να έχει μεγάλο αντίκτυπο στο θύμα, παρουσιάζονται επίσης οι συνέπειες που μπορεί να προκαλέσει στο άτομο που βιώνει τις βίαιες πράξεις.

Παράγοντες κινδύνου για τη σεξουαλική παρενόχληση/ βία έναντι των γυναικών που πάσχουν από ψυχοκοινωνική αναπηρία

Το κεφάλαιο αυτό περιλαμβάνει τους κύριους παράγοντες κινδύνου που μπορούν να επηρεάσουν ή να προκαλέσουν περιστατικά σεξουαλικής παρενόχλησης/βίας κατά γυναικών και κοριτσιών με ψυχοκοινωνική αναπηρία. Αυτό περιλαμβάνει παράγοντες όπως είναι η φτώχεια, το χαμηλό επίπεδο οικονομικής θέσης, η ηλικία, το οικογενειακό περιβάλλον, το μορφωτικό επίπεδο των γυναικών, οι συνήθειες που ενισχύουν την έμφυλη βία, η έλλειψη θεσμικής υποστήριξης κτλ.

Πώς αναγνωρίζει κανείς τη σεξουαλική παρενόχληση/ βία έναντι των γυναικών που πάσχουν από ψυχοκοινωνική αναπηρία

Σε αυτό το μέρος παρουσιάζονται πιθανοί τρόποι για να διαπιστωθεί αν μια γυναίκα ή ένα κορίτσι με ψυχοκοινωνική αναπηρία δέχεται ή έχει υποστεί βία. Περιλαμβάνει πιθανά χαρακτηριστικά της συμπεριφοράς, σημάδια της γλώσσας του σώματος και άλλες σχετικές παρατηρήσεις που γίνονται από επαγγελματίες που εργάζονται σε αυτόν τον τομέα. Παρουσιάζονται τα εργαλεία για την εκτίμηση/αξιολόγηση της κατάστασης.

Σχετική νομοθεσία και δικαιώματα των θυμάτων

Παρουσιάζεται το νομοθετικό σύστημα σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο σχετικά με την έμφυλη βία. Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα θα καλύψει επίσης τα δικαιώματα κάποιου που έχει βιώσει βία, ώστε να είναι σαφές πώς ο νόμος μπορεί να ωφελήσει τους επαγγελματίες αλλά και τα θύματα στην αναζήτηση δικαιοσύνης. Επιπλέον, κάθε χώρα εταίρος παρουσιάζει το εθνικό νομοθετικό σύστημά της και τα δικαιώματα που έχουν τα θύματα έμφυλης βίας αλλά και αυτά που αφορούν τους επαγγελματίες (όπως η υποχρέωση τους για καταγγελία).

Πώς θα μπορούσαν οι επαγγελματίες να αποτρέψουν τη βία έναντι των γυναικών και κοριτσιών με αναπηρία: σε επαγγελματικό, οργανωτικό και διαρθρωτικό επίπεδο

Το κεφάλαιο αυτό καλύπτει τους πιθανούς τρόπους πρόληψης της βίας παρουσιάζοντας και αναλύοντας διάφορα επίπεδα: το επαγγελματικό, το οργανωτικό και το διαρθρωτικό. Αυτό θα καλύψει ένα ευρύ φάσμα δράσεων και απαραίτητων ρυθμίσεων τόσο τοπικά σε χώρους εργασίας όσο σε επίπεδο εθνικών θεσμών, θεσμικών μηχανισμών υποστήριξης κτλ. κάτι που θα συμβάλει στην πρόληψη της βίας έναντι των γυναικών και κοριτσιών με αναπηρία σε διάφορα επίπεδα.

Πώς θα μπορούσαν να αντιμετωπίσουν οι επαγγελματίες τις περιπτώσεις βίας κατά των γυναικών και κοριτσιών με ψυχοκοινωνική αναπηρία: σε επαγγελματικό, οργανωτικό και διαρθρωτικό επίπεδο

Το κεφάλαιο αυτό καλύπτει τους πιθανούς τρόπους αντιμετώπισης της βίας παρουσιάζοντας και αναλύοντας διάφορα επίπεδα: το επαγγελματικό, το οργανωτικό και το διαρθρωτικό. Αυτό θα καλύψει ένα ευρύ φάσμα δράσεων για τους ανεξάρτητους επαγγελματίες τόσο τοπικά σε χώρους εργασίας όσο σε επίπεδο εθνικών θεσμών, θεσμικών μηχανισμών υποστήριξης κτλ. κάτι που θα βοηθήσει τους επαγγελματίες που έρχονται αντιμέτωποι με περιστατικά βίας έναντι των γυναικών και κοριτσιών με αναπηρία σε διάφορα επίπεδα, συμπεριλαμβανομένης της υποστήριξης τους για την καταγγελία των περιστατικών.

Βέλτιστες πρακτικές και εργαλεία για την πρόληψη και την αντιμετώπιση τέτοιων ζητημάτων

Στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα παρουσιάζονται οι καλές πρακτικές, τα εργαλεία αλλά και συγκεκριμένα παραδείγματα επιτυχημένων δράσεων, προγραμμάτων, εκστρατειών κτλ. για την πρόληψη ή την αντιμετώπιση της βίας κατά των γυναικών και κοριτσιών με ψυχοκοινωνική αναπηρία. Οι πληροφορίες αυτές συλλέγονται από όλες τις χώρες εταίρους.

Δημιουργία δικτύων για την πρόληψη και αντιμετώπιση της σεξουαλικής βίας/ παρενόχλησης κατά των γυναικών με αναπηρία

Αναλύεται με ποιο τρόπο και για ποιο λόγο είναι σημαντικά τα δίκτυα για τους επαγγελματίες στην αντιμετώπιση της έμφυλης βίας κατά των γυναικών με αναπηρία. Οι επαγγελματίες ενημερώνονται για τους πιο εύκολους τρόπους για τη δημιουργία δικτύων.

Σχέδιο μαθημάτων και ώρες μάθησης

Η διάρκεια του εκπαιδευτικού προγράμματος είναι συνολικά 32 ώρες και περιλαμβάνει:

- 16 ώρες (κατ' εκτίμηση) διαδικτυακής πρόσβασης στη θεωρία και
- 16 ώρες με δια ζώσης συνεδρίες 3ώρης διάρκειας (εναρκτήρια, ενδιάμεση, τελική).

Ακολουθεί μια πρόταση σχεδίου μαθημάτων:

Αρ.	Μέθοδος	Διάρκεια (σε ώρες)	Περιεχόμενο/θέματα
1	Δια ζώσης	6	<ul style="list-style-type: none"> • Γνωριμία συμμετεχόντων • Προσδοκίες εκπαιδευόμενων • Ευαισθητοποίηση - καταιγισμός ιδεών αναφορικά με τη βία κατά των γυναικών με ψυχοκοινωνική αναπηρία και τις κύριες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι επαγγελματίες • Εισαγωγή του εκπαιδευτικού προγράμματος STAY SAFE για επαγγελματίες που εργάζονται στον τομέα της ψυχοκοινωνικής αναπηρίας • Πώς αναγνωρίζει κανείς τη βία έναντι των γυναικών που πάσχουν από ψυχοκοινωνική αναπηρία: Εισαγωγή και ασκήσεις με βάση τις τεχνικές του δημιουργικού δράματος • Εισαγωγή της διαδικτυακής εκπαίδευσης • Ανάθεση του καθήκοντος της διαδικτυακής αυτοεκπαίδευσης
2	Διαδικτυακά	8	<ul style="list-style-type: none"> • Αυτοεκπαίδευση στα θέματα: • Συχνότητα εμφάνισης βίας έναντι των γυναικών και κοριτσιών με ψυχοκοινωνική αναπηρία • Τύποι και μορφές της σεξουαλικής βίας και οι συνέπειές τους στα θύματα • Παράγοντες κινδύνου για την έμφυλη βία έναντι των γυναικών που πάσχουν από ψυχοκοινωνική αναπηρία
3	Δια ζώσης	6	<ul style="list-style-type: none"> • Απόψεις σχετικά με την εμπειρία της διαδικτυακής εκπαίδευσης / ερωτήσεις και απαντήσεις • Οι τρόποι πρόληψης της βίας έναντι των γυναικών και κοριτσιών με αναπηρία: σε

			<p>επαγγελματικό, οργανωτικό και διαρθρωτικό επίπεδο, Εισαγωγή και Ασκήσεις με βάση τις τεχνικές του δημιουργικού δράματος</p> <ul style="list-style-type: none"> • Οι τρόποι με τους οποίους θα μπορούσαν να αντιμετωπίσουν οι επαγγελματίες τις περιπτώσεις βίας κατά των γυναικών και κοριτσιών με ψυχοκοινωνική αναπηρία: σε επαγγελματικό, οργανωτικό και διαρθρωτικό επίπεδο • Ασκήσεις με βάση τις τεχνικές του δημιουργικού δράματος • Εισαγωγή επιπρόσθετης διαδικτυακής εκπαίδευσης
4	Διαδικτυακή συνεδρία	8	<ul style="list-style-type: none"> • Αυτοεκπαίδευση στα θέματα: • Σχετική νομοθεσία και δικαιώματα των θυμάτων • Βέλτιστες πρακτικές και εργαλεία για την πρόληψη και την αντιμετώπιση τέτοιων ζητημάτων
5	Δια ζώσης	4	<ul style="list-style-type: none"> • Τελική συνεδρία: • Απόψεις σχετικά με την εμπειρία της διαδικτυακής εκπαίδευσης / ερωτήσεις και απαντήσεις • Δημιουργία δικτύων για την αντιμετώπιση της σεξουαλικής βίας/ παρενόχλησης κατά των γυναικών με αναπηρία • Ασκήσεις με βάση τις τεχνικές του δημιουργικού δράματος • Αξιολόγηση των ικανοτήτων που αποκτήθηκαν κατά τη διάρκεια των εκπαιδεύσεων
ΣΥΝΟΛΟ		32	

ΕΝΟΤΗΤΑ 1 - Επικράτηση. Πώς θα μπορούσαν οι επαγγελματίες να κατανοήσουν τη συχνότητα εμφάνισης βίας έναντι των γυναικών και κοριτσιών που πάσχουν από ψυχοκοινωνική αναπηρία καθώς και τις προκλήσεις κατά την αντιμετώπισή της

Θέμα	<p>ΠΩΣ ΘΑ ΜΠΟΡΟΥΣΑΝ ΟΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΕΣ ΝΑ ΚΑΤΑΝΟΗΣΟΥΝ ΤΗ ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ ΕΜΦΑΝΙΣΗΣ ΒΙΑΣ ΕΝΑΝΤΙ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΡΙΤΣΙΩΝ ΠΟΥ ΠΑΣΧΟΥΝ ΑΠΟ ΨΥΧΟΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΝΑΠΗΡΙΑ</p>
Σκοπός(-οί) και στόχοι	<p>Το κεφάλαιο αυτό αποτελεί μια γενική επισκόπηση των στατιστικών στοιχείων και κάθε σχετικής πρόσθετης πληροφορίας αναφορικά με τη συχνότητα εμφάνισης σεξουαλικής παρενόχλησης/βίας έναντι των γυναικών και κοριτσιών με ψυχοκοινωνική αναπηρία. Οι διαθέσιμες πληροφορίες σχετικά με τα περιστατικά βίας (στατιστικές πληροφορίες, καταγγελίες, άλλα δεδομένα), παρουσιάζονται από κάθε χώρα εταίρο και μαρτυρούν σε ένα βαθμό την έκταση στην οποία η βία έναντι των γυναικών και των κοριτσιών με ψυχοκοινωνική αναπηρία εξαπλώνεται στο εκάστοτε εθνικό επίπεδο. Παρουσιάζεται επίσης εδώ η σύγκριση των ευρημάτων σε εθνικό επίπεδο στο πλαίσιο της ΕΕ, και γίνεται συζήτηση για τα αποτελέσματα (σκορ) συχνότητας/σοβαρότητας/δημοσιοποίησης της βίας στην ΕΕ. Η έμφυλη βία είναι ένα ευρέως διαδεδομένο φαινόμενο που επηρεάζει εκατομμύρια γυναίκες παγκοσμίως κάθε χρόνο. Σκοπός του εκπαιδευτικού εργαλείου Stay Safe δεν είναι η αναλυτική και εμπειριστατωμένη παρουσίαση των άμεσων και έμμεσων διαστάσεων και συνεπειών της έμφυλης βίας, αλλά η επισήμανση των κινδύνων που δυνητικά αντιμετωπίζουν οι γυναίκες που πάσχουν από ψυχοκοινωνική αναπηρία.</p>
Εκπαιδευτικά αποτελέσματα	<p>Στο τέλος αυτής της ενότητας ο εκπαιδευόμενος:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Θα γνωρίζει τις βασικές αρχές αναφορικά με τη βία κατά των γυναικών με ψυχοκοινωνική αναπηρία και τις κύριες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι επαγγελματίες

	<ul style="list-style-type: none"> • Θα γνωρίζει τις αρχές της έκτασης εμφάνισης βίας κατά των γυναικών και των κοριτσιών σε εθνικό επίπεδο. • Θα γνωρίζει το επίπεδο των ευρημάτων σε εθνικό επίπεδο στο πλαίσιο της ΕΕ, καθώς γίνεται συζήτηση για τα αποτελέσματα (σκορ) επικράτησης/σοβαρότητας/δημοσιοποίησης της βίας στην ΕΕ
Μέθοδοι	<ul style="list-style-type: none"> • Παρουσίαση τηλε-εκπαίδευσης • Αυτοαξιολόγηση • Καθοδηγούμενη συζήτηση
Διάρκεια:	2 ώρες μέσω διαδικτύου - 1,5 ώρα δια ζώσης
Απαραίτητοι πόροι:	<ul style="list-style-type: none"> • Πίνακας Παρουσιάσεων και μαρκαδόροι • Χαρτιά σημειώσεων (Post-it), χαρτιά, στυλό • Αντίγραφα των εθνικών ευρημάτων (Φύλλο εργασίας 1.2) / ένα για κάθε συμμετέχοντα • Αντίγραφα των συγκριτικών ευρημάτων στο πλαίσιο της ΕΕ / ένα για κάθε συμμετέχοντα
Σειρά δραστηριοτήτων	<ul style="list-style-type: none"> • Ενότητα τηλε-εκπαίδευσης (2 ώρες) • Δια ζώσης: • Καλωσόρισμα και εισαγωγή (5 λεπτά) • Συνεδρία Ερωτήσεων-Απαντήσεων (15 λεπτά) • Καθοδηγούμενη συζήτηση σχετικά με το περιεχόμενο της ενότητας (20 λεπτά) - Φύλλο εργασίας 1 • Ποια είναι η έκταση της έμφυλης βίας στο (όνομα νομού) σύμφωνα με τα εθνικά ευρήματα (30 λεπτά) - Φύλλο εργασίας 2 • Ποιο είναι το επίπεδο των εθνικών ευρημάτων στο πλαίσιο της ΕΕ - Φύλλο εργασίας 3 • Ανακεφαλαίωση και συμπεράσματα (5 λεπτά)
Αξιολόγηση	Τεστ Αυτοαξιολόγησης

<p>Πηγές</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Gender-based violence among people with disabilities is a neglected public health topic. Διατίθεται στον ιστότοπο : https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/16549716.2019.1694758 • Five facts to know about violence against women and girls with disabilities. Διατίθεται στον ιστότοπο: https://blogs.worldbank.org/sustainablecities/five-facts-know-about-violence-against-women-and-girls-disabilities • Addressing gender-based violence and supporting sexual and reproductive health and rights for persons with disabilities Διατίθεται στον ιστότοπο: https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/9789264309333-16-en.pdf?expires=1607421557&id=id&accname=guest&checksum=D104736194D8AE5825789C8F21A3DDB9
<p>Ενημερωτικά έντυπα</p>	<p>-</p>

Θεωρητικό περιεχόμενο διαθέσιμο μέσω του μαθήματος της τηλε-εκπαίδευσης

Κατανόηση της συχνότητας

Η κατανόηση της συχνότητας της έμφυλης βίας κατά των ατόμων με αναπηρία μπορεί να προκύψει από διάφορες πηγές:

- Από εθνικές ή διεθνείς μελέτες
- Από εθνικές και διεθνείς στατιστικές
- Από τις πολιτικές προστασίας και τους δημόσιους φορείς
- Από τις εκστρατείες ευαισθητοποίησης

Η έμφυλη βία αναφέρεται σε επιβλαβείς πράξεις έναντι κάποιου ατόμου λόγω του φύλου του. Έχει τις ρίζες της στην ανισότητα των φύλων, στην κατάχρηση εξουσίας και σε επιβλαβείς συνήθειες. (UNHCR) [ΥΠΑΤΗ ΑΡΜΟΣΤΕΙΑ ΤΟΥ ΟΗΕ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ]¹

Η έμφυλη βία (GBV) ή η βία κατά των γυναικών και των κοριτσιών (VAWG) είναι μια παγκόσμια πανδημία που πλήττει 1 στις 3 γυναίκες κατά τη διάρκεια της ζωής τους.

Οι αριθμοί είναι συγκλονιστικοί:

- Το 35% των γυναικών παγκοσμίως έχουν βιώσει είτε σωματική ή/και σεξουαλική βία από τον σύντροφο τους είτε σεξουαλική βία από τρίτο.
- Σε παγκόσμιο επίπεδο, το 7% των γυναικών έχουν υποστεί σεξουαλική επίθεση από κάποιον άλλο εκτός από τον σύντροφό τους.
- Σε παγκόσμιο επίπεδο, το 38% των δολοφονιών γυναικών διαπράττεται από έναν οικείο σύντροφο.
- 200 εκατομμύρια γυναίκες έχουν υποστεί ακρωτηριασμό/κοπή των γυναικείων γεννητικών οργάνων τους.

Το ζήτημα αυτό δεν είναι ολέθριο μόνο για τους επιζώντες της βίας και τις οικογένειές τους, αλλά επιφέρει επίσης ένα σημαντικό κοινωνικό και οικονομικό κόστος. Σε ορισμένες χώρες, η βία κατά των γυναικών εκτιμάται ότι κοστίζει στις χώρες έως και 3,7% του ΑΕΠ τους -

---

¹ Έμφυλη Βία - Υπάτη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες <https://www.unhcr.org/gender-based-violence.html>

ποσοστό υπερδιπλάσιο από αυτό που οι περισσότερες κυβερνήσεις δαπανούν για την εκπαίδευση. (Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας, 2017, Παγκόσμια Τράπεζα, 2019)²³

Σύμφωνα με έρευνα του 2014 για τη βία κατά των γυναικών (GBV) του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ (FRA), η βία κατά των γυναικών αποτελεί ένα ευρέως διαδεδομένο πρόβλημα στην ΕΕ. Η έκθεση, η οποία βασίστηκε σε συνεντεύξεις 42.000 γυναικών από όλα τα 28 κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ), επέδειξε ότι η βία κατά των γυναικών, και συγκεκριμένα η έμφυλη βία που πλήττει τις γυναίκες δυσανάλογα, **αποτελεί μια εκτενή παραβίαση ανθρωπίνων δικαιωμάτων και την οποία η ΕΕ δεν δύναται να παραβλέψει.** (Ευρωπαϊκό Δίκτυο κατά της Φτώχειας- EAPN, 2019)⁴

Κύρια ευρήματα από την έρευνα που διεξήγαγε ο Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ-FRA (Ευρωπαϊκό Δίκτυο κατά της Φτώχειας-EAPN, 2019):

Έκταση του προβλήματος:

- Υπολογίζεται ότι 13 εκατομμύρια γυναίκες στην ΕΕ έχουν βιώσει σωματική βία κατά τη διάρκεια των τελευταίων 12 μηνών που προηγήθηκαν των συνεντεύξεων της έρευνας,
- Εκτιμάται ότι 3,7 εκατομμύρια γυναίκες στην ΕΕ έχουν βιώσει σεξουαλική βία κατά τη διάρκεια των τελευταίων 12 μηνών που προηγήθηκαν των συνεντεύξεων της έρευνας.

Συνολική συχνότητα της σωματικής και σεξουαλικής βίας:

- Μία στις τρεις γυναίκες (33%) έχει βιώσει σωματική ή/και σεξουαλική βία μετά την ηλικία των 15 ετών,
- Περίπου το 8% των γυναικών έχουν υποστεί σωματική ή/και σεξουαλική βία κατά τους τελευταίους 12 μήνες που προηγήθηκαν των συνεντεύξεων της έρευνας,
- Από το σύνολο των γυναικών που έχουν (τωρινό ή προηγούμενο) σύντροφο, το 22% έχει υποστεί σωματική ή/και σεξουαλική βία από σύντροφο από την ηλικία των 15 ετών.

Σε μια συστηματική επισκόπηση και μετά-ανάλυση του επιπολασμού και κινδύνου της βίας παγκοσμίως κατά ενηλίκων με αναπηρία και που δημοσιεύθηκε στο περιοδικό Lancet το 2012 διαπιστώθηκε ότι οι ενήλικες με αναπηρία συνολικά έχουν 1,5 φορές περισσότερες

² Gender-Based Violence (Violence Against Women and Girls)- [Gender-Based Violence \(Violence Against Women and Girls\) \(worldbank.org\)](http://www.worldbank.org/gender-based-violence)

³ Violence against women - <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/violence-against-women>

⁴ Gender-based Violence and Poverty in Europe- EAPN <https://www.eapn.eu/wp-content/uploads/2019/07/EAPN-Gender-violence-and-poverty-Final-web-3696.pdf>

πιθανότητες να πέσουν θύματα βίας συγκριτικά με τους ενήλικες χωρίς αναπηρία, ενώ οι ενήλικες με νοητική αναπηρία διατρέχουν σχεδόν τετραπλάσιο κίνδυνο να υποστούν βία (Hughes, Bellis, Jones, Wood, Bates et al 2012)⁵.

Παρόλο που υπάρχουν ελάχιστες έρευνες σχετικά με τον επιπολασμό και τους παράγοντες κινδύνου της έμφυλης βίας κατά των ατόμων με αναπηρία, οι ακαδημαϊκοί συμφωνούν ότι οι γυναίκες με νοητική αναπηρία διατρέχουν υψηλότερο κίνδυνο να πέσουν θύματα ΕΒ. Οι γυναίκες με αναπηρία είναι λιγότερο πιθανό να δημοσιοποιήσουν τη βία ή να αναζητήσουν βοήθεια. Το γεγονός αυτό οφείλεται στο ότι οι γυναίκες δεν αντιλαμβάνονται ότι κακοποιούνται ή αντιλαμβάνονται την κακομεταχείριση, θεωρώντας τη όμως φυσιολογική, στη γνωστική ανικανότητα τους να κατανοήσουν τι συμβαίνει, στην εξάρτηση τους από τον σύντροφο και/ή στο φόβο να χάσουν το σύντροφο ή τα παιδιά τους, στο φόβο της ιδρυματοποίησής τους, στην έλλειψη αξιολόγησης της βίας, στην άγνοια των δικαιωμάτων τους και των νόμων που τις προστατεύουν και τέλος στην έλλειψη πρόσβασης σε πληροφορίες για την πρόληψη ή την προστασία τους. Εάν αναζητήσουν βοήθεια, συναντούν εμπόδια φυσικά, ικανοτήτων αλλά και συμπεριφορικά, για παράδειγμα λόγω του ότι οι κοινωνικοί λειτουργοί μπορεί να μην κατανοούν τα ζητήματα που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες με αναπηρία και επειδή οι εργαζόμενοι στον τομέα της αναπηρίας μπορεί να μην είναι εκπαιδευμένοι αναφορικά με τον υψηλό κίνδυνο βίας.

Κατανοώντας τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι επαγγελματίες

Οι χώρες της ΕΕ στις οποίες απευθύνεται άμεσα το έργο αυτό είναι η Ιταλία, η Ελλάδα, η Ισπανία, η Πορτογαλία και η Λιθουανία και οποίες παρουσιάζουν παρόμοιες εμπειρίες και προκλήσεις σχετικά με το φαινόμενο της σεξουαλικής βίας και της σεξουαλικής παρενόχλησης κατά των γυναικών. Πιο συγκεκριμένα:

- Σύμφωνα με την έκθεση του 2015 του Ιταλικού Εθνικού Ινστιτούτου Στατιστικής, σχεδόν 1 στις 3 γυναίκες στην Ιταλία έχει δημοσιοποιήσει σωματική ή/και σεξουαλική βία, ενώ το ποσοστό των γυναικών ηλικίας μεταξύ 16-70 ετών που έχουν υπάρξει θύματα κάποιας μορφής βίας ανέρχεται στο 31%, εκ των οποίων το 21% αφορά σεξουαλική βία.
- Στην Ελλάδα, σύμφωνα με την έρευνα του 2014 από τον Οργανισμό Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ-FRA, 1 στις 4 γυναίκες στην Ελλάδα έχει υποστεί σωματική ή/και σεξουαλική βία, από την ηλικία των 15 ετών, .

---

⁵ Hughes K, Bellis MA, Jones L, et al. Prevalence and risk of violence against adults with disabilities: a systematic review and meta-analysis of observational studies. *Lancet*. 2012;379:1621–1629. PubMed PMID: WOS:000303452600036. [\[Crossref\]](#), [\[Web of Science RE®\]](#), [\[Google Scholar\]](#)

- Σύμφωνα με τα στοιχεία του 2017 της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας της Ισπανίας, περίπου 1,5 στις 100 γυναίκες στην Ισπανία ηλικίας άνω των 14 ετών έχουν καταγγείλει σεξουαλική βία.
- Στην Πορτογαλία, το 24% των γυναικών έχουν βιώσει σωματική ή/και σεξουαλική βία τουλάχιστον μία φορά από την ηλικία των 15 ετών, ενώ το 18% των γυναικών που έχουν δεχθεί σωματική ή/και σεξουαλική βία από οποιονδήποτε δράστη κατά τους 12 μήνες που προηγήθηκαν δεν το έχουν αναφέρει σε κανέναν (Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο για την Ισότητα των Φύλων- EIGE, 2017).
- Τέλος, όπως αναφέρεται στην έρευνα του 2012 από τον Οργανισμό Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ-FRA, το 35% των ερωτηθέντων (γυναικών) στη Λιθουανία δήλωσε ότι έχει δεχθεί από την ηλικία των 15 ετών σεξουαλική παρενόχληση από οποιονδήποτε δράστη.

Χωρίς να υπάρχουν συγκεκριμένα στοιχεία σχετικά με τη σεξουαλική παρενόχληση σε γυναίκες που πάσχουν από νοητική αναπηρία, φαίνεται να πλήττονται περισσότερο από σεξουαλική βία και παρενόχληση, σύμφωνα με εκτιμήσεις. Δεν υπάρχουν ακριβή στοιχεία για τη σεξουαλική παρενόχληση των γυναικών με νοητική αναπηρία, με εξαίρεση ορισμένα ερευνητικά δεδομένα στην Ισπανία, τα οποία υποδεικνύουν ότι ένα ποσοστό μεταξύ του 70% και 80% των ατόμων με αναπηρία υφίσταται παρενόχληση σε κάποια στιγμή της ζωής του και στο οποίο ποσοστό επικρατεί αδιαμφισβήτητα ο αριθμός των γυναικών. Αυτό επίσης σχετίζεται με την έλλειψη ευαισθητοποίησης για το πρόβλημα αυτό των επαγγελματιών που εργάζονται στον τομέα της αναπηρίας, καθώς και με την έλλειψη ενημέρωσης και σεξουαλικής εκπαίδευσης των γυναικών με νοητική αναπηρία, ώστε να είναι σε θέση να αναγνωρίσουν τις ενέργειες που μπορούν να θεωρηθούν ως σεξουαλική κακοποίηση/ παρενόχληση.

Σύμφωνα με την ανάλυση των αναγκών που ανέπτυξε η ερευνητική ομάδα του Stay Safe, οι ακόλουθες εκπαιδευτικές ενότητες έχουν αναπτυχθεί με σκοπό την ενημέρωση, την υποστήριξη και την κατάρτιση των επαγγελματιών και των ανεπίσημων φροντιστών σχετικά με τον κίνδυνο σεξουαλικής παρενόχλησης/βίας στον οποίο εκτίθενται οι γυναίκες που πάσχουν από ψυχοκοινωνική αναπηρία και τον τρόπο με τον οποίο μπορούν να αντιμετωπίσουν τέτοιου είδους περιστατικά.

Τύποι και μορφές: Θα παρουσιαστούν λεπτομερώς πληροφορίες σχετικά με τους διάφορους τύπους και μορφές της σεξουαλικής παρενόχλησης/βίας

Παράγοντες κινδύνου: Οι κύριοι παράγοντες κινδύνου που μπορούν να επηρεάσουν ή να προκαλέσουν περιστατικά σεξουαλικής παρενόχλησης/βίας κατά γυναικών και κοριτσιών με ψυχοκοινωνική αναπηρία.

Ικανότητα αναγνώρισης και πρόληψης της σεξουαλικής παρενόχλησης: Οι πιθανοί τρόποι για να διαπιστωθεί αν μια γυναίκα ή ένα κορίτσι με ψυχοκοινωνική αναπηρία δέχεται ή έχει υποστεί βία.

Σχετική νομοθεσία και δικαιώματα των θυμάτων: Το νομοθετικό σύστημα σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο σχετικά με την έμφυλη βία.

Πώς θα μπορούσαν οι επαγγελματίες να αποτρέψουν τη βία έναντι των γυναικών και κοριτσιών με αναπηρία: σε επαγγελματικό, οργανωτικό και διαρθρωτικό επίπεδο: Πιθανοί τρόποι πρόληψης της βίας, παρουσιάζοντας και αναλύοντας διαφορετικά επίπεδα: το επαγγελματικό, το οργανωτικό και το διαρθρωτικό.

Πώς θα μπορούσαν να αντιμετωπίσουν οι επαγγελματίες τις περιπτώσεις βίας κατά των γυναικών και κοριτσιών με ψυχοκοινωνική αναπηρία: σε επαγγελματικό, οργανωτικό και διαρθρωτικό επίπεδο: Πιθανοί τρόποι αντιμετώπισης της βίας παρουσιάζοντας και αναλύοντας διαφορετικά επίπεδα: το επαγγελματικό, το οργανωτικό και το διαρθρωτικό.

Δημιουργία δικτύων για την πρόληψη και αντιμετώπιση της σεξουαλικής βίας/ παρενόχλησης κατά των γυναικών με αναπηρία: Κατανοώντας την σημασία των δικτύων στην επίλυση της έμφυλης βίας κατά των γυναικών με αναπηρία.

Βέλτιστες πρακτικές και εργαλεία για την πρόληψη και την αντιμετώπιση τέτοιων ζητημάτων

Οι καλές πρακτικές, τα εργαλεία αλλά και συγκεκριμένα παραδείγματα επιτυχημένων δράσεων, προγραμμάτων, εκστρατειών κτλ. για την πρόληψη ή την αντιμετώπιση της βίας κατά των γυναικών και κοριτσιών με ψυχοκοινωνική αναπηρία.

Εξοικείωση με τον δείκτη ισότητας των φύλων

Γενικά

Ο [Δείκτης Ισότητας των Φύλων](#) είναι ένα εργαλείο για τη μέτρηση της προόδου της ισότητας των φύλων στην ΕΕ, το οποίο αναπτύχθηκε από το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο για την Ισότητα των 20

Φύλων. Δίνει μεγαλύτερη έμφαση στους τομείς που χρήζουν βελτίωσης και ουσιαστικά βοηθά τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής στο να σχεδιάσουν αποτελεσματικότερα μέτρα για την ισότητα των φύλων.

Σε αντίθεση με τη γενική βαθμολογία του Δείκτη Ισότητας των Φύλων, για την οποία ισχύει ότι όσο υψηλότερη είναι η βαθμολογία αυτή τόσο πιο κοντά βρίσκεται η χώρα αυτή στην επίτευξη της ισότητας μεταξύ γυναικών και ανδρών σε όλους τους τομείς, η ερμηνεία της σύνθετης μέτρησης της βίας κατά των γυναικών χρησιμοποιεί την ακριβώς αντίθετη προσέγγιση. Αυτό σημαίνει ότι όσο υψηλότερη είναι η βαθμολογία της σύνθετης μέτρησης τόσο πιο σοβαρό είναι το φαινόμενο της βίας κατά των γυναικών στη χώρα. Βασισμένος πάνω στις προηγούμενες εκδόσεις και την προσέγγιση του Ευρωπαϊκού Ινστιτούτου για την Ισότητα των Φύλων-EIGE αναφορικά με τις ανισότητες που διασταυρώνονται, ο Δείκτης Ισότητας των Φύλων για το 2019 συνεχίζει να επιδεικνύει τις διαφορετικές πραγματικότητες που αντιμετωπίζουν οι διάφορες ομάδες γυναικών και ανδρών. Εξετάζει πώς παράγοντες όπως η αναπηρία, η ηλικία, το επίπεδο εκπαίδευσης, η χώρα γέννησης και η σύνθεση της οικογένειας αλληλοεπιδρούν με το φύλο με αποτέλεσμα να δημιουργούν διαφορετικές διαδρομές στη ζωή των ανθρώπων.

Σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία του Ευρωπαϊκού Ινστιτούτου για την Ισότητα των Φύλων για το 2019, η μέση βαθμολογία στην Ευρώπη είναι 67,4. Μεταξύ των χωρών της κοινοπραξίας, μόνο η Ισπανία σημειώνει καλύτερη βαθμολογία από το μέσο όρο, ακολουθούμενη από την Ιταλία ως δεύτερη, ενώ η Ελλάδα βρίσκεται στην τελευταία θέση των 28 χωρών με ποσοστό 51,2. Συγκρίνοντας τα ποσοστά βίας, ο μέσος όρος στην Ευρώπη είναι 27,5, και η Ελλάδα και η Ιταλία σημειώνουν τα υψηλότερα ποσοστά, κάτω από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο, ενώ η Πορτογαλία, η Λιθουανία και η Ισπανία σημειώνουν τα χαμηλότερα ποσοστά, χωρίς σημαντική διαφορά. Επιπρόσθετα, η κατηγορία της Βίας αποτελείται από τρεις υποτομείς: Την Επικράτηση, η οποία μετρά τη συχνότητα εμφάνισης της βίας έναντι των γυναικών- τη Σοβαρότητα, η οποία μετρά τις συνέπειες της βίας στην υγεία- και τη Δημοσιοποίηση, η οποία μετρά την καταγγελία της βίας. Όσον αφορά τον Επικράτηση, όλες οι συμμετέχουσες χώρες σημειώνουν βαθμολογία κάτω από τον μέσο όρο της Ευρώπης των 28, με τη Λιθουανία να σημειώνει τα υψηλότερα ποσοστά και την Ισπανία και την Πορτογαλία να σημειώνουν σημαντικά χαμηλότερα ποσοστά. Στη Σοβαρότητα, και οι πέντε χώρες βρίσκονται κάτω από τον μέσο όρο του 46,9 της ΕΕ των 28, ενώ η Ιταλία σημειώνει το υψηλότερο ποσοστό και η Πορτογαλία το χαμηλότερο. Στον τομέα της Δημοσιοποίησης, τέσσερις χώρες βρίσκονται πάνω από το μέσο όρο του 14,3 της ΕΕ των 28 και η Ελλάδα σημειώνει την πρώτη θέση, ενώ η Λιθουανία βρίσκεται στην τελευταία θέση κάτω από το μέσο όρο της ΕΕ των 28. .

Διαδικτυακό παιχνίδι

Παιχνίδι Δείκτη: **Πώς είναι η ζωή σας;** Εισάγετε το φύλο και τη χώρα γέννησής σας για να δείτε πώς θα μπορούσε να εξελιχθεί η ζωή σας: <https://eige.europa.eu/gender-equality-index/game>

Τεστ Αυτοαξιολόγησης

A. Γιατί ο κίνδυνος της έμφυλης βίας είναι μεγαλύτερος μεταξύ των θυμάτων με ψυχοκοινωνική αναπηρία;

1. οι γυναίκες αγνοούν ότι κακοποιούνται ή αναγνωρίζουν την κακομεταχείριση - θεωρώντας ότι είναι κάτι φυσιολογικό
2. έχουν γνωστική ανικανότητα στο να κατανοήσουν τι συμβαίνει
3. έχουν εξάρτηση από τον σύντροφο ή/και φόβο απώλειας του συντρόφου ή των παιδιών τους
4. έχουν φόβο ιδρυματοποίησής τους, υπάρχει έλλειψη αξιολόγησης της βίας
5. δεν γνωρίζουν τα δικαιώματά τους και τους νόμους για την προστασία τους και δεν έχουν πρόσβαση σε πληροφορίες σχετικά με την πρόληψη ή την προστασία.
6. Όλα τα παραπάνω

B. Ήταν ανησυχητικά τα εθνικά ευρήματα σχετικά με την ΕΒ κατά τη διάρκεια της απαγόρευσης κυκλοφορίας (lockdown)

1. Σωστό
2. Λάθος

Γ. Ποιος είναι ο σημαντικότερος δείκτης της ΕΒ σύμφωνα με την κατηγοριοποίηση της ΕΕ;

1. Ο Επιπολασμός
2. Η Σοβαρότητα
3. Η Δημοσιοποίηση
4. Όλα τα παραπάνω

Δ. Ποιος είναι ο σκοπός των μελετών της ΕΒ;

1. πρόληψη και αντιμετώπιση της ΕΒ
2. μείωση της βλάβης από την ΕΒ
3. για στατιστικούς και ακαδημαϊκούς σκοπούς
4. να βοηθήσουν τους επαγγελματίες, τα θύματα και το ευρύ κοινό να αντιμετωπίσουν, να προλάβουν, να παρακολουθήσουν και να ευαισθητοποιηθούν σχετικά με τα ζητήματα της ΕΒ.

Φύλλα εργασίας για τη συνεδρία δια ζώσης

Φύλλο εργασίας 1.1 - Καθοδηγούμενη συζήτηση για την επικράτηση

Στόχος: Διεξαγωγή συζήτησης σχετικά με το περιεχόμενο της διαδικτυακής ενότητας

Διάρκεια: 20 λεπτά

Εφαρμογή: ο συντονιστής ζητά από όλους τους συμμετέχοντες να γράψουν σε ένα post it το θέμα της διαδικτυακής ενότητας που θεωρούν ως πιο ενδιαφέρον/σχετικό για την εργασία τους. [**Σημείωση:** στο διαδίκτυο αυτό μπορεί να γίνει με εργαλεία όπως το Reetro ή το Ideazboard].

Στη συνέχεια, ο συντονιστής θα επιλέξει τα θέματα που αναφέρονται ως πιο σχετικά και θα θέσει τις ακόλουθες ερωτήσεις:

- Γιατί θεωρείτε ότι αυτό το θέμα είναι το πιο σχετικό; Πώς συνδέεται με την εργασία σας;
- Τι είδους προκλήσεις βλέπετε στην πρόληψη στην πράξη της έμφυλης βίας κατά των γυναικών και των κοριτσιών που πάσχουν από ψυχοκοινωνική αναπηρία στην (όνομα χώρας);
- Γιατί αυτό το θέμα (επιλέξτε από τις απαντήσεις) θα ήταν πιο χρήσιμο/ενδιαφέρον για εσάς ως επαγγελματίας;

Φύλλο εργασίας 1.2 - Εθνικά ευρήματα

Στόχος: βεβαιωθείτε ότι τα περιεχόμενα έχουν γίνει σωστά κατανοητά από τους συμμετέχοντες

Διάρκεια: 30 λεπτά

Εφαρμογή: Σύμφωνα με τα εθνικά ευρήματα, διανέμετε σε όλους τους συμμετέχοντες ένα δείγμα με τα πιο πρόσφατα στατιστικά στοιχεία αναφορικά με την έμφυλη βία στην (Ελλάδα) και παρουσιάζετε σχετικές πρόσθετες πληροφορίες (από ποιον, πότε και σε ποιο χρονικό πλαίσιο προετοιμάστηκαν/ πιθανές πληροφορίες κατά τη διάρκεια του COVID 19). Αυτό μπορεί να γίνει με τη διανομή διαφορετικών στατιστικών στοιχείων σε διαφορετικούς συμμετέχοντες/ομάδες. (πηγή: [Gender Equality Index](#)).

Ζητήστε από κάθε συμμετέχοντα/ομάδα να παρουσιάσει τους διάφορους δείκτες κακοποίησης και να εκθέσει τις απόψεις του

Συζητήστε τις απαντήσεις όλοι μαζί - δίνοντας έμφαση στο τι υποδεικνύουν αυτά τα δεδομένα

Φύλλο εργασίας 1.3 - Επίπεδο εθνικών ευρημάτων στο πλαίσιο της ΕΕ

Στόχος: βεβαιωθείτε ότι τα περιεχόμενα έχουν γίνει σωστά κατανοητά από τους συμμετέχοντες

Διάρκεια: 30 λεπτά

Υλοποίηση: Σύμφωνα με τον συγκριτικό δείκτη έμφυλης βίας, προσφέρετε σε όλους τους συμμετέχοντες δείγματα με τις πιο πρόσφατες βαθμολογίες στον δείκτη ισότητας της ΕΕ και τις τρεις βαθμολογίες έμφυλης βίας για την επικράτηση /σοβαρότητα/ δημοσιοποίηση στην (Ελλάδα) και παρουσιάστε σχετικές πρόσθετες πληροφορίες (ποια είναι η σημασία κάθε κατηγοριοποίησης και πώς λειτουργεί ο δείκτης ΕΒ). Αυτό μπορεί να γίνει επίσης με τη διανομή διαφορετικών στατιστικών στοιχείων σε διαφορετικούς συμμετέχοντες/ομάδες

Παρουσιάστε εν συντομία το εθνικό σας πλαίσιο και τα στατιστικά στοιχεία που αναφέρονται στις εθνικές εκθέσεις που είναι διαθέσιμες στη διεύθυνση www.staysafe.eu

Ζητήστε από κάθε συμμετέχοντα/ομάδα να παρουσιάσει τα διάφορα στατιστικά στοιχεία σύμφωνα με τα διαφορετικά επίπεδα

Συζητήστε τις απαντήσεις όλοι μαζί - δίνοντας έμφαση στο τι υποδεικνύουν αυτά τα δεδομένα

ΕΝΟΤΗΤΑ 2- Τύποι και μορφές της σεξουαλικής βίας και οι συνέπειές τους στα θύματα

Θέμα	ΤΥΠΟΙ ΚΑΙ ΜΟΡΦΕΣ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΒΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΟΥΣ ΣΤΑ ΘΥΜΑΤΑ
Σκοπός(-οί) και Στόχοι	Αυτό το κεφάλαιο περιλαμβάνει πληροφορίες σχετικά με τους διάφορους τύπους και μορφές της σεξουαλικής βίας. Παρουσιάζονται και χρησιμοποιούνται γενικά παραδείγματα σχετικά με τους διαφορετικούς τύπους σεξουαλικής βίας για την ευαισθητοποίηση των συμμετεχόντων, καθώς και για την εκπαίδευσή τους στην αναγνώριση αυτών των διάφορων τύπων και μορφών της σεξουαλικής βίας. Καθώς η βία μπορεί να έχει μεγάλο αντίκτυπο στο θύμα, παρουσιάζονται επίσης οι συνέπειες που μπορεί να προκαλέσει στο άτομο που βιώνει τις βίαιες πράξεις.
Εκπαιδευτικά αποτελέσματα	Στο τέλος αυτής της ενότητας ο εκπαιδευόμενος: <ul style="list-style-type: none"> • Θα αναγνωρίζει τα είδη και τις μορφές της σεξουαλικής βίας, • Θα κατανοεί τον αντίκτυπο της βίας και τις συνέπειες της για τα θύματα/ τις γυναίκες με αναπηρία,
Μέθοδοι	<ul style="list-style-type: none"> • Παρουσίαση τηλε-εκπαίδευσης • Μελέτη περίπτωσης (Case Study) • Αυτοαξιολόγηση • Συζήτηση μελέτης περίπτωσης δια ζώσης
Διάρκεια:	2 ώρες μέσω διαδικτύου - 1 ώρα δια ζώσης
Απαραίτητοι πόροι:	<ul style="list-style-type: none"> • Χαρτιά, στυλό • Αντίγραφα της Μελέτης περίπτωσης και ερωτήσεις (φύλλο εργασίας 1.1) / ένα για κάθε συμμετέχοντα

<p>Σειρά δραστηριοτήτων:</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ενότητα τηλε-εκπαίδευσης (2 ώρες) <p>Δια ζώσης:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Καθοδηγούμενη συζήτηση σχετικά με την ενότητα της τηλε-εκπαίδευσης (15 λεπτά) • Μελέτη περίπτωσης για τη σεξουαλική παρενόχληση (30 λεπτά) - Φύλλο εργασίας 1.1 • Ανακεφαλαίωση και συμπεράσματα (5 λεπτά)
<p>Αξιολόγηση</p>	<p>Τεστ Αυτοαξιολόγησης</p>
<p>Πηγές</p>	<p>Missouri Coalition Against Domestic and Sexual Violence, Understanding the Nature and Dynamics of sexual Violence - Διατίθεται στον ιστότοπο https://www.mocadsv.org/FileStream.aspx?FileID=388</p> <p>World Health Organisation, World report on violence and health – Διατίθεται στον ιστότοπο https://www.who.int/violence_injury_prevention/violence/world_report/chapters/en/</p> <p>Women’s Refugee Commission and International Rescue Committee, Building Capacity for Disability Inclusion in Gender-Based Violence Programming in Humanitarian Settings - Διατίθεται στον ιστότοπο - https://vivien-project.eu/downloads/</p> <p>West Virginia Sexual Assault Free Environment (WV S.A.F.E.) Partnership, Training and Collaboration Toolkit– Serving Sexual Violence Victims with Disabilities – Διατίθεται στον ιστότοπο: http://www.fris.org/Resources/Toolkit-Disabilities.html</p> <p>California Coalition Against Sexual Assault, Supporting Sexual Assault Survivors With Disabilities - Διατίθεται στον ιστότοπο: https://www.calcasa.org/wp-content/uploads/2010/12/Survivors-with-Disabilities.pdf</p> <p>Peter Cameron, George Jelinek, Anne-Maree Kelly, Anthony F. T. Brown, Mark Little (2011). Textbook of Adult Emergency Medicine E-Book. Elsevier Health Sciences. p. 658. ISBN 978-0702049316</p>

Θεωρητικό περιεχόμενο διαθέσιμο μέσω του μαθήματος της τηλε-εκπαίδευσης

Τι είναι η σεξουαλική βία;

Η σεξουαλική βία ορίζεται ως: οποιαδήποτε σεξουαλική πράξη, απόπειρα άσκησης σεξουαλικής πράξης, ανεπιθύμητα σεξουαλικά σχόλια ή φλερτ, ή πράξεις που στρέφονται ενάντια στη σεξουαλικότητα ενός ατόμου με τη χρήση εξαναγκασμού, από οποιοδήποτε άτομο, ανεξάρτητα από τη σχέση που διατηρεί με το θύμα, σε οποιοδήποτε περιβάλλον, συμπεριλαμβανομένου, μεταξύ άλλων, του περιβάλλοντος του σπιτιού και της εργασίας.

Εκτός από τη σωματική βία, μπορεί να συμπεριλαμβάνει ψυχολογικό εκφοβισμό, εκβιασμό ή άλλες απειλές - για παράδειγμα, την απειλή σωματικής βλάβης, απόλυσης από μια θέση εργασίας ή τη μη απόκτηση μιας θέσης εργασίας που επιζητείται. Μπορεί επίσης να εμφανιστεί όταν το άτομο που δέχεται την επίθεση δεν είναι σε θέση να συναινέσει - για παράδειγμα, όταν είναι μεθυσμένο, υπό την επήρεια ναρκωτικών, αν κοιμάται ή είναι διανοητικά ανίκανο να αντιληφθεί την κατάσταση.

Η σεξουαλική βία είναι εσκεμμένη, βίαιη, μη συναινετική συμπεριφορά σεξουαλικής φύσης. Ο δράστης διαπράττει τη σεξουαλική βία μέσω της απειλής, του εξαναγκασμού, της εκμετάλλευσης, της εξαπάτησης, της βίας, της σωματικής ή ψυχικής ανικανότητας και/ή με τη χρήση της δύναμης ή της εξουσίας.

Είδη και μορφές της σεξουαλικής βίας

Η σεξουαλική βία περιλαμβάνει ένα ευρύ φάσμα σεξουαλικά βίαιων πράξεων. Για να διαπράξει σεξουαλική βία, ο δράστης ενδέχεται να χρησιμοποιήσει ένα συνδυασμό μεθόδων και να προβεί σε ένα εύρος σεξουαλικά βίαιων συμπεριφορών.

Σεξουαλική παρενόχληση: Η σεξουαλική παρενόχληση διαπράττεται όταν ο δράστης προβαίνει σε ανεπιθύμητες σεξουαλικές προσεγγίσεις, ζητά σεξουαλικές χάρες ή προβαίνει σε κάποια άλλη ακατάλληλη συμπεριφορά σεξουαλικής φύσης προς ένα άλλο άτομο. Αυτή η συμπεριφορά μπορεί να εκδηλωθεί σε πολλά περιβάλλοντα, όπως για παράδειγμα ο χώρος εργασίας ή το σχολείο. Η σεξουαλική παρενόχληση μπορεί επίσης να συμπεριλαμβάνει και τη σεξουαλική κακοποίηση που διαπράττεται

από κάποιον που βρίσκεται σε θέση εξουσίας, όπως ένας επαγγελματίας προς έναν μαθητή, πελάτη ή ασθενή.

Η πρόθεση ή τα κίνητρα του δράστη δεν δικαιολογούν συμπεριφορές που κάνουν το θύμα να αισθάνεται άβολα ή υπό απειλή. Οι ακόλουθες συμπεριφορές, εφόσον είναι ανεπιθύμητες, αποτελούν παραδείγματα σεξουαλικής παρενόχλησης:

- Σχόλια, σφουρίγματα ή χλευασμός.
- Επίμονο, λάγνο βλέμμα.
- Βρισιά σεξουαλικής φύσης.
- Αφήγηση αστείων ή ιστοριών που είναι σεξιστικές ή σεξουαλικής φύσης.
- Σεξουαλικά υπονοούμενα.
- Ανεπιθύμητα, επανειλημμένα καλέσματα σε ραντεβού.
- Παρατηρήσεις ή αστεία σχετικά με τα ρούχα, το σώμα ή τις σεξουαλικές δραστηριότητες ενός ατόμου.
- Σεξουαλικές χειρονομίες.
- Αδιάκριτες, ξεκάθαρα σεξουαλικά ερωτήσεις.
- Ανεπιθύμητα αγγίγματα, όπως μασάζ ή αγκαλιές.
- Ανεπιθύμητη προβολή εικόνων σεξουαλικής φύσης.
- Ανεπιθύμητα καλέσματα για σεξουαλικές χάρες.
- Ανεπιθύμητο σεξουαλικό άγγιγμα.

Ποια είναι η διαφορά μεταξύ σεξουαλικής παρενόχλησης και φλερτ; Ο καθοριστικός παράγοντας διαφοροποίησης είναι ο αντίκτυπος στο θύμα. Το φλερτ είναι ευχάριστο και για τους δύο ανθρώπους. Εάν η συμπεριφορά σεξουαλικού χαρακτήρα είναι ανεπιθύμητη και κάνει το ένα άτομο να αισθάνεται άβολα ή ανασφαλές, τότε πρόκειται για σεξουαλική παρενόχληση.

Σεξουαλική επίθεση: Ο όρος "σεξουαλική επίθεση" συχνά αναφέρεται σε μια σωματική πράξη σεξουαλικής βίας. Ο όρος σεξουαλική επίθεση μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να περιγράψει τον βιασμό, την αιμομιξία, την παρενόχληση, το ανεπιθύμητο χάδι ή τον ανεπιθύμητο σοδομισμό. Μερικές φορές ο όρος σεξουαλική επίθεση χρησιμοποιείται ως ισοδύναμο της λέξης "βιασμός"- άλλες φορές χρησιμοποιείται για να περιγράψει τη σεξουαλική βία που σχετίζεται με ένα ευρύ φάσμα ανεπιθύμητων σεξουαλικών επαφών. Ως σεξουαλική επίθεση νοείται συνήθως η πράξη κατά την οποία ένα άτομο αγγίζει σκοπίμως σεξουαλικά ένα άλλο άτομο χωρίς τη συγκατάθεσή του ή το εξαναγκάζει ή υποχρεώνει σωματικά ένα άτομο να προβεί σε σεξουαλική πράξη παρά τη θέλησή του.

Βιασμός: Ο "βιασμός" είναι ένας άλλος όρος που χρησιμοποιείται με ποικίλους τρόπους. Ο βιασμός είναι ένα είδος σεξουαλικής επίθεσης που συνήθως περιλαμβάνει σεξουαλική επαφή ή άλλες μορφές σεξουαλικής δραστηριότητας που ασκούνται εις βάρος ενός ατόμου χωρίς τη συγκατάθεσή του. Πρόκειται για αθέμιτη σεξουαλική δραστηριότητα και συνήθως σεξουαλική επαφή που πραγματοποιείται με τη βία ή υπό την απειλή τραυματισμού ενάντια στη θέληση ενός ατόμου ή με ένα άτομο που είναι μικρότερο από μια ορισμένη ηλικία ή ανίκανο για βάσιμη συναίνεση εξαιτίας ψυχικής ασθένειας, διανοητικής στέρησης, μέθης, απώλειας συνείδησης ή εξαπάτησης.

Αιμομιξία: Ως αιμομιξία ορίζεται συνήθως το σεξουαλικό άγγιγμα ή η σεξουαλική δραστηριότητα μεταξύ δύο συγγενικών προσώπων.

Σεξουαλική κακοποίηση: Η σεξουαλική κακοποίηση διαπράττεται από άτομο που βρίσκεται σε θέση εμπιστοσύνης ή εξουσίας. Μπορεί να αναφέρεται και σε σεξουαλική παραβίαση παιδιών. Μπορεί επίσης να αναφέρεται στη σεξουαλική παραβίαση ενηλίκου που διαπράττεται από άτομο που βρίσκεται σε θέση εμπιστοσύνης ή εξουσίας, όπως για παράδειγμα ένας επαγγελματίας με πελάτη ή ασθενή. Τα άτομα με αναπηρία είναι ιδιαίτερα ευάλωτα στη σεξουαλική κακοποίηση. Η σεξουαλική κακοποίηση μπορεί να περιλαμβάνει ένα μεγάλο εύρος σεξουαλικών πράξεων χωρίς συναίνεση, συμπεριλαμβανομένου του βιασμού, και συχνά περιλαμβάνει χειριστικό σχεδιασμό ή αποπλάνηση του θύματος προκειμένου ο δράστης να αποκτήσει τον έλεγχο και να ενθαρρύνει την εχεμύθεια. Μπορεί επίσης να περιλαμβάνει την άσκηση ελέγχου επί των αναπαραγωγικών δικαιωμάτων, τον εξαναγκασμό για άμβλωση κτλ.

Μορφή και συνθήκες της σεξουαλικής βίας

Ένα ευρύ φάσμα σεξουαλικά βίαιων πράξεων μπορεί να τελεστεί σε διαφορετικές συνθήκες και περιβάλλοντα. Αυτές οι πράξεις περιλαμβάνουν, για παράδειγμα:

- Βιασμό μέσα σε γάμο ή σε σχέση, παρενόχληση, συμπεριλαμβανομένης της απαίτησης για σεξ ως αντάλλαγμα για χάρες,
- Βιασμό από αγνώστους,
- Συστηματικοί βιασμοί κατά τη διάρκεια ένοπλων συγκρούσεων,
- Σεξουαλική κακοποίηση ατόμων με νοητική ή σωματική αναπηρία,
- Ανεπιθύμητες σεξουαλικές προσεγγίσεις ή σεξουαλική

- Σεξουαλική κακοποίηση παιδιών,
- Εξαναγκασμός σε γάμο ή συμβίωση, συμπεριλαμβανομένου του γάμου παιδιών,
- Στέρηση του δικαιώματος για χρήση αντισύλληψης ή για λήψη άλλων μέτρων για την προστασία από σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα,
- Επιβολή εγκυμοσύνης,
- Βίαιες πράξεις κατά της σεξουαλικής ακεραιότητας των γυναικών, συμπεριλαμβανομένου του ακρωτηριασμού των γυναικείων γεννητικών οργάνων και των υποχρεωτικών ελέγχων για εξακρίβωση παρθενίας,
- Εξαναγκασμό σε πορνεία και εμπορία ανθρώπων με σκοπό τη σεξουαλική εκμετάλλευση.

Θύματα σεξουαλικής βίας

Παρόλο που η πλειοψηφία των δραστών σεξουαλικής βίας είναι άνδρες και η πλειοψηφία των θυμάτων σεξουαλικής βίας είναι γυναίκες, οποιοσδήποτε μπορεί να είναι το θύμα ή ο θύτης - ανεξαρτήτως ηλικίας, φύλου, σεξουαλικού προσανατολισμού, ικανοτήτων, εμφάνισης, εθνικότητας, εκπαίδευσης, φυλής, κοινωνικοοικονομικού υπόβαθρου ή θρησκείας.

Η σεξουαλική βία μπορεί να λάβει πολλές μορφές. Παρόλο που κάποια είδη δεν θεωρούνται βίαια, μπορεί να έχουν καταστροφικές συνέπειες για το θύμα.

Συνέπειες σεξουαλικής βίας

Η σεξουαλική βία είναι μια ολέθρια ψυχολογική ή/και σωματική επίθεση που μπορεί να προκαλέσει στο θύμα ένα ευρύ φάσμα συναισθημάτων. Σε αυτά συμπεριλαμβάνονται ο φόβος, η ταπείνωση, η απώλεια ελέγχου, η αδυναμία, η ντροπή, η ενοχή ή ο θυμός. Ορισμένα θύματα μπορεί να μην θεωρούν αυτό που τους συνέβη είναι έγκλημα- ορισμένα μπορεί να αισθάνονται ότι ευθύνονται τα ίδια για κάτι ώστε να αξίζουν την επίθεση. Σε αντίθεση με τα θύματα άλλων εγκλημάτων, τα θύματα σεξουαλικής βίας συχνά δεν γίνονται πιστευτά και μερικές φορές επιρρίπτεται και στα ίδια η ευθύνη για μια πράξη βίας που διαπράχθηκε εναντίον τους και η οποία ήταν εντελώς εκτός του ελέγχου τους.

Το κάθε θύμα θα αντιδράσει διαφορετικά στη βία που διαπράχθηκε εναντίον του. Οι αντιδράσεις ενός θύματος μπορεί να βασίζονται στις εμπειρίες της ζωής του, σε προηγούμενες γνώσεις ή αντιλήψεις του σχετικά με τη σεξουαλική βία, σε παράγοντες που σχετίζονται με την ίδια την επίθεση που δέχτηκε, στις αντιδράσεις των άλλων και σε διάφορους άλλους παράγοντες. Είναι σημαντικό να έχουμε υπόψη ότι οι όποιες αντιδράσεις ενός θύματος είναι φυσιολογικές αντιδράσεις σε μια αφύσικη κατάσταση. Παρακάτω αναφέρονται ορισμένες συνήθεις αντιδράσεις στη σεξουαλική βία. Ένα θύμα μπορεί να εμφανίσει όλες, μερικές ή και καμία από τις ακόλουθες αντιδράσεις:

- Σοκ/απόρριψη.
- Ευερεθιστότητα/θυμός.
- Κατάθλιψη.
- Κοινωνική απόσυρση.
- Συγκρατημένα συναισθήματα (μειωμένη ικανότητα έκφρασης συναισθημάτων).
- Εφιάλτες/φλας μπακ.
- Δυσκολία συγκέντρωσης.
- Μειωμένο ενδιαφέρον για δραστηριότητες.
- Απώλεια αυτοεκτίμησης.
- Απώλεια αισθήματος ασφάλειας/απώλεια εμπιστοσύνης στους άλλους.
- Ενοχή/ντροπή.
- Μειωμένη μνήμη.
- Απώλεια όρεξης ή αυξημένη όρεξη.
- Σκέψεις αυτοκτονίας.
- Κατάχρηση ουσιών.
- Αϋπνία.
- Αντανακλαστικό αιφνιδιασμού σε υπερβολή.
- Κρίσεις πανικού.
- Διατροφικές διαταραχές.
- Αυτοτραυματισμός (κόψιμο, κάψιμο ή άλλος τρόπος αυτοτραυματισμού).
- Υπερσεξουαλικότητα (αυξημένη σεξουαλική δραστηριότητα).

Άτομα με αναπηρία

Τα άτομα με αναπηρία βιώνουν παρόμοιες μορφές απροκάλυπτης και συγκεκαλυμμένης σεξουαλικής επίθεσης και κακοποίησης με τα άτομα χωρίς αναπηρία. Επίσης, πολλά άτομα με αναπηρία διατρέχουν αυξημένο κίνδυνο να δεχθούν σεξουαλική βία. Οι δράστες συχνά επιλέγουν να στοχεύουν άτομα με αναπηρία επειδή τα θεωρούν ευάλωτα, ανίκανα να υπερασπιστούν τον εαυτό τους ή/και απίθανο ότι θα καταγγείλουν μια επίθεση.

Ορισμένα άτομα με αναπηρία μπορεί να εξαρτώνται από άλλους (επίσημους ή ανεπίσημους φροντιστές) για την κάλυψη των βασικών τους αναγκών - μπορεί να είναι μαθημένα να

είναι υπάκουα ή παθητικά- αυτή η κοινωνικοποίηση συμμόρφωσης μπορεί ακούσια να τα κάνει να είναι πιο ευάλωτα στην κακοποίηση.

Τα άτομα με σωματική αναπηρία μπορεί να αντιμετωπίσουν μεγαλύτερη δυσκολία από ό,τι τα άτομα χωρίς σωματική αναπηρία, εάν προσπαθήσουν να υπερασπιστούν τον εαυτό τους ή να ξεφύγουν από μια βίαιη κατάσταση.

Τα άτομα με νοητική αναπηρία μπορεί να έχουν υπερβολική εμπιστοσύνη σε άλλους. Ενδέχεται να μην κατανοούν τη διαφορά μεταξύ σεξουαλικού και μη σεξουαλικού αγγίγματος και να μην καταλαβαίνουν ότι η σεξουαλική παραβίαση δεν είναι κάτι φυσιολογικό.

Τα άτομα με αναπηρία είναι συχνά λιγότερο πιθανό να αναζητήσουν βοήθεια επειδή φοβούνται ότι δεν θα τους πιστέψουν, δεν αντιλαμβάνονται ότι αυτό που τους συνέβη ήταν κακοποίηση ή υποθέτουν ότι δεν θα έχουν πρόσβαση στους παρόχους βοήθειας.

Τα εμπόδια στην επικοινωνία μπορούν επίσης να προκαλέσουν προβλήματα πρόσβασης σε υπηρεσίες.

Για τα άτομα με αναπηρία, η σεξουαλική κακοποίηση μπορεί επίσης να έχει τη μορφή έλλειψης σεβασμού της ιδιωτικής ζωής και ανεπιθύμητης έκθεσης κατά τη διάρκεια των καθημερινών δραστηριοτήτων προσωπικής φροντίδας, όπως είναι το μπάνιο, το ντύσιμο και η τουαλέτα, επίσης μπορεί να έχει τη μορφή εξαναγκαστικής έκτρωσης, στείρωσης ή εγκυμοσύνης και εκμετάλλευσης.

Επιπλέον, τα άτομα με αναπηρία μπορεί επίσης να δεχθούν σεξουαλική επίθεση και κακοποίηση από εθελοντές, επαγγελματίες φροντιστές ή ακόμη και τους ανεπίσημους φροντιστές από την οικογένεια - δηλαδή ακριβώς από τα ίδια τα άτομα που είναι επιφορτισμένα με την παροχή βοήθειας για τις καθημερινές δραστηριότητες της ζωής τους. Άλλα παραδείγματα περιλαμβάνουν τη βοήθεια στη μεταφορά, το μπάνιο, το ντύσιμο, την τουαλέτα, τις ιατρικές διαδικασίες, τις ιατρικές εξετάσεις, τη φυσικοθεραπεία, την καθοδήγηση για εργασία, τη διαχείριση της φαρμακευτικής αγωγής, τη διαχείριση χρημάτων, το μαγείρεμα, την καθαριότητα και τα ψώνια τους.

Τα άτομα με αναπηρία μπορεί να περιμένουν περισσότερο από τα άτομα χωρίς αναπηρία πριν φωνάξουν για βοήθεια και μπορεί να έχουν δεχθεί σεξουαλική κακοποίηση από πολλούς δράστες και για πολλά χρόνια. Επιπρόσθετα, τα θύματα σεξουαλικής επίθεσης με αναπηρία εμφανίζουν πολλές από τις ίδιες γενικές συνέπειες της σεξουαλικής επίθεσης και κακοποίησης που εμφανίζουν όλα τα θύματα. Όταν δεν δέχονται υποστήριξη, μπορεί

να αντιμετωπίσουν προβλήματα με κατάχρηση ουσιών, διατροφικές διαταραχές, κατάθλιψη και να παρουσιάσουν κι άλλα συμπτώματα τραύματος.

Οι συνεντεύξεις με θύματα σεξουαλικής επίθεσης και κακοποίησης που πάσχουν από αναπηρία δείχνουν ότι και αυτά αντιμετωπίζουν δυσκολίες με ζητήματα εμπιστοσύνης, ασφάλειας και σχέσεων και ότι και αυτά μπορεί να αποτραβηχτούν κοινωνικά και να χάσουν προηγουμένως αποκτηθείσες ικανότητες που υποστηρίζουν την ανεξάρτητη διαβίωση τους.

Τα θύματα κακοποίησης με αναπηρία μπορεί επίσης να αντιμετωπίσουν πρόσθετα προβλήματα αυτοπροστασίας, αποξένωσης, αποστασιοποίησης καθώς και υποχωρητικής και συναινετικής συμπεριφοράς σε υπερβολικό βαθμό.

Οι βαθύτερες αιτίες της έμφυλης βίας ενάντια των ατόμων με αναπηρία είναι οι ίδιες με αυτές ενάντια άλλων ατόμων:

- Κατάχρηση εξουσίας
- Ανισότητα
- Ασέβεια

Για πολλές γυναίκες και κορίτσια, η εμπειρία της έμφυλης βίας που έχουν δεχτεί διασταυρώνεται και με άλλου είδους ανισότητες. Αυτό συμπεριλαμβάνει την καταπίεση που ασκείται από τους πληθυσμούς πλειονοτήτων εναντίον άλλων με βάση τη φυλή, τη θρησκεία, την ηλικία, την τάξη, τον σεξουαλικό προσανατολισμό και την αναπηρία, τα οποία παραπάνω συμβάλλουν στην περαιτέρω περιθωριοποίηση των γυναικών και κοριτσιών με αναπηρία κι έχουν ως αποτέλεσμα να αυτά να λαμβάνουν λιγότερη δύναμη και μικρότερη θέση στις σχέσεις, τα νοικοκυριά και την κοινότητα.

Ως επαγγελματίες που ασχολούμαστε με την έμφυλη βία, πρέπει να συνεργαστούμε με τις γυναίκες, τα κορίτσια και όλα τα θύματα με αναπηρία για να τα υποστηρίξουμε να αναπτύξουν τη "δύναμη που έχουν μέσα τους" και να έχουν τη "δύναμη να" λαμβάνουν τα ίδια αποφάσεις σχετικά με τις υπηρεσίες και τη βοήθεια που δέχονται. Πρέπει να είμαστε προσεκτικοί κατά το σχεδιασμό ή την εφαρμογή των προγραμμάτων ώστε να μην ενισχύουμε τις αρνητικές και επιβλαβείς δυναμικές εξουσίας προς τα άτομα με αναπηρία από άλλους ή/και να μην ασκούμε "εξουσία" σε αυτά τα άτομα.

Άσκηση - Εντοπισμός της σεξουαλικής παρενόχλησης

Περιγράφεται στα ακόλουθα σενάρια σεξουαλική παρενόχληση;

1. Η Έμιλυ είναι μια πρωτοετής φοιτήτρια 19 χρονών που είναι κωφή. Δυσκολεύεται με το εισαγωγικό μάθημα της άλγεβρας. Ο καθηγητής της λέει ότι αν κάνει φύλαξη στα παιδιά του αυτό το Σαββατοκύριακο, θα της δώσει έναν καλό βαθμό για να περάσει το μάθημα.

Όχι, αυτό το σενάριο δεν αποτελεί σεξουαλική παρενόχληση. Κανένα γεγονός σεξουαλικής φύσης δεν εμπλέκεται.

2. Ο καθηγητής Αγγλικών της Έμιλυ της λέει ότι αν βγει ραντεβού μαζί του το βράδυ της Παρασκευής, μπορεί να της διασφαλίσει ότι θα γνωρίζει τις ερωτήσεις της εργασίας για την τελική εξέταση.

Ναι, αυτό το σενάριο αποτελεί σεξουαλική παρενόχληση. Αν η Έμιλυ κάνει μια χάρη που έχει σεξουαλικό χαρακτήρα (το να βγει ραντεβού), ο καθηγητής της θα της δώσει τις ερωτήσεις για το τεστ. Θα πρέπει να καταγγείλει τη συμπεριφορά σύμφωνα με την πολιτική της σχολής. Εάν δεν είναι ικανοποιημένη με την απάντηση της σχολής, μπορεί στη συνέχεια να υποβάλει την καταγγελία της σε άλλους φορείς.

2.1 Η κώφωση της Έμιλυ αποτελεί παράγοντα για την σεξουαλική παρενόχληση της;

Θα μπορούσε να είναι, αν ο καθηγητής πιστεύει ότι η αναπηρία της την καθιστά εύκολο στόχο για τις σεξουαλικές του προσεγγίσεις. Αν η Έμιλυ είχε επίσης κάποια νοητική αναπηρία, ίσως να μπερδευόταν ή να κολακευόταν από το κάλεσμα του καθηγητή παρά να προσβαλλόταν. Ο καθηγητής μπορεί να προσπαθήσει να εκμεταλλευτεί την αναπηρία της Έμιλυ για να λάβει σεξουαλικές χάρες από αυτήν.

3. Η Τζένιφερ είναι η μόνη γυναίκα σε ένα γραφείο με 14 άτομα. Μερικές φορές στο μεσημεριανό γεύμα ο συνάδελφός της, ο Τζο, κάνει σεξιστικά αστεία, τα οποία η Τζένιφερ θεωρεί εξευτελιστικά, προσβλητικά και ενοχλητικά.

Αυτό το σενάριο πιθανόν περιγράφει σεξουαλική παρενόχληση. Η συμπεριφορά του Τζο ενδέχεται να δημιουργεί ένα εχθρικό περιβάλλον. Υπάρχουν διάφοροι παράγοντες για να καθοριστεί αν η συμπεριφορά αποτελεί ή όχι σεξουαλική παρενόχληση. Η συμπεριφορά πρέπει να είναι επίμονη- δηλαδή να είναι "διαρκής και όχι ασήμαντη" ή να ακραία στη φύση της. Πρέπει επίσης να επηρεάζει σε υπερβολικό βαθμό την απόδοση της εργασίας της. Δεν είναι όλες οι συμπεριφορές που είναι σεξιστικές, αγενείς και ενοχλητικές ικανές ώστε να θεωρηθούν σεξουαλική παρενόχληση. Ωστόσο, όταν θεωρηθούν ως σεξουαλική παρενόχληση, η Τζένιφερ ή οποιοσδήποτε από τους υπαλλήλους έχει το δικαίωμα να διαμαρτυρηθεί. Η Τζένιφερ θα μπορούσε να αντιμετωπίσει το άτομο που παρενοχλεί ή/και να μιλήσει με τον/την προϊστάμενό/η της.

4. Ο Τζο προωθεί ηλεκτρονικά μηνύματα στη λίστα με τα emails του προσωπικού με υποτιμητικά αστεία για τις γυναίκες. Η Τζένιφερ, που είναι η μόνη γυναίκα στο προσωπικό, του είπε να σταματήσει, αλλά εκείνος απλά γελάει μαζί της, λέγοντας της ότι δεν δέχεται αστεία. Έστειλε ένα με δύο παρεμφερή μηνύματα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου τη μέρα για τουλάχιστον τους τελευταίους 6 μήνες. Δεν μπορεί να καταλάβει από τον τίτλο του μηνύματος ποια μηνύματα αφορούν αστεία και ποια πρέπει να ανοίξει. Αυτό διαταράσσει τη δουλειά της.

Ναι, αυτό το σενάριο περιγράφει σεξουαλική παρενόχληση. Ο Τζο δημιουργεί σαφώς ένα εχθρικό περιβάλλον, γνωρίζοντας ότι αυτή η συμπεριφορά είναι προσβλητική και το κάνει επανειλημμένα. Παρεμποδίζει τη δουλειά της Τζένιφερ. Θα πρέπει να ακολουθήσει τις πολιτικές του γραφείου της για την καταγγελία σεξουαλικής παρενόχλησης.

Τεστ Αυτοαξιολόγησης

1. Ποια είναι η διαφορά μεταξύ σεξουαλικής παρενόχλησης και φλερτ;

α) Δεν υπάρχει διαφορά.

(β) Το φλερτ είναι αποδεκτό μεταξύ στενών συναδέλφων, ενώ η σεξουαλική παρενόχληση συμβαίνει μεταξύ αγνώστων.

(γ) Το φλερτ είναι ευχάριστο και για τα δύο άτομα και αν η συμπεριφορά είναι σεξουαλικής φύσης και ανεπιθύμητη - πρόκειται για σεξουαλική παρενόχληση. (Σωστό)

(δ) Φλερτ είναι όταν μια γυναίκα εκφράζει το ενδιαφέρον της, ενώ η σεξουαλική παρενόχληση εμφανίζεται όταν ένας άνδρας δείχνει το δικό του ενδιαφέρον για τη γυναίκα.

[Σημείωση: Εμφανίζεται μετά την υποβολή απάντησης] Ο καθοριστικός παράγοντας διαφοροποίησης είναι ο αντίκτυπος στο θύμα. Το φλερτ είναι ευχάριστο και για τους δύο ανθρώπους. Εάν η συμπεριφορά είναι σεξουαλικού χαρακτήρα, είναι ανεπιθύμητη και κάνει το ένα άτομο να αισθάνεται άβολα ή ανασφαλές, τότε πρόκειται για σεξουαλική παρενόχληση.

2. Οι βαθύτερες αιτίες της έμφυλης βίας ενάντια των ατόμων με αναπηρία είναι (κυκλώστε ότι ισχύει):

(α) Χαμηλό κύρος στην κοινότητα (Σωστό)

(β) Ανισότητα στις σχέσεις εξουσίας με άλλους ανθρώπους (Σωστό)

(γ) Φτώχεια και έλλειψη βασικών αναγκών

(δ) Όλα τα παραπάνω

3. Ο εξαναγκασμός σε εγκυμοσύνη αποτελεί μορφή σεξουαλικής κακοποίησης;

(α) Ναι (Σωστό)

(β) Όχι

4. Τα άτομα με αναπηρία ενδέχεται να περιμένουν περισσότερο από τα άτομα χωρίς αναπηρία μέχρι να δημοσιοποιήσουν εμπειρίες σεξουαλικής βίας.

(α) Ναι (Σωστό)

(β) Λάθος

Φύλλα εργασίας για τη συνεδρία δια ζώσης

Φύλλο εργασίας 1.1 - Καθοδηγούμενη συζήτηση για την ενότητα τηλε-εκπαίδευσης

Στόχος: Διεξαγωγή συζήτησης σχετικά με το περιεχόμενο της διαδικτυακής ενότητας

Διάρκεια: 15 λεπτά

Εφαρμογή: Ο συντονιστής θα ζητήσει από τους συμμετέχοντες να προβληματιστούν σχετικά με τη διαδικτυακή ενότητα για τους τύπους και τις μορφές σεξουαλικής βίας. Ο συντονιστής ενδέχεται να θέσει αυτές τις ερωτήσεις και να ενθαρρύνει τη συζήτηση:

- Ποια είδη σεξουαλικής βίας θα μπορούσατε να ονομάσετε και να ορίσετε; Τι είναι η σεξουαλική βία/κακοποίηση γενικά;
- Γιατί πολλά άτομα με αναπηρία διατρέχουν αυξημένο κίνδυνο να δεχθούν σεξουαλική βία?
- Ποιο θέμα/ποια πτυχή της διαδικτυακής ενότητας ήταν πιο ενδιαφέρουσα/σχετική για εσάς;
- Ποιες άλλες ερωτήσεις ή γνώσεις έχετε σχετικά με αυτή τη διαδικτυακή ενότητα;

Φύλλο εργασίας 1.2 - Μελέτη περίπτωσης

Στόχος: Εξάσκηση στην αναγνώριση της σεξουαλικής βίας μέσω μιας μελέτης περίπτωσης.

Διάρκεια: 30 λεπτά

Εφαρμογή: Σχηματίστε μικρές ομάδες συμμετεχόντων και διανείμετε τους τη μελέτη περίπτωσης (παρακάτω) ξεχωριστά ώστε να τη διαβάσουν. Ζητήστε από κάθε ομάδα να απαντήσει τις προτεινόμενες ερωτήσεις σε μικρές ομάδες. Συζητήστε τις απαντήσεις σε ομαδική συζήτηση και καταλήξτε στα συμπεράσματα.

Μελέτη περίπτωσης που θα συζητηθεί:

Η Λυδία είναι μια γυναίκα 32 ετών με μέτρια αναπτυξιακή αναπηρία. Εργάζεται ως υπάλληλος υποδοχής στην τοπική βιβλιοθήκη. Ο προϊστάμενός της, ο Φρεντ, λέει στη Λυδία επανειλημμένα ότι είναι μια όμορφη γυναίκα. Μερικές φορές χάνει επίτηδες το λεωφορείο ώστε να ζητήσει από τον Φρεντ να την πάει σπίτι της. Ο Φρεντ είναι παντρεμένος και γνωρίζει ότι η Λυδία είναι ερωτευμένη μαζί του. Όταν του ζητάει να την πάει στο σπίτι της, της λέει ότι αν του δείξει το στήθος της, θα την πάει στο σπίτι της. Η

Λυδία κολακεύεται από την προσοχή που λαμβάνει και πιστεύει ότι το να δείξει το στήθος της είναι ένας γρήγορος και εύκολος τρόπος για να την πάει ο Φρεντ στο σπίτι της .

Ερωτήσεις προς συζήτηση:

- Δέχεται η Λυδία σεξουαλική παρενόχληση;
- Θα υπήρχε διαφορά αν η Λυδία έπασχε από ήπια αναπτυξιακή αναπηρία; Από σοβαρή αναπηρία;
- Τι θα γινόταν αν ο Φρεντ ζητούσε από τη Λυδία να του δείξει το στήθος της με αντάλλαγμα ένα επιπλέον μισάωρο διάλειμμα για το μεσημεριανό γεύμα; Θα μπορούσε η συμπεριφορά του να θεωρηθεί σεξουαλική παρενόχληση;
- Είναι η Λυδία ευάλωτη στο να δέχεται περισσότερο ανάρμοστη συμπεριφορά από πλευράς του Φρεντ; Γιατί ναι ή γιατί όχι;

Συζητήστε πώς ο τύπος και η σοβαρότητα μιας αναπτυξιακής αναπηρίας θα μπορούσε να επηρεάσει την ικανότητα του θύματος να ερμηνεύσει με ακρίβεια την πρόθεση της συμπεριφοράς που δέχεται.

ΕΝΟΤΗΤΑ 3- Παράγοντες κινδύνου για τη σεξουαλική παρενόχληση/ βία κατά των γυναικών που πάσχουν από ψυχοκοινωνική αναπηρία

Θέμα	ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥ ΓΙΑ ΤΗ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΠΑΡΕΝΟΧΛΗΣΗ/ΒΙΑ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΠΟΥ ΠΑΣΧΟΥΝ ΑΠΟ ΨΥΧΟΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΝΑΠΗΡΙΑ
Σκοπός(-οί) και Στόχοι	Το κεφάλαιο αυτό περιλαμβάνει τους κύριους παράγοντες κινδύνου που μπορούν να επηρεάσουν ή να προκαλέσουν περιστατικά σεξουαλικής παρενόχλησης/βίας κατά γυναικών και κοριτσιών με ψυχοκοινωνική αναπηρία. Αυτό περιλαμβάνει παράγοντες όπως είναι η φτώχεια, το χαμηλό επίπεδο οικονομικής θέσης, η ηλικία, το οικογενειακό περιβάλλον, το μορφωτικό επίπεδο των γυναικών, οι συνήθειες που ενισχύουν την έμφυλη βία, η έλλειψη θεσμικής υποστήριξης κτλ.
Εκπαιδευτικά αποτελέσματα	Στο τέλος αυτής της ενότητας ο εκπαιδευόμενος: <ul style="list-style-type: none"> • Θα κατανοεί τους συγκεκριμένους παράγοντες κινδύνου που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες που πάσχουν από ψυχοκοινωνική αναπηρία για σεξουαλική παρενόχληση/ βία. • Θα είναι σε θέση να εντοπίζει τους κινδύνους αυτούς σε πρακτικές εργασίες και να γνωρίζει σε ποιες ενέργειες πρέπει να προβεί για να τους αναγνωρίσει και να τους αποτρέψει.
Μέθοδοι	<ul style="list-style-type: none"> • Παρουσίαση τηλε-εκπαίδευσης • Διαδικτυακή δραστηριότητα εκπαίδευσης • Αυτοαξιολόγηση • Συζήτηση μελέτης περίπτωσης δια ζώσης
Διάρκεια:	2 ώρες μέσω διαδικτύου - 1 ώρα δια ζώσης
Απαραίτητοι πόροι:	<ul style="list-style-type: none"> • Πίνακας Παρουσιάσεων και μαρκαδόροι • Χαρτιά σημειώσεων (Post-it), χαρτιά, στυλό • Αντίτυπα της μελέτης περίπτωσης
Σειρά δραστηριοτήτων	Ενότητα τηλε-εκπαίδευσης (2 ώρες)

v	<p>Δια ζώσης:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Συνεδρία ερωτήσεων και απαντήσεων σχετικά με τη διαδικτυακή εκπαίδευση (15 λεπτά) • Μελέτη περίπτωσης σχετικά με τους παράγοντες κινδύνου της ΕΒ (30 λεπτά) • Ανακεφαλαίωση και συμπεράσματα (5 λεπτά)
Αξιολόγηση	Τεστ Αυτοαξιολόγησης (ενότητα ηλεκτρονικής μάθησης)
Πηγές	<p>Supporting Sexual Assault Survivors With Disabilities (2010). Ανακτήθηκε από την διεύθυνση https://www.calcasa.org/wp-content/uploads/2010/12/Survivors-with-Disabilities.pdf</p> <p>Building Capacity for Disability Inclusion in Gender-Based Violence Programming in Humanitarian Settings. Ανακτήθηκε από τη διεύθυνση https://vivien-project.eu/wp-content/uploads/2019/02/GBV-disability-Tool-4-A-training-module-for-GBV-practitioners-in-humanitarian-settings.pdf</p> <p>Inter-American Development Bank (2019). Violence against Women and Girls with Disabilities. Felipe Herrera Library</p> <p>Ortoleva, S., Lewis, H. (2012). Forgotten sisters – a report on violence against women with disabilities: an overview of its nature, scope, causes and consequences.</p> <p>UNFPA (2018). Five things you didn't know about disability and sexual violence. Ανακτήθηκε από τη διεύθυνση https://www.unfpa.org/news/five-things-you-didnt-know-about-disability-and-sexual-violence</p> <p>Ortiz, D., Ozemela L., Urban A. (2019) Violence against Women and Girls with Disabilities - Latin America and the Caribbean</p>
Ενημερωτικά έντυπα	Ένα αντίτυπο του σεναρίου μελέτης περίπτωσης για κάθε συμμετέχοντα

Θεωρητικό περιεχόμενο διαθέσιμο μέσω του μαθήματος της τηλε-εκπαίδευσης

Μορφές σεξουαλικής κακοποίησης

Είναι σημαντικό να θυμόμαστε ότι τα άτομα με αναπηρία μπορεί να βιώσουν παρόμοιες μορφές σεξουαλικής επίθεσης και κακοποίησης όπως τα άτομα χωρίς αναπηρία, για παράδειγμα:

- Βιασμός,
- Αναγκαστικό, ανεπιθύμητο ή κεκαλυμμένο άγγιγμα,
- Έκθεση σε πορνογραφία ή παραγωγή πορνογραφίας,
- Σεξουαλική παρενόχληση, σεξουαλική εμπορία,
- Ανεπιθύμητα σεξουαλικά αστεία κι οποιαδήποτε άλλη ανεπιθύμητη σεξουαλική επαφή ή δραστηριότητα,
- Για τα άτομα με αναπηρία, η σεξουαλική κακοποίηση μπορεί επίσης να λάβει τη μορφή:
- Εξαναγκασμού σε έκτρωση,
- Εξαναγκασμού σε στείρωση ή εγκυμοσύνη.

Παράγοντες κινδύνου για τη σεξουαλική παρενόχληση/ βία έναντι των γυναικών που πάσχουν από ψυχοκοινωνική αναπηρία

Σε αυτό το κεφάλαιο αναφερόμαστε στον "παράγοντα κινδύνου" ως μια μεταβλητή που μπορεί να συνδεθεί με μεγαλύτερη πιθανότητα για γυναίκα με αναπηρία στο να πέσει θύμα σεξουαλικής βίας. Αποτελούν παράγοντες που συμβάλλουν και μπορεί να μην αποτελούν άμεσες αιτίες. Τα άτομα που έχουν αναγνωριστεί ως άτομα που διατρέχουν κίνδυνο δεν πέφτουν όλα θύματα σεξουαλικής βίας, καθώς αυτή οφείλεται τελικά σε έναν συνδυασμό ατομικών, σχεσιακών, κοινοτικών αλλά και κοινωνικών παραγόντων.

Οι παράγοντες κινδύνου διαδραματίζουν βασικό ρόλο στην πρόληψη, καθώς, προσπαθώντας να τους μειώσουμε ή να τους εξαλείψουμε, μπορούμε να μειώσουμε την πιθανότητα οι γυναίκες να υποπέσουν θύματα. Γνωρίζοντας τους παράγοντες κινδύνου, μπορούμε να προσδιορίσουμε τις ομάδες υψηλού και χαμηλού κινδύνου και να δώσουμε μεγαλύτερη προσοχή στις ενδείξεις παρενόχλησης/βίας που ασκείται προς τις γυναίκες. Οι επαγγελματίες τείνουν να αναγνωρίζουν την κακοποίηση σε αρχικό στάδιο ή ακόμη και να την προλάβουν, εάν γνωρίζουν τους παράγοντες κινδύνου:

Κοινωνικές στάσεις απέναντι στις γυναίκες με αναπηρία:

Γενικά, η κοινωνία δεν νοιώθει άνετα με τα άτομα που πάσχουν από αναπηρία και που έχουν σεξουαλικές επιθυμίες, συναισθήματα και ανάγκες. Τα ίδια αυτά μέλη της κοινωνίας είναι επίσης πιθανό να απορρίπτουν την ιδέα ότι τα άτομα με αναπηρία είναι σεξουαλικά ή ότι ενδέχεται να κακοποιηθούν σεξουαλικά ή να πέσουν θύματα.

Υπάρχει έλλειψη κοινωνικής αξιοπιστίας για τα άτομα με αναπηρία που καταγγέλλουν ή δημοσιοποιούν τη σεξουαλική βία.

Ηλικία : Εάν ένα άτομο με νοητική αναπηρία κακοποιηθεί σε νεαρή ηλικία και κανείς δεν παρέμβει, η κακοποίηση μπορεί να συνεχιστεί και στην ενήλικη του ζωή και είναι πιθανό να εμπλέκεται πληθώρα δραστών.

Κοινωνική απομόνωση: Η κοινωνική απομόνωση έχει ως αποτέλεσμα την περιορισμένη έκθεση και την έλλειψη πληροφόρησης σχετικά με τις προσωπικές σχέσεις και την δυνατότητα δημοσιοποίησης σε περίπτωση σεξουαλικής επίθεσης/κακοποίησης,

Ορισμένα άτομα με αναπηρία είχαν περιορισμένες ευκαιρίες να αλληλοεπιδράσουν και να αναπτύξουν κοινωνικές δεξιότητες σε ολοκληρωμένα περιβάλλοντα,

Ορισμένα άτομα με αναπηρία διατρέχουν αυξημένο κίνδυνο να μην γνωρίζουν αν έχουν τη δυνατότητα να πουν όχι σε επώδυνα ή μπερδεμένα αγγίγματα που δέχονται και σχετίζονται με τη σεξουαλική κακοποίηση.

Φτώχεια: Η έλλειψη λήψης εισοδήματος ή βασικών προμηθειών αυξάνει τον κίνδυνο οι γυναίκες και τα κορίτσια με αναπηρία να πέσουν θύματα κακοποίησης και εκμετάλλευσης, μεταξύ άλλων από τους παρόχους βοήθειας ή μέλη της κοινότητας,

Η φτώχεια μπορεί επίσης να αυξήσει τον κίνδυνο κακοποίησης και εκμετάλλευσης από συντρόφους και να μειώσει την ικανότητά τους να εγκαταλείψουν βίαιες σχέσεις λόγω της εξάρτησής τους από τρίτους.

Το μορφωτικό επίπεδο των γυναικών: Τα κορίτσια με αναπηρία έχουν λιγότερες πιθανότητες να ολοκληρώσουν το δημοτικό σχολείο και είναι πιο πιθανό να περιθωριοποιηθούν ή να στερηθούν την πρόσβαση τους στην εκπαίδευση,

Το μειονέκτημα ελλιπούς εκπαίδευσης των γυναικών και των κοριτσιών με αναπηρία μπορεί να οδηγήσει σε υψηλότερο κίνδυνο κοινωνικού αποκλεισμού και φτώχειας.

Έλλειψη σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης: Οι νεαρές γυναίκες με αναπηρία δεν θεωρείται ότι χρειάζονται πληροφορίες σχετικά με τη σεξουαλική και αναπαραγωγική τους υγεία και τα δικαιώματά τους,

Τα άτομα με αναπτυξιακή αναπηρία μπορεί να στερούνται πληροφοριών σχετικά με τη σεξουαλικότητα, τη σεξουαλική κακοποίηση και τις στρατηγικές για την προσωπική τους ασφάλεια. Αυτές οι πληροφορίες μπορεί να μην έχουν διδαχθεί στις τάξεις ή στα ιδρύματα ειδικής αγωγής. Οι ανεπίσημοι φροντιστές (γονείς, λοιποί συγγενείς) και οι πάροχοι φροντίδας μπορεί να μην παρέχουν αυτές τις πληροφορίες, επειδή δεν τις γνωρίζουν ή δεν ξέρουν τον τρόπο να τις μοιραστούν.

Άνιση κατανομή εξουσίας: Τα άτομα με αναπηρία συνήθως δέχονται βοήθεια από τους φροντιστές^{6*} και, ως εκ τούτου, βιώνουν έλλειψη σεβασμού της ιδιωτικής ζωής και ανεπιθύμητη έκθεση κατά τη διάρκεια των καθημερινών δραστηριοτήτων της προσωπικής τους φροντίδας, η οποία μπορεί να οδηγήσει σε σεξουαλική παρενόχληση.

Η συνεχής παρουσία ενός φροντιστή καθιστά επίσης πιο δύσκολο για έναν θύμα να καταγγείλει την παρενόχληση, γι' αυτό να θυμάστε τις ακόλουθες πληροφορίες:

- να μιλάτε απευθείας με το θύμα της κακοποίησης και όχι με τον πάροχο φροντίδας, τα μέλη της οικογένειας, τον διαχειριστή της υπόθεσης, τον κοινωνικό λειτουργό ή τον διερμηνέα,
- να εμπλέξετε τους γονείς, φροντιστές, συζύγους, συντρόφους, παρόχους βοήθειας και τα άλλα μέλη της οικογένειας μόνο εάν το θύμα δώσει την πλήρη συγκατάθεσή του, να δείχνετε τον ίδιο σεβασμό για το απόρρητο του πελάτη σε ένα άτομο με αναπηρία όπως και σε οποιονδήποτε άλλο θύμα (η χώρα σας μπορεί να έχει νόμους περί υποχρεωτικής καταγγελίας σχετικά με την κακοποίηση, παραμέληση ή εκμετάλλευση ενηλίκων με αναπηρία, παρακαλούμε ελέγξτε το).

Φύση της αναπηρίας: οι γυναίκες με ψυχοκοινωνική αναπηρία τείνουν να αντιμετωπίζουν προκλήσεις που περιορίζουν την ικανότητά τους να καταγγείλουν τη σεξουαλική κακοποίηση και εκμετάλλευση

---

⁶ Φροντιστής είναι οποιοσδήποτε παρέχει βοήθεια για πράγματα που ένα άτομο θα έκανε μόνο του αν δεν είχε αναπηρία.

Προστατευτικοί παράγοντες για τη σεξουαλική παρενόχληση/ βία έναντι των γυναικών που πάσχουν από ψυχοκοινωνική αναπηρία

Οι προστατευτικοί παράγοντες είναι παράγοντες που τείνουν να μειώνουν τον κίνδυνο κακοποίησης ή/και παρενόχλησης των γυναικών με αναπηρία. Αυτοί είναι οι ακόλουθοι:

Επίγνωση της κακοποίησης: αυξάνει την αντικειμενικότητα των γυναικών κατά την αξιολόγηση της κατάστασης.

Γνώση περί κακοποίησης και ασφάλειας: αυξάνει τις πιθανότητες που έχουν οι γυναίκες να συνειδητοποιήσουν ότι υφίστανται κακοποίηση και τους παρέχει τις απαραίτητες πληροφορίες σχετικά με τα βήματα που πρέπει να λάβουν για να προστατευθούν και πού μπορούν να απευθυνθούν για να ζητήσουν βοήθεια.

Δεξιότητες ασφάλειας: δεξιότητες αυτοάμυνας ή δεξιότητες επιλογής και επίβλεψης των προσωπικών βοηθών.

Αυτάρκεια ασφάλειας: η αυτοπεποίθηση των γυναικών ότι μπορούν να εγκαταλείψουν μια βίαιη ή καταχρηστική κατάσταση.

Κοινωνική υποστήριξη: ενθαρρύνει και ενισχύει τις γυναίκες με αναπηρία να θέσουν τα προσωπικά τους όρια και δημιουργεί έναν ασφαλή χώρο για τις γυναίκες με αναπηρία που να μπορούν μοιραστούν τυχόν σημάδια κακοποίησης καθώς είναι ένα άβολο θέμα.

Συμπεριφορές που προάγουν την ασφάλεια στις γυναίκες με αναπηρία: αυτό περιλαμβάνει την εφαρμογή προστατευτικών μέτρων, όπως το να ζητούν από τους γείτονες τους να καλέσουν την αστυνομία αν υπάρξει βία ή να έχουν κρυφά μια έτοιμη τσάντα με επιπλέον ρούχα, σημαντικά έγγραφα και τιμαλή σε περίπτωση που χρειαστεί να διαφύγουν γρήγορα

Εμπόδια που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες με αναπηρία

Τα αίτια της βίας κατά των γυναικών με αναπηρία προέρχονται από κοινωνικούς κανόνες σχετικά με τη φύση και το είδος της αναπηρίας, καθώς και από τους ρόλους των δύο φύλων. Οι γυναίκες με αναπηρία αντιμετωπίζουν πολλά εμπόδια στην αποφυγή, αντίσταση, πρόληψη ή επανόρθωση της βίας. Τέτοια εμπόδια περιλαμβάνουν, ενδεικτικά αλλά όχι περιοριστικά:

- τη συναισθηματική και οικονομική εξάρτηση τους από τον θύτη,
- την απροθυμία τους για στιγματισμό,
- το φόβο σχετικά με την επιμέλεια των παιδιών ή τη μονογονεϊκότητα,
- τη μη πρόσβασή τους ή μη διαθεσιμότητα προγραμμάτων και

- εγκαταστάσεων για την πρόληψη της βίας
  - το φόβο ή απώλεια βοηθητικών μηχανισμών και άλλων μέσων υποστήριξης,
  - την ανησυχία για το αν θα γίνουν πιστευτές όταν δημοσιοποιήσουν την κακοποίηση,
  - τον δισταγμό λήψης οποιασδήποτε δράσης που ενδέχεται να κλιμακώσει τη βία.
- Οι γυναίκες με αναπηρία ανέφεραν επίσης ότι βίωσαν κακοποίηση για μεγαλύτερη διάρκεια κι ότι αισθάνθηκαν ότι είχαν περιορισμένες και λιγότερες εναλλακτικές λύσεις προκειμένου να διαφύγουν ή να θέσουν τέλος στην κακοποίηση.

Άσκηση

Διάρκεια: 15 λεπτά

Πληροφορίες πριν από τη έναρξη της δραστηριότητας: Ορισμένες γυναίκες και κορίτσια με αναπηρία έχουν βιώσει ένα μακρύ παρελθόν με διακρίσεις και αποδυνάμωση - από μέλη της οικογένειας, φροντιστές, συνεργάτες, ακόμη και από τους παρόχους βοήθειας. Τα άτομα με αναπηρία μπορεί να αντιμετωπίζουν νέες αλλαγές στην ανεξαρτησία τους, την ικανότητα τους για λήψη αποφάσεων και τη θέση τους στις σχέσεις, τα νοικοκυριά και τις κοινότητες,

Ως επαγγελματίες που ασχολούμαστε με την έμφυλη βία, πρέπει να συνεργαστούμε με τις γυναίκες, τα κορίτσια και όλα τα θύματα με αναπηρία για να τα υποστηρίξουμε να αναπτύξουν τη "δύναμη που έχουν μέσα τους" και να έχουν τη "δύναμη να" λαμβάνουν τα ίδια αποφάσεις σχετικά με τις υπηρεσίες και τη βοήθεια που δέχονται. Πρέπει να είμαστε προσεκτικοί κατά το σχεδιασμό ή την εφαρμογή των προγραμμάτων ώστε να μην ενισχύουμε τις αρνητικές και επιβλαβείς δυναμικές εξουσίας προς τα άτομα με αναπηρία από άλλους ή/και να μην ασκούμε "εξουσία" σε αυτά τα άτομα. Πρέπει επίσης να στηρίξουμε τους συζύγους, τους φροντιστές και τους άλλους παρόχους βοήθειας ώστε να μοιραστούν την "εξουσία με" τις γυναίκες, τα κορίτσια και όλα τα θύματα με αναπηρία, καθώς και τους φροντιστές, για να διασφαλίσουμε ότι οι ανάγκες τους ικανοποιούνται κι ότι τα προγράμματα που προσφέρονται γίνονται πιο φιλικά και προσβάσιμα και σε αυτούς.

Οι όροι που χρησιμοποιούνται σε αυτή την άσκηση:

"Εξουσία πάνω" - Αυτός το είδος εξουσίας βασίζεται στη δύναμη, τον εξαναγκασμό, την κυριαρχία και τον έλεγχο και παρακινεί κυρίως μέσω του φόβου. Βασίζεται στην

πεποίθηση ότι η εξουσία είναι ένα περιορισμένο βοήθημα που μπορεί να κατέχεται από άτομα και ότι κάποιοι άνθρωποι έχουν εξουσία και κάποιοι άλλοι όχι.

"Εξουσία μέσα μας" - Σχετίζεται με την αίσθηση αυτοεκτίμησης και αυτογνωσίας ενός ατόμου- περιλαμβάνει την ικανότητα αναγνώρισης των ατομικών διαφορών ενώ υπάρχει σεβασμός στους άλλους- αφορά τους ανθρώπους που έχουν την αίσθηση της δικής τους ικανότητας και της αυτοεκτίμησής τους.

"Εξουσία να " - Αναφέρεται στο παραγωγικό ή αναπαραγωγικό δυναμικό της εξουσίας και στις νέες δυνατότητες ή δράσεις που μπορούν να δημιουργηθούν χωρίς τη χρήση των σχέσεων κυριαρχίας. Πρόκειται για την εξουσία του να κάνεις τη διαφορά, να δημιουργήσεις κάτι νέο ή να πετύχεις στόχους.

"Εξουσία με " - Είναι η κοινή εξουσία που αναπτύσσεται μέσα από τη συνεργασία και τις σχέσεις. Στηρίζεται στο σεβασμό, την αμοιβαία υποστήριξη, την κοινή εξουσία, την αλληλεγγύη, την επιρροή, την ενδυνάμωση και τη συλλογική λήψη αποφάσεων. Αντί για κυριαρχία και έλεγχο, η εξουσία οδηγεί σε συλλογική δράση και στην ικανότητα να ενεργούμε από κοινού.

Δραστηριότητα:

Διαβάστε τις ακόλουθες δηλώσεις και επιλέξτε σε ποιο είδος εξουσίας αναφέρονται:

1. "Η κόρη μου με νοητική αναπηρία είναι πιο ασφαλής αν μένει μέσα στο σπίτι. Γι' αυτό δεν την αφήνω να βγει έξω - αφήνω την πόρτα κλειδωμένη" (Εξουσία πάνω - Άλλοι άνθρωποι παίρνουν αποφάσεις για λογαριασμό της)
2. "Είναι πολύ εξωστρεφής και της αρέσει να βρίσκεται μαζί με άλλους ανθρώπους. Ακολουθεί πάντα την αδελφή της σε άλλες δραστηριότητες, παρόλο που δεν μπορεί να συμμετέχει" (Εξουσία να - αναζητά ενεργά υποστήριξη)
3. "Η αδελφή μου είναι κωφή, αλλά είναι πολύ καλή στο ράψιμο. Έτσι, δείχνει στις άλλες γυναίκες της ομάδας μας, χρησιμοποιώντας παρουσιάσεις ενώ εγώ μεταφράζω τις οδηγίες της" (Εξουσία με - γυναίκες που εργάζονται μαζί)
4. "Δεν μπορώ να δουλέψω πια, αλλά θέλω να γίνω ξανά χρήσιμη. Ίσως μπορώ να μοιραστώ πληροφορίες με άλλα άτομα που πάσχουν από αναπηρία" (Εξουσία μέσα μας - αυξανόμενη αυτοδυναμία)

5. "Όταν μιλούσα με τη μητέρα της για παραπομπή σε ιατρικές εξετάσεις, η Ίνα εκνευρίστηκε και άρχισε να φωνάζει. Νομίζω ότι μπορεί να έχει προβλήματα συμπεριφοράς" (Εξουσία πάνω)

Τεστ Αυτοαξιολόγησης

A. Τι είδους κακοποίηση μπορεί να αντιμετωπίσουν οι γυναίκες με αναπηρία;

1. Βιασμό
2. Ανεπιθύμητο άγγιγμα
3. Εξαναγκασμό σε στέρωση
4. Όλα τα παραπάνω (σωστό)

B. Η κοινωνία τείνει να βλέπει τις γυναίκες με αναπηρία ως ασεξουαλικά άτομα;

1. Σωστό (Σωστό)
2. Λάθος

Γ. Ποιος μπορεί να κακοποιήσει γυναίκες με αναπηρία;

1. Φροντιστές
2. Κοινωνικοί λειτουργοί ή εθελοντές
3. Μέλη της οικογένειας ή φίλοι
4. Όλα τα παραπάνω (Σωστό)

Δ. Σε ποιον πρέπει να απευθυνθείτε αν μια γυναίκα με αναπηρία σας αναφέρει κακοποίηση;

1. Ενημερώστε τον νόμιμο κηδεμόνα της
2. Πείτε το στα μέλη της οικογένειάς της αν επιμένουν
3. Σε κανένα Τηρείστε για το θύμα πλήρη εμπιστευτικότητα και μιλήστε σε άλλους μόνο αν εκείνη σας δώσει την πλήρη συγκατάθεσή της. (Σωστό)

Φύλλα εργασίας για τη συνεδρία δια ζώσης

Φύλλο εργασίας 1.1 - Καθοδηγούμενη συζήτηση για την ενότητα τηλε-εκπαίδευσης

Στόχος: Διεξαγωγή συζήτησης σχετικά με το περιεχόμενο της διαδικτυακής ενότητας

Διάρκεια: 15 λεπτά

Υλοποίηση: Ο συντονιστής θα ζητήσει από τους συμμετέχοντες να προβληματιστούν σχετικά με τη διαδικτυακή ενότητα για τους παράγοντες κινδύνου της σεξουαλικής βίας κατά των γυναικών και των κοριτσιών με αναπηρία. Ο συντονιστής ενδέχεται να θέσει αυτές τις ερωτήσεις και να ενθαρρύνει τη συζήτηση:

- Ποιους παράγοντες κινδύνου για σεξουαλική βία κατά των γυναικών με αναπηρία θα μπορούσατε να αναφέρετε και να ορίσετε; Τι είναι γενικά ένας παράγοντας κινδύνου;
- Ποιο θέμα/ποια πτυχή της διαδικτυακής ενότητας ήταν πιο ενδιαφέρουσα/σχετική για εσάς;
- Ποιες άλλες ερωτήσεις ή γνώσεις έχετε σχετικά με αυτή τη διαδικτυακή ενότητα;

Φύλλο εργασίας 1.2 - Μελέτη περίπτωσης

Στόχος: Συλλογιστείτε το υλικό της διαδικτυακής ενότητας και εξασκηθείτε στον εντοπισμό της βίας καθώς και των παραγόντων κινδύνου της.

Διάρκεια: 30 λεπτά

Μελέτη περίπτωσης που θα συζητηθεί:

Η Σαμπίν είναι 13 ετών και πάσχει από διανοητική αναπηρία. Η μητέρα της αναφέρει ότι είναι "εξαιρετικά δραστήρια". Της αρέσει να χορεύει και να ζωγραφίζει και πάντα επισκέπτεται τους γείτονές της. Θέλει πάντα να μαθαίνει κάτι καινούργιο. Η Σαμπίν πήγαινε σχολείο στην περιοχή της, αλλά τώρα δεν μπορεί να βρει κάποιον να την συνοδεύσει. Στη Σαμπίν αρέσει να βγαίνει έξω, ακόμη κι όταν είναι σκοτάδι. Ένα βράδυ, πήγε στο σπίτι των γειτόνων κι όταν επέστρεψε, η μητέρα της παρατήρησε ότι φαινόταν διαφορετική. Η μητέρα ρώτησε τη Σαμπίν τι συνέβη και εκείνη της εξήγησε ότι κάποια

αγόρια της έβγαλαν το εσώρουχο. Τα αγόρια είπαν ότι την επόμενη φορά θα "έπαιζαν το αντρόγυνο" Η μητέρα της την έχει πλέον σταματήσει από το να επισκέπτεται γείτονες όπου υπάρχουν άνδρες και αγόρια, επειδή πιστεύει ότι η Σαμπίν θα κάνει ό,τι της λένε αυτοί οι άνθρωποι. Η Σαμπίν πήγε σε μια ομαδική συνάντηση με τη μητέρα της όπου μιλούσαν για τη βία στην περιοχή, αλλά δεν έδωσε ιδιαίτερη σημασία - προτίμησε να ασχοληθεί με τη ζωγραφική.

Εφαρμογή: Χωρίστε τους συμμετέχοντες σε μικρότερες ομάδες, δώστε ένα αντίτυπο της μελέτης περίπτωσης σε κάθε συμμετέχοντα και αφού τη διαβάσουν, ζητήστε τους να συζητήσουν τις ακόλουθες ερωτήσεις:

- Ποια είδη βίας βιώνουν τα άτομα με αναπηρία στη συγκεκριμένη μελέτη περίπτωσης;
- Πώς επηρεάζονται οι υπόλοιποι άνθρωποι της μελέτης περίπτωσης; Με ποιους τρόπους;
- Προσδιορίστε τρεις παράγοντες που καθιστούν τα άτομα με αναπηρία της μελέτης περίπτωσης ευάλωτα στην έμφυλη βία.

Ζητήστε από κάθε ομάδα να παρουσιάσει τους τρεις παράγοντες που καθιστούν το άτομο με αναπηρία ευάλωτο στην ΕΒ. Γράψτε τους παράγοντες αυτούς σε ένα πίνακα. Συνοψίστε συζητώντας τις ακόλουθες ερωτήσεις:

- Ποιοι παράγοντες ενισχύουν την ευαισθησία των ατόμων με αναπηρία απέναντι στην έμφυλη βία;
- Επηρεάζουν με τον ίδιο τρόπο τόσο τους άνδρες όσο και τις γυναίκες με αναπηρία;
- Αν όχι, σε τι διαφέρουν;

ΕΝΟΤΗΤΑ 4– Πώς θα μπορούσαν οι επαγγελματίες να αναγνωρίζουν τη σεξουαλική παρενόχληση/ βία έναντι των γυναικών που πάσχουν από ψυχοκοινωνική αναπηρία

Θέμα	ΠΩΣ ΘΑ ΜΠΟΡΟΥΣΑΝ ΟΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΕΣ ΝΑ ΑΝΑΓΝΩΡΙΖΟΥΝ ΤΗ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΠΑΡΕΝΟΧΛΗΣΗ/ΒΙΑ ΕΝΑΝΤΙ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΠΟΥ ΠΑΣΧΟΥΝ ΑΠΟ ΨΥΧΟΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΝΑΠΗΡΙΑ
Σκοπός(-οί) και στόχοι	Σε αυτό το κεφάλαιο καλύπτονται οι πιθανοί τρόποι για να διαπιστωθεί αν μια γυναίκα ή ένα κορίτσι με ψυχοκοινωνική αναπηρία δέχεται ή έχει υποστεί βία. Περιλαμβάνει πιθανά χαρακτηριστικά της συμπεριφοράς, σημάδια της γλώσσας του σώματος και άλλες σχετικές παρατηρήσεις που γίνονται από επαγγελματίες που εργάζονται σε αυτόν τον τομέα. Παρουσιάζονται τα εργαλεία για την εκτίμηση/αξιολόγηση της κατάστασης.
Εκπαιδευτικά αποτελέσματα	Στο τέλος αυτής της ενότητας ο εκπαιδευόμενος: <ul style="list-style-type: none"> • Θα γνωρίζει πιθανούς τρόπους διαπίστωσης της σεξουαλικής παρενόχλησης/βίας • Θα γνωρίζει πιθανά χαρακτηριστικά της συμπεριφοράς • Θα είναι σε θέση να αναγνωρίζει τα σημάδια της γλώσσας του σώματος και να κάνει άλλες σχετικές παρατηρήσεις • Θα γνωρίζει τα καθήκοντά του/της ως επαγγελματίας
Μέθοδοι	<ul style="list-style-type: none"> • Παρουσίαση τηλε-εκπαίδευσης • Αυτοαξιολόγηση • Καθοδηγούμενη συζήτηση • Παιχνίδι με Κάρτες • Κουίζ αξιολόγησης κινδύνου ενδοοικογενειακής βίας
Διάρκεια:	2 ώρες μέσω διαδικτύου - 1,5 ώρα δια ζώσης
Απαραίτητοι πόροι:	<ul style="list-style-type: none"> • Πίνακας Παρουσιάσεων και μαρκαδόροι • Χαρτιά σημειώσεων (Post-it), χαρτιά, στυλό • Κάρτες που απεικονίζουν διάφορα σημάδια κακοποίησης • Αντίγραφο του κουίζ αξιολόγησης κινδύνου ενδοοικογενειακής βίας (Φύλλο εργασίας 4.3)

<p>Σειρά δραστηριοτήτων</p>	<p>Ενότητα τηλε-εκπαίδευσης (2 ώρες)</p> <p>Δια ζώσης:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Καλωσόρισμα και εισαγωγή (5 λεπτά) • Συνεδρία Ερωτήσεων-Απαντήσεων (15 λεπτά) • Καθοδηγούμενη συζήτηση σχετικά με το περιεχόμενο της ενότητας (20 λεπτά) - Φύλλο εργασίας 4.1 • Διάφοροι τύποι κακοποίησης (30 λεπτά) - Φύλλο εργασίας 4.2 • Κουίζ αξιολόγησης κινδύνου ενδοοικογενειακής βίας - Φύλλο εργασίας 4.3 • Ανακεφαλαίωση και συμπεράσματα (5 λεπτά)
<p>Αξιολόγηση</p>	<p>Αυτοαξιολόγηση (ενότητα ηλεκτρονικής μάθησης)</p>
<p>Πηγές</p>	<p>Women's experiences of Domestic Violence and Abuse. Διατίθεται στον ιστότοπο: https://healthtalk.org/womens-experiences-domestic-violence-and-abuse/recognising-domestic-violence-and-abuse</p> <p>Νόσος του κορωνοϊού (COVID-19): Violence against women. Διατίθεται στον ιστότοπο: https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/question-and-answers-hub/q-a-detail/coronavirus-disease-covid-19-violence-against-women</p> <p>Recognising domestic abuse. Διατίθεται στον ιστότοπο: https://www.womensaid.org.uk/information-support/what-is-domestic-abuse/recognising-domestic-abuse/</p>

Θεωρητικό περιεχόμενο διαθέσιμο μέσω του μαθήματος της τηλε-εκπαίδευσης

Αναγνώριση των ενδείξεων κακοποίησης

Οι ενδείξεις της κακοποίησης μπορεί να παρουσιαστούν από διάφορες πηγές:

- Μέσω της άμεσης παρατήρησης από τον επαγγελματία
- Από την ίδια τη γυναίκα
- Από μέλος της οικογένειας ή φίλο
- Από τρίτους

Τύποι και ενδείξεις κακοποίησης

- Η **σωματική κακοποίηση** είναι η εσκεμμένη σωματική βλάβη. Ορισμένα παραδείγματα σωματικής κακοποίησης είναι οι σφαλιάρες, τα τσιμπήματα, το πνίξιμο, οι κλωτσιές, τα σπρωξίματα ή ακατάλληλη χορήγηση φαρμάκων ή σωματικών περιορισμών. Ενδείξεις σωματικής κακοποίησης.
- Η **σεξουαλική κακοποίηση** είναι η μη συναινετική σεξουαλική επαφή (οποιαδήποτε ανεπιθύμητη σεξουαλική επαφή). Παραδείγματα σεξουαλικής κακοποίησης περιλαμβάνουν το ανεπιθύμητο άγγιγμα, το βιασμό, το σοδομισμό, τον εξαναγκασμό σε γύμνια, την φωτογράφιση με σεξουαλικό περιεχόμενο. Ενδείξεις σεξουαλικής κακοποίησης.
- Η **ψυχολογική κακομεταχείριση** ή συναισθηματική κακοποίηση είναι η σκόπιμη πρόκληση ψυχικού ή συναισθηματικού πόνου. Παραδείγματα ψυχολογικής κακοποίησης περιλαμβάνουν τον εκφοβισμό, τον καταναγκασμό, την γελοιοποίηση, την παρενόχληση, την αντιμετώπιση ενός ενήλικα σαν να ήταν παιδί, την απομόνωση ενός ενήλικα από την οικογένεια, τους φίλους ή από φυσιολογικές δραστηριότητες, την χρήση της σιωπής για τον έλεγχο της συμπεριφοράς και τις φωνές ή βρισιές που έχουν ως αποτέλεσμα την ψυχική δυσφορία. Ενδείξεις συναισθηματικής κακοποίησης.
- Η **εκμετάλλευση** γίνεται όταν ένας ευάλωτος ενήλικας ή οι πόροι ή τα εισοδήματά του/της χρησιμοποιούνται παράνομα ή αθέμιτα για το κέρδος ή το όφελος κάποιου άλλου ατόμου. Παραδείγματα εκμετάλλευσης είναι η παράνομη ανάληψη χρημάτων από λογαριασμό άλλου ατόμου, η πλαστογράφιση επιταγών ή η κλοπή αντικειμένων από το σπίτι του ενήλικα που βρίσκεται σε ευάλωτη θέση.

- Η **παραμέληση** συμβαίνει όταν ένα άτομο, είτε με τις πράξεις είτε με την αδράνειά του, στερεί από έναν ενήλικα σε ευάλωτη θέση την απαραίτητη φροντίδα για τη διατήρηση της σωματικής ή ψυχικής υγείας του/της. Παραδείγματα παραμέλησης περιλαμβάνουν τη μη παροχή βασικών ειδών, όπως τροφή, νερό, ρούχα, ασφαλής κατοικία, φάρμακα ή υγειονομική περίθαλψη. Ενδείξεις παραμέλησης.
- Η **παραμέληση εαυτού** συμβαίνει όταν ένας ενήλικας σε ευάλωτη θέση αδυνατεί να φροντίσει επαρκώς τον εαυτό του και θέτει σε κίνδυνο την ευημερία του/της. Παραδείγματα παραμέλησης εαυτού περιλαμβάνουν τη διαβίωση ενός ενήλικα σε ευάλωτη θέση σε επικίνδυνες, μη ασφαλείς ή ανθυγιεινές συνθήκες ή διαβίωση χωρίς επαρκή τροφή ή νερό.
- Η **εγκατάλειψη** συμβαίνει όταν ένας ευάλωτος ενήλικας μένει χωρίς τη δυνατότητα να αποκτήσει την απαραίτητη τροφή, ένδυση, στέγη ή υγειονομική περίθαλψη. Παραδείγματα εγκατάλειψης περιλαμβάνουν την εγκατάλειψη σε δημόσιο χώρο ενός ενήλικα που βρίσκεται σε ευάλωτη θέση ή την εγκατάλειψη στο σπίτι χωρίς να υπάρχουν τα μέσα για την απόκτηση των βασικών ειδών πρώτης ανάγκης.

Κύριες ενδείξεις κακοποίησης

Κάποιες ενδείξεις κακοποίησης, όπως για παράδειγμα τα σημάδια στο σώμα, είναι εύκολο να αναγνωριστούν. Άλλες ενδείξεις μπορεί να είναι πράγματα για τα οποία μπορείτε εύκολα να δώσετε εξήγηση ή και να τα παραβλέψετε - για παράδειγμα, να μην δίνετε σημασία στο ότι ένας φίλος/η σας παραλείπει μια δραστηριότητα που χαιρόσασταν να κάνετε μαζί του/της, θεωρώντας ότι απλώς έχασε το ενδιαφέρον του/της.

Η ενδοοικογενειακή κακοποίηση επηρεάζει το κάθε άτομο με διαφορετικό τρόπο, αλλά τα επηρεάζει όλα τα άτομα τόσο σωματικά όσο και ψυχολογικά. Συχνά πρόκειται για ένα σύνολο σχετιζόμενων ενδείξεων ενδοοικογενειακής κακοποίησης που υποδεικνύουν σε κάποιον ότι ένα άτομο κινδυνεύει.

- Ενδείξεις σωματικής κακοποίησης
- Ενδείξεις συναισθηματικής κακοποίησης
- Αλλαγές στη συμπεριφορά
- Επίδειξη ενδείξεων φόβου
- Επίδειξη ενδείξεων ελέγχου

Ποια είναι οι ενδείξεις κακοποίησης;

Είναι απίστευτα δύσκολο για τις γυναίκες και τα κορίτσια με ψυχοκοινωνική αναπηρία να μοιραστούν το γεγονός ότι έχουν βιώσει παρενόχληση, βιασμό ή άλλες μορφές της έμφυλης βίας. Ακολούθως αναφέρονται μερικές από τις ενδείξεις που ενδέχεται να παρατηρήσετε και που να σας προειδοποιήσουν για πιθανή κακοποίηση προς μια γυναίκα.

Σημειώστε ότι οι παρακάτω ενδείξεις μπορεί να είναι προειδοποιήσεις για κακοποίηση, αλλά μπορεί επίσης να οφείλονται σε πολλές διαφορετικές καταστάσεις. Θα πρέπει να χρησιμοποιείται ως "προειδοποιητικά σημάδια" για να διερευνήσετε περαιτέρω την κατάσταση παρά να τα θεωρείτε αδιαμφισβήτητες αποδείξεις μιας διαπραχθείσας κακοποίησης.

Σωματικές Ενδείξεις (πράγματα που μπορείτε να παρατηρήσετε άμεσα ή/και που μπορεί να αξιολογήσει ένας επαγγελματίας ιατρός)

- Ορατοί μώλωπες, γρατσουνιές ή σημάδια
- Ξαφνική αλλαγή στον τρόπο που ένα κορίτσι κινείται ή στον τρόπο που περπατάει
- Πόνος ή κνησμός στην περιοχή των γεννητικών οργάνων
- Ανεξήγητες, ασαφείς ή ύποπτες ενοχλήσεις ιατρικής φύσεως.
- Συμπτώματα που σχετίζονται με αφροδίσια νοσήματα, όπως ερεθισμοί
- Σημάδια εγκυμοσύνης, ναυτία, έλλειψη ενέργειας, αυξημένη όρεξη, προεξέχουσα κοιλιά
- Σπασμένα οστά
- Πολλαπλές μελανιές που βρίσκονται σε διαφορετικά στάδια επούλωσης
- Λοιμώξεις στην περιοχή των γεννητικών οργάνων, ιδίως σεξουαλικά μεταδιδόμενες λοιμώξεις
- Δυσφορία / δυσκολία στο περπάτημα ή στο κάθισμα
- Ψυχοσωματικά συμπτώματα για παράδειγμα περιοδικός κοιλιακός πόνος ή πονοκέφαλος
- Απώλεια ελέγχου της ουροδόχου κύστης και του εντέρου

Συναισθηματικές ενδείξεις (αλλαγές στη διάθεση ή τα συναισθήματα)

- Κατάθλιψη, απόσυρση ή τάσεις αυτοκτονίας
- Αυτοκαταστροφική συμπεριφορά όπως κόψιμο
- Ξαφνικές ή ακραίες μεταβολές διάθεσης ή συναισθημάτων, αυξημένη ευερεθιστότητα, θυμός ή οργή

- Υπερβολικό κλάμα
- Ξαφνική εκδήλωση συναισθημάτων ή επιθετική ή επαναστατική συμπεριφορά
- Κοινωνική απομόνωση - το να είναι ένα άτομο αποτραβηγμένο ή εσωστρεφές χωρίς ενδείξεις για φίλους

Συμπεριφορικές ενδείξεις (αλλαγή συμπεριφοράς σε σχέση με τη συνήθη)

- Συμπεριφορά παιδιού, ανασφαλής ή φοβισμένη
- Ενδεχόμενη έναρξης χρήσης ναρκωτικών και αλκοόλ
- Αδυναμία συγκέντρωσης ή εστίασης σε μια συγκεκριμένη εργασία
- Υπερβολικά τρομαγμένη αντίδραση
- Νυχτερινή ενούρηση, εφιάλτες, φόβος ή άλλες διαταραχές του ύπνου
- Συμμετοχή σε ακατάλληλη σεξουαλική δραστηριότητα ή επίδειξη ασυνήθιστου ενδιαφέροντος για σεξουαλικά ζητήματα.
- Υπερβολικά σεξουαλική συμπεριφορά
- Φυγή από το σπίτι

Επίδειξη ενδείξεων φόβου

- Φόβος επιστροφής στο σπίτι μετά το σχολείο ή τη δουλειά
- Φόβος για συγκεκριμένο φροντιστή ή γονέα
- Φόβος για ορισμένα μέρη, ανθρώπους ή δραστηριότητες, ιδίως το να είναι κάποιος/α μόνος/η με ορισμένους ανθρώπους.
- Φόβος των ιατρικών εξετάσεων
- Φόβος το να μένει κάποιος/α μόνος/η όταν χρειάζεται να κάνει χρήση τουαλέτας.

Ενδείξεις ελέγχου

- Το να παρακολουθεί κανείς όλα όσα κάνει κάποιος. Παρακολούθηση ανά πάσα στιγμή το που βρίσκεται ή με ποιον βρίσκεται κάποιος.
- Το να εμποδίζεται ή να αποθαρρύνεται κάποιος από το να βλέπει φίλους, οικογένεια ή να πηγαίνει στη δουλειά ή στο σχολείο.

- Το να επιμένει κάποιο άτομο να του απαντάνε αμέσως στα μηνύματα, στα μηνύματα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και στις κλήσεις του και να απαιτεί να γνωρίζει τους κωδικούς πρόσβασης σε ιστότοπους κοινωνικής δικτύωσης, ηλεκτρονικό ταχυδρομείο και άλλους λογαριασμούς κάποιου ατόμου.
- Το να προσπαθεί να ελέγξει κανείς τον τρόπο που ξοδεύει κάποιος τα χρήματά του και τη χρήση φαρμάκων ή μέτρων αντισύλληψης.
- Το να παίρνει κανείς καθημερινές αποφάσεις για λογαριασμό άλλου, όπως για παράδειγμα το τι θα φορέσει ή το τι θα φάει.

Εκτίμηση κινδύνου

Η Εκτίμηση Κινδύνου (ΕΚ) παρουσιάστηκε αρχικά από τον ερευνητή Campbell (1986) με τη συμβουλευτική και την επικύρωση του περιεχομένου υποστήριξης κακοποιημένων γυναικών, εργαζόμενων σε ξενώνες, στελέχη των νομικών αρχών και άλλους κλινικούς εμπειρογνώμονες σε ζητήματα κακοποίησης. Η Εκτίμηση Κινδύνου βοηθά στον προσδιορισμό του επιπέδου του κινδύνου που διατρέχει μια κακοποιημένη γυναίκα στο να κακοποιηθεί από τον σύντροφό της. Το τεστ δεν μπορεί να προβλέψει τι θα συμβεί στη ζωή οποιουδήποτε ατόμου, αλλά μπορεί να ευαισθητοποιήσει τα θύματα/ή τους επαγγελματίες σχετικά με τον κίνδυνο ανθρωποκτονίας σε καταστάσεις κακοποίησης και να δώσει σε γενικές γραμμές το πόσοι από τους παράγοντες κινδύνου ισχύουν στην περίπτωση τους. Πηγή: <https://www.dangerassessment.org/DA.aspx>

Τεστ Αυτοαξιολόγησης

A. Πώς θα μπορούσατε να ανακαλύψετε μια περίπτωση κακοποίησης;

1. Με άμεση παρατήρηση
2. Από την ίδια τη γυναίκα
3. Από μέλος της οικογένειας ή φίλο
4. Από άλλον επαγγελματία / συνάδελφο
5. Όλα τα παραπάνω (σωστό)

B. Τι μπορεί να θεωρηθεί ως κακοποίηση;

1. Σωματική κακοποίηση
2. Σεξουαλική κακοποίηση
3. Ψυχολογική κακομεταχείριση
4. Εκμετάλλευση
5. Παραμέληση
6. Παραμέληση εαυτού
7. Εγκατάλειψη
8. Όλα τα παραπάνω (σωστό)

Γ. Ποια θα μπορούσαν να είναι οι σημαντικότερες ενδείξεις κακοποίησης;

1. Σωματικές ενδείξεις
2. Ενδείξεις συναισθηματικής κακοποίησης
3. Αλλαγές στη συμπεριφορά
4. Επίδειξη ενδείξεων φόβου
5. Επίδειξη ενδείξεων ελέγχου
6. Όλα τα παραπάνω (σωστό)

Δ. Ποιος είναι ο σκοπός του κουίζ εκτίμησης κινδύνου;

1. πρόληψη οποιασδήποτε άλλης κακοποίησης
2. περιορισμός της βλάβης που προκαλείται από την κακοποίηση
3. να προσδιοριστεί ο κίνδυνος κακοποίησης της παρούσας κατάστασης (σωστό)

Φύλλα εργασίας για τη συνεδρία δια ζώσης

Φύλλο εργασίας 4.1 Καθοδηγούμενη συζήτηση γύρω από το περιεχόμενο της ενότητας.

Στόχος: Διεξαγωγή συζήτησης σχετικά με το περιεχόμενο της διαδικτυακής ενότητας

Διάρκεια: 20 λεπτά

Εφαρμογή: ο συντονιστής ζητά από κάθε συμμετέχοντα να γράψει σε ένα πράσινο χαρτί τους πιθανούς τύπους βίας που θεωρεί πιο σχετικούς με την εργασία του/της και σε ένα κίτρινο χαρτί τον τύπο που είναι πιο δύσκολο να αναγνωρισθεί στην πράξη. Στη συνέχεια, ο συντονιστής θα επιλέξει τα θέματα που αναφέρονται ως πιο σημαντικά και τους τύπους που είναι πιο δύσκολο να αναγνωριστούν από την πλειοψηφία των συμμετεχόντων και θα θέσει τις ακόλουθες ερωτήσεις:

- Γιατί θεωρείτε ότι αυτό το θέμα είναι το πιο σχετικό; Πώς συνδέεται με την εργασία σας;
- Μπορείτε να αναφέρετε κάποια κατάσταση στην οποία αντιμετωπίσατε αυτό το ζήτημα/κατάσταση;
- Τι είδους προκλήσεις βλέπετε για την αναγνώριση των τύπων βίας στην πράξη;
- Τι θα χρειαστείτε για να ξεπεράσετε αυτές τις δυσκολίες;

Φύλλο Εργασίας 4.2– Παιχνίδι με Κάρτες

Στόχος: βεβαιωθείτε ότι η έννοια της κακοποίησης έχει γίνει σωστά κατανοητή από τους συμμετέχοντες

Διάρκεια: 30 λεπτά

Υλοποίηση: Ανάλογα με το επαγγελματικό τους υπόβαθρο, χωρίστε τους συμμετέχοντες σε ομάδες ανάλογα τις αρμοδιότητες τους. Αν όλοι οι συμμετέχοντες ανήκουν στην ίδια ομάδα, μπορείτε να δημιουργήσετε μικρότερες ομάδες πλασματικές μέσα στην ίδια ομάδα.

Μοιράστε σε κάθε ομάδα επιλεγμένες κάρτες που αναφέρουν μια διαφορετική ένδειξη κακοποίησης και ζητήστε από κάθε ομάδα να ορίσει τον πιθανό τύπο κακοποίησης της ομάδας.

Συζητήστε τις απαντήσεις όλοι μαζί - διορθώνοντας τυχόν λανθασμένες ερμηνείες. Είναι λογική πιθανή υπέρθεση των διαφορετικών τύπων κακοποίησης, και θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στις λιγότερο ορατές περιπτώσεις κακοποίησης.

Θέματα καρτών

Ενδείξεις σωματικής κακοποίησης

- μελανιές, μαύρα μάτια, μώλωπες, κοψίματα και σημάδια από σχοινί
- σπασμένα οστά
- ανοικτές πληγές, κοψίματα, τρυπήματα, απεριποίητοι τραυματισμοί σε διάφορα στάδια επούλωσης
- σπασμένα γυαλιά μυωπίας/σκελετοί ή οποιαδήποτε σωματικές ενδείξεις ως αποτέλεσμα τιμωρίας ή περιορισμού
- εργαστηριακά ευρήματα υπερδοσολογίας ή υποδοσολογίας φαρμάκων
- καταγγελία ατόμου ότι το χτύπησαν, το χαστούκισαν, το κλώτσησαν ή το κακομεταχειρίστηκαν.
- ξαφνική αλλαγή συμπεριφοράς ευάλωτου ενήλικα
- άρνηση του φροντιστή να επιτρέψει σε επισκέπτες να δουν έναν ευάλωτο ενήλικα μόνο του

Ενδείξεις σεξουαλικής κακοποίησης

- μελανιές γύρω από το στήθος ή την περιοχή των γεννητικών οργάνων
- ανεξήγητη αφροδίσια νόσος ή λοιμώξεις των γεννητικών οργάνων
- ανεξήγητη κολπική ή πρωκτική αιμορραγία
- σκισμένα, λεκιασμένα ή ματωμένα εσώρουχα
- καταγγελία ενός ατόμου ότι έχει υποστεί σεξουαλική επίθεση ή βιασμό

Ενδείξεις ψυχολογικής κακομεταχείρισης/συναισθηματικής κακοποίησης

- συναισθηματική αναστάτωση ή ταραχή
- το να είναι ένα άτομο υπερβολικά αποτραβηγμένο και μη επικοινωνιακό ή να μην ανταποκρίνεται
- ασυνήθιστη συμπεριφορά που συνήθως αποδίδεται σε άνοια (για παράδειγμα πιπίλισμα, δάγκωμα, λίκνισμα)
- νευρικότητα γύρω από συγκεκριμένα άτομα
- καταγγελία ενός ατόμου ότι έχει υποστεί λεκτική ή ψυχολογική κακομεταχείριση

Ενδείξεις παραμέλησης

- αφυδάτωση, υποσιτισμός, απεριποίητες πληγές κατάκλισης και κακή προσωπική υγιεινή
- προβλήματα υγείας που δεν έχουν θεραπευτεί ή δεν έχουν αντιμετωπιστεί
- επικίνδυνες ή επισφαλείς συνθήκες διαβίωσης (για παράδειγμα ακατάλληλη καλωδίωση, έλλειψη θέρμανσης ή τρεχούμενου νερού)
- ανθυγιεινές και ακάθαρτες συνθήκες διαβίωσης (για παράδειγμα βρωμιά, ψύλλοι, ψείρες στο άτομο, λερωμένα κλινოსκεπάσματα, οσμή κοπράνων/ούρων, ακατάλληλος ρουχισμός)
- καταγγελία ενός ατόμου ότι έχει υποστεί κακομεταχείριση

Ενδείξεις παραμέλησης εαυτού

- αφυδάτωση, υποσιτισμός, ιατρικές καταστάσεις που δεν έχουν θεραπευτεί ή αντιμετωπιστεί και κακή προσωπική υγιεινή
- επικίνδυνες ή επισφαλείς συνθήκες διαβίωσης
- ανθυγιεινές ή ακάθαρτες περιοχές διαβίωσης (για παράδειγμα μόλυνση από ζώα/έντομα, μη λειτουργία της τουαλέτας, οσμή κοπράνων ή ούρων)
- ακατάλληλος ή/και ανεπαρκής ρουχισμός, έλλειψη των απαραίτητων ιατρικών βοηθημάτων
- εξαιρετικά ακατάλληλη στέγαση ή έλλειψη στέγης
- ανεπαρκής ιατρική περίθαλψη, μη ορθή λήψη των συνταγογραφημένων φαρμάκων

Ενδείξεις εκμετάλλευσης

- ξαφνικές αλλαγές στον τραπεζικό λογαριασμό ή τραπεζικές συνήθειες, συμπεριλαμβανομένης της ανεξήγητης ανάληψης μεγάλων χρηματικών ποσών
- προσθήκη επιπλέον ονομάτων στις κάρτες τραπεζικής υπογραφής
- μη εξουσιοδοτημένη ανάληψη κεφαλαίων με χρήση κάρτας ATM
- απότομες αλλαγές σε διαθήκη ή άλλα οικονομικά έγγραφα
- ανεξήγητη εξαφάνιση κεφαλαίων ή πολύτιμων περιουσιακών στοιχείων

- απλήρωτοι λογαριασμοί παρά το γεγονός ότι υπάρχουν διαθέσιμα χρήματα για την εξόφλησή τους
- πλαστογράφηση υπογραφής για οικονομικές συναλλαγές ή για τίτλους ιδιοκτησίας
- ξαφνική εμφάνιση προηγουμένως αμέτοχων συγγενών που διεκδικούν δικαιώματα επί των περιουσιακών στοιχείων ενός ευάλωτου ενήλικα
- ανεξήγητη ξαφνική μεταβίβαση περιουσιακών στοιχείων σε μέλος της οικογένειας ή σε κάποιον εκτός της οικογένειας
- παροχή υπηρεσιών που δεν είναι απαραίτητες
- καταγγελία ατόμου για εκμετάλλευση

Ενδείξεις εγκατάλειψης

- εγκατάλειψη ευάλωτου ενήλικα σε δημόσιο χώρο
- εγκατάλειψη ευάλωτου ενήλικα στο ίδιο του το σπίτι ή το χώρο διαβίωσής του
- καταγγελία ενός ατόμου ότι έχει εγκαταλειφθεί

Φύλλο Εργασίας 4.3– Κουίζ εκτίμησης κινδύνου ενδοοικογενειακής βίας

Στόχος: να προσφέρει ένα αξιόπιστο εργαλείο το οποίο οι επαγγελματίες μπορούν να χρησιμοποιούν για να αξιολογούν πιθανούς κινδύνους ενδοοικογενειακής βίας

Διάρκεια: 30 λεπτά

Εφαρμογή:

Πώς να κάνετε μια Εκτίμηση Κινδύνου: Εξηγήστε στους συμμετέχοντες το σκεπτικό της ΕΚ (Jacquelyn C. Campbell, Ph.D., R.N.)

Η ΕΚ χωρίζεται σε δύο μέρη: μια αξιολόγηση ημερολογίου και ένα κουίζ 20 ερωτήσεων. Κάθε μέρος εξυπηρετεί έναν συγκεκριμένο σκοπό:

- Το εργαλείο του ημερολογίου βοηθά στην εκτίμηση της σοβαρότητας και της συχνότητας της σωματικής κακοποίησης κατά το προηγούμενο έτος. Η γυναίκα καλείται να σημειώσει την κατά προσέγγιση ημερομηνία του περιστατικού και να κατατάξει τη σοβαρότητα του σε κλίμακα από το ένα έως το πέντε. Αυτό το

σκέλος της ΕΚ σχεδιάστηκε στο να αυξήσει τη συνείδηση μιας γυναίκας που μπορεί να αρνείται την κακοποίηση.

- Το κουίζ των 20 ερωτήσεων έχει ένα σύστημα βαρύτητας και στο οποίο η γυναίκα καλείται να απαντήσει με απλές απαντήσεις "ναι" ή "όχι". Ορισμένοι από τους παράγοντες κινδύνου περιλαμβάνουν προηγούμενες απειλές θανάτου, την εργασιακή κατάσταση του συντρόφου και την πρόσβαση του συντρόφου σε όπλο.

Τι μπορεί να σας πει η Εκτίμηση

Ενώ το σκέλος του ημερολογίου χρησιμοποιείται είτε για την παρακολούθηση της κακοποίησης είτε για την παροχή μιας σαφέστερης εικόνας του ιστορικού της κακοποίησης, το σκέλος του κουίζ έχει σχεδιαστεί για να προσδιορίσει τον κίνδυνο της παρούσας κατάστασης.

Με βάση τα αποτελέσματα του κουίζ, το επίπεδο κινδύνου θα καθοριστεί ως εξής:

- ακραίος κίνδυνος εάν απαντήσατε "ναι" σε 18 ή περισσότερες ερωτήσεις.
- σοβαρός κίνδυνος εάν απαντήσατε "ναι" στις 14 έως 17 ερωτήσεις.
- αυξημένος κίνδυνος εάν απαντήσατε "ναι" σε οκτώ έως 13 ερωτήσεις.

Οι συμμετέχοντες μπορούν να δοκιμάσουν το μέσο στον σύνδεσμο που ακολουθεί:

<https://www.dangerassessment.org/DA.aspx>

ΕΝΟΤΗΤΑ 5 - Σχετική νομοθεσία και δικαιώματα των θυμάτων για σεξουαλικά ζητήματα

Θέμα	ΠΟΥ ΚΑΙ ΤΙ ΠΗΓΕΣ ΘΑ ΜΠΟΡΟΥΣΑΝ ΝΑ ΒΡΟΥΝ ΟΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΕΣ ΓΙΑ ΤΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ, ΤΟΥΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥΣ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΝΟΜΟΥΣ ΩΣΤΕ ΝΑ ΕΧΟΥΝ ΤΑ ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΑ ΟΡΓΑΝΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΓΙΑ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΒΙΑΣ ΚΑΤΑ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΡΙΤΣΙΩΝ ΜΕ ΨΥΧΟΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΝΑΠΗΡΙΑ
Σκοπός(-οί) και στόχοι	Το κεφάλαιο αυτό παρέχει πληροφορίες σχετικά με τα κύρια νομικά όργανα στα οποία μπορεί να ανατρέξει κανείς για την πρόληψη και την αντιμετώπιση της βίας και της κακοποίησης κατά των γυναικών και των κοριτσιών με ψυχοκοινωνική αναπηρία. Οι συμμετέχοντες θα ενημερωθούν για τις κύριες πηγές δικαίου σε εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο.
Εκπαιδευτικά αποτελέσματα	Στο τέλος αυτής της ενότητας ο εκπαιδευόμενος: <ul style="list-style-type: none"> • Θα γνωρίζει τα βασικά ανθρώπινα δικαιώματα που εμπλέκονται και παραβιάζονται σε περιπτώσεις βίας και κακοποίησης γυναικών και κοριτσιών με ψυχοκοινωνική αναπηρία • Θα γνωρίζει τις κύριες πηγές δικαίου και δικαιωμάτων τόσο σε διεθνές επίπεδο όσο και σε επίπεδο ΕΕ και εθνικό. • Θα είναι σε θέση να κάνει διάκριση της γενετήσιας πράξης ως δικαίωμα και ως μέσο αδικοπραξίας ή εγκλήματος κατά των γυναικών και των κοριτσιών με ψυχοκοινωνική αναπηρία
Μέθοδοι	<ul style="list-style-type: none"> • Παρουσίαση τηλε-εκπαίδευσης • Άσκηση στο διαδίκτυο • Καθοδηγούμενη συζήτηση • Αυτοαξιολόγηση
Διάρκεια:	4 ώρες μέσω διαδικτύου - 1 ώρα δια ζώσης
Απαραίτητοι πόροι:	<ul style="list-style-type: none"> • Πίνακας Παρουσιάσεων και μαρκαδόροι • χαρτιά, στυλό

	<ul style="list-style-type: none"> • Αντίγραφο του σεναρίου της Μελέτης περίπτωσης (Φύλλο εργασίας 1) / ένα για κάθε συμμετέχοντα • Μια μπάλα ή άλλο αντικείμενο
Σειρά δραστηριοτήτων	<p>Ενότητα τηλε-εκπαίδευσης (4 ώρες)</p> <p>Δια ζώσης(1 ώρα)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Καλωσόρισμα και εισαγωγή (5 λεπτά) • Συνεδρία Ερωτήσεων-Απαντήσεων (10 λεπτά) • Μελέτη περίπτωσης και Καθοδηγούμενη συζήτηση σχετικά με το περιεχόμενο της ενότητας (45 λεπτά) - Φύλλο εργασίας 1
Αξιολόγηση	Αυτοαξιολόγηση
Πηγές	<p>https://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/CEDAW.aspx</p> <p>https://www.un.org/disabilities/documents/convention/convoptprot-e.pdf</p> <p>https://www.echr.coe.int/documents/convention_eng.pdf</p> <p>https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX%3A32012L0029</p> <p>https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A32011L0099</p> <p>https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32013R0606</p> <p>https://hudoc.echr.coe.int</p> <p>https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/rms/090000168008482e</p>

Θεωρητικό περιεχόμενο διαθέσιμο μέσω του μαθήματος της τηλε-εκπαίδευσης

Εισαγωγή

Τα δικαιώματα των γυναικών με ψυχοκοινωνική αναπηρία σε σχέση με τη σεξουαλικότητά τους προστατεύονται από διάφορες νομικές πηγές που προέρχονται από διεθνείς συνθήκες, ευρωπαϊκούς νόμους και εθνικούς νόμους που καλύπτουν τόσο τις γυναίκες όσο και τα άτομα με αναπηρία. Επιπλέον, άλλες πηγές δικαίου που καλύπτουν τα ανθρώπινα δικαιώματα και τα δικαιώματα των θυμάτων εν γένει είναι επίσης σχετικές με τους σκοπούς της παρούσας ενότητας. Σε αυτή την ενότητα θα σας παρουσιάσουμε τις πιο σημαντικές.

Διεθνείς συμβάσεις

Μια διεθνής σύμβαση ή συνθήκη είναι μια συμφωνία μεταξύ διαφορετικών χωρών που είναι νομικά δεσμευτική για τα συμβαλλόμενα Κράτη, τα οποία συνεπώς έχουν την υποχρέωση να εφαρμόζουν όσα αναφέρονται στα κείμενα. Οι υπάρχουσες διεθνείς συμβάσεις καλύπτουν διάφορους τομείς, αλλά αυτές που αφορούν τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Διεθνείς συμβάσεις για την προστασία των γυναικών:

- Σύμβαση για την εξάλειψη όλων των μορφών διακρίσεων κατά των γυναικών, Νέα Υόρκη, 18 Δεκεμβρίου 1979

Στις 18 Δεκεμβρίου του 1979, η Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών υιοθέτησε τη "Σύμβαση για την εξάλειψη όλων των μορφών διακρίσεων κατά των γυναικών" (επίσης αποκαλούμενη CEDAW). Τέθηκε σε ισχύ ως διεθνής συνθήκη στις 3 Σεπτεμβρίου του 1981 μετά την επικύρωσή της από την εικοστή χώρα. Η σύμβαση, μέσω του άρθρου 1, ορίζει τη διάκριση ως "κάθε διάκριση, αποκλεισμό ή περιορισμό που γίνεται με βάση το φύλο... στον πολιτικό, οικονομικό, κοινωνικό, πολιτιστικό, αστικό ή οποιοδήποτε άλλο τομέα".

Με την αποδοχή της Σύμβασης, τα κράτη δεσμεύονται να αναλάβουν μια σειρά από μέτρα για τον τερματισμό των διακρίσεων κατά των γυναικών σε όλες τις μορφές τους, μεταξύ των οποίων:

- να ενσωματώσουν την αρχή της ισότητας ανδρών και γυναικών στο νομικό τους σύστημα, να καταργήσουν όλους τους νόμους που εισάγουν διακρίσεις και να θεσπίσουν τους κατάλληλους νόμους που απαγορεύουν τις διακρίσεις εις βάρος των γυναικών,

- να συστήσουν δικαστήρια και άλλους δημόσιους θεσμούς για να εξασφαλίσουν την αποτελεσματική προστασία των γυναικών από τις διακρίσεις- και
- να διασφαλίσουν την εξάλειψη όλων των πράξεων διάκρισης εις βάρος των γυναικών από πρόσωπα, οργανισμούς ή επιχειρήσεις (για περισσότερες λεπτομέρειες βλέπε άρθρο 2 και άρθρο 3).

Τουλάχιστον ανά τέσσερα έτη, τα συμβαλλόμενα κράτη πρέπει να υποβάλλουν εθνική έκθεση στην Επιτροπή, στην οποία να αναφέρονται τα μέτρα που έχουν λάβει για την εφαρμογή των διατάξεων της Σύμβασης.

- **Η Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης**

Τον Δεκέμβριο του 2008, το Συμβούλιο της Ευρώπης συνέστησε την ειδική Επιτροπή για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας (CAHVIO) με στόχο τη σύνταξη του κειμένου μιας Σύμβασης, η οποία έγινε ανοιχτή για υπογραφή στην Κωνσταντινούπολη στις 11 Μαΐου 2011. Τέθηκε σε ισχύ την 1η Αυγούστου 2014.

Η Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης βασίζεται σε τέσσερις πυλώνες:

- την Πρόληψη,
- την Προστασία,
- τη Δίωξη,
- τις οργανωμένες Πολιτικές.

- **Πρόληψη**

Εάν μια χώρα έχει επικυρώσει τη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης, θα πρέπει να λάβει προληπτικά μέτρα με βάση την ευαισθητοποίηση και την εκπαίδευση σχετικά με τον σεβασμό των ρόλων των φύλων, την καταπολέμηση των διακρίσεων και την πρόληψη της βίας:

- Να ενθαρρύνει τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και τον ιδιωτικό τομέα στη θέσπιση προτύπων που ενισχύουν τους ρόλους των φύλων με σεβασμό και να αμφισβητούν συμπεριφορές που δικαιολογούν τη βία κατά των γυναικών
- Η εκπαίδευση σε θέματα μη βίας και ισότητας μεταξύ γυναικών και ανδρών θα πρέπει να συμπεριληφθεί στα επίσημα προγράμματα σπουδών σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης
- Πρέπει να προωθηθούν εκστρατείες ευαισθητοποίησης σχετικά με τις διάφορες μορφές βίας, την καταστροφική της φύση και τις επιπτώσεις που έχει στις γυναίκες και τα παιδιά

- Τα κράτη θα πρέπει να θεσπίσουν προγράμματα που θα μαθαίνουν τους δράστες ενδοοικογενειακής βίας να υιοθετούν μη βίαιη συμπεριφορά και τους παραβάτες σεξουαλικής συμπεριφοράς να αποφεύγουν την υποτροπή
- Θα πρέπει να εισαχθούν προγράμματα και δραστηριότητες για την ενδυνάμωση των γυναικών και να αντιμετωπιστούν οι ειδικές ανάγκες των ατόμων που βρίσκονται σε ευάλωτες καταστάσεις από πλευράς ανθρωπίνων δικαιωμάτων
- Τα στερεότυπα των φύλων πρέπει να αμφισβητούνται με την προώθηση

αλλαγών στα κοινωνικά και πολιτισμικά πρότυπα συμπεριφοράς των γυναικών και των ανδρών

- Οι επαγγελματίες που εργάζονται με θύματα ή δράστες θα πρέπει να εκπαιδεύονται ώστε να αναγνωρίζουν και να αντιδρούν στη βία και να προβαίνουν στις κατάλληλες συστάσεις
- Θα πρέπει να ενθαρρυνθεί η ενεργός συμμετοχή και συμβολή των ανδρών και των αγοριών στην πρόληψη της βίας

• Προστασία

Η ασφάλεια και οι ανάγκες των θυμάτων και των μαρτύρων πρέπει να βρίσκονται στο επίκεντρο όλων των προστατευτικών μέτρων που λαμβάνει μια χώρα. Οι χώρες καλούνται να εφαρμόσουν δράσεις για τη βοήθεια και την προστασία των γυναικών που αποφασίζουν να καταγγείλουν ότι έπεσαν θύματα βίας αλλά και των παιδιών τους, εάν υπάρχουν.

- Τα θύματα πρέπει να ενημερώνονται για τα δικαιώματά τους και να γνωρίζουν πού και πώς μπορούν να ζητήσουν βοήθεια σε γλώσσα που καταλαβαίνουν
- Τα θύματα θα πρέπει να έχουν πρόσβαση σε εξειδικευμένες υπηρεσίες υποστήριξης γυναικών
- Τα θύματα πρέπει να ενημερώνονται για τις σχετικές περιφερειακές και διεθνείς καταγγελίες και να έχουν πρόσβαση σε αυτές
- Τα θύματα πρέπει να έχουν πρόσβαση σε τοπικό, εύκολα προσβάσιμο ξενώνα για γυναίκες και παιδιά
- Τα θύματα πρέπει να έχουν πρόσβαση σε κοντινό, εύκολα προσβάσιμο κέντρο που παρέχει άμεση ιατρική συμβουλευτική, φροντίδα τραύματος και εγκληματολογικές υπηρεσίες
- Όλοι πρέπει να ενθαρρύνονται να καταγγέλλουν πράξεις βίας στις

αρμόδιες αρχές για την πρόληψη περαιτέρω περιστατικών, και οι όροι εμπιστευτικότητας δεν πρέπει να εμποδίζουν τους επαγγελματίες να το πράττουν, όπου αυτό δικαιολογείται

- Τα ασφαλιστικά ή περιοριστικά μέτρα πρέπει να είναι εύκολα διαθέσιμα για την άμεση προστασία του θύματος χωρίς κανένα κόστος
- Τα θύματα σε όλη την επικράτεια πρέπει να μπορούν να έχουν πρόσβαση σε μια δωρεάν και εμπιστευτική τηλεφωνική γραμμή βοήθειας, που να λειτουργεί 24 ώρες το 24ωρο και 7 ημέρες την εβδομάδα και που θα προσφέρει συμβουλές από ειδικούς και θα τα

- **Δίωξη**

Οι χώρες που επικύρωσαν τη σύμβαση πρέπει να διασφαλίσουν ότι οι δράστες της βίας θα διώκονται κατάλληλα και ότι η βία κατά των γυναικών θα θεωρείται όντως ένα σοβαρό έγκλημα όπως και είναι. Αυτός ο πυλώνας αναφέρεται επίσης στην προστασία του δικαίου του θύματος κατά τη φάση της έρευνας και της δικαστικής διαδικασίας.

Τα κράτη πρέπει να θεσπίσουν νόμους που να ποινικοποιούν κάθε είδους βία κατά των γυναικών και να διασφαλίσουν ότι ο πολιτισμός, η παράδοση ή η επονομαζόμενη "τιμή" δεν μπορούν να θεωρηθούν ως δικαιολογία για τη βία

Οι οργανισμοί επιβολής του νόμου θα πρέπει να ανταποκρίνονται άμεσα στις κλήσεις για βοήθεια, να διαχειρίζονται κατάλληλα τις επικίνδυνες καταστάσεις και να διερευνούν όλους τους ισχυρισμούς για βία κατά των γυναικών

Τα κράτη πρέπει να διασφαλίζουν ότι τα ποινικά αδικήματα και οι παραβιάσεις των ασφαλιστικών μέτρων θα υπόκεινται στις ανάλογες ποινικές ή νομικές κυρώσεις

- Η αστυνομία θα πρέπει να έχει την εξουσία να απομακρύνει έναν δράστη ενδοοικογενειακής βίας από το σπίτι του για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα και να τον διατάξει να μείνει μακριά από το θύμα
κατευθύνει προς τις σχετικές υπηρεσίες
- Εάν υπάρχει ιστορικό βίας, οι αποφάσεις για την επιμέλεια και τις επισκέψεις πρέπει να θέτουν ως προτεραιότητα τα δικαιώματα και την ασφάλεια του παιδιού και του θύματος
- Το συμφέρον των παιδιών που έχουν γίνει μάρτυρες βίας πρέπει να λαμβάνεται υπόψη και να παρέχεται ψυχοκοινωνική συμβουλευτική ανάλογα με την ηλικία τους

Η διερεύνηση ή η δίωξη των επιθέσεων βίας κατά των γυναικών δεν θα εξαρτάται από την αναφορά ή την καταγγελία του θύματος και θα μπορεί να συνεχιστεί ακόμη κι αν το θύμα αποσύρει την κατάθεση ή την καταγγελία του

Τα κράτη πρέπει να διασφαλίζουν ότι οι επιβαρυντικές συνθήκες λαμβάνονται υπόψη

Τα μέτρα από την πλευρά του δικαίου του θύματος που σχετίζονται με τη φάση της δίωξης είναι τα ακόλουθα:

- Οι έρευνες και οι δικαστικές διαδικασίες θα σέβονται τα θύματα σε όλα τα στάδια και θα απέχουν από κάθε είδους ενοχοποίησης των θυμάτων
- Το δικαίωμα στην ιδιωτική ζωή των θυμάτων θα προστατεύεται με κάθε τρόπο, για παράδειγμα: σχετικά με την εμφάνισή τους, με αποφυγή, όπου είναι δυνατόν, της επαφής μεταξύ αυτών και του φερόμενου ως δράστη. Θα τους δίνεται η δυνατότητα να καταθέτουν στην αίθουσα του δικαστηρίου μέσω τεχνολογιών επικοινωνίας ή τουλάχιστον χωρίς την παρουσία του φερόμενου ως δράστη και το σεξουαλικό τους ιστορικό θα επιτρέπεται μόνο σε αστικές ή ποινικές διαδικασίες, όταν είναι σχετικό και απαραίτητο
- Τα θύματα θα έχουν δικαίωμα στην ενημέρωση σχετικά με την πρόοδο και την έκβαση της υπόθεσής τους και στην υποστήριξη από κυβερνητικές και μη κυβερνητικές οργανώσεις και συμβούλους ενδοοικογενειακής βίας κατά τη διάρκεια της έρευνας και της δικαστικής διαδικασίας. Επίσης, θα τους προσφέρεται νομική υποστήριξη και δωρεάν νομική βοήθεια, παροχή ανεξάρτητων και ικανών διερμηνέων, εφόσον χρειάζεται, και θα υποστηρίζονται από το νόμο για να διεκδικήσουν αποζημίωση από τους δράστες βίας και για να μηνύσουν τις κρατικές αρχές εάν αυτές έχουν αποτύχει στα καθήκοντά τους για πρόληψη και προστασία
- Τα θύματα βίας και οι οικογένειές τους θα προστατεύονται σε όλα τα στάδια της έρευνας και δικαστικής διαδικασίας από τυχόν εκφοβισμό, αντίποινα και επανάληψη της θυματοποίησης. Θα ενημερώνονται για κάθε απόδραση ή απελευθέρωση του δράστη και δεν θα είναι υποχρεωτικές εναλλακτικές επιλογές επίλυσης των διαφορών, όπως για παράδειγμα η διαμεσολάβηση μεταξύ θύματος και δράστη
- Τα θύματα και μάρτυρες που είναι παιδιά θα δέχονται τα κατάλληλα ειδικά μέτρα προστασίας και θα τους επιτρέπεται να κινήσουν νομικές

διαδικασίες για επαρκές χρονικό διάστημα μετά την ενηλικίωσή τους

- Η εκτίμηση κινδύνου θα διενεργείται σε συνεργασία με όλους τους αρμόδιους οργανισμούς και φορείς
- **Οργανωμένες Πολιτικές**

Εάν μια χώρα έχει επικυρώσει τη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης, θα πρέπει να διασφαλίσει την θέση σε εφαρμογή μηχανισμών που θα εξασφαλίζουν τη συνεργασία μεταξύ όλων των σχετικών φορέων (συμπεριλαμβανομένων των ΜΚΟ) και την παρακολούθηση, έρευνα και χρηματοδότηση του φαινομένου της βίας κατά των γυναικών.

Τα μέτρα που αναφέρονται σε οργανωμένη ανταπόκριση είναι τα ακόλουθα:

- Τα κράτη πρέπει να διασφαλίζουν την ύπαρξη των κατάλληλων μηχανισμών που προσβλέπουν στην αποτελεσματική συνεργασία μεταξύ των δικαστικών αρχών, των εισαγγελέων, των υπηρεσιών επιβολής του νόμου, των τοπικών και περιφερειακών αρχών και των ΜΚΟ
- Τα κράτη πρέπει να δημιουργήσουν ή να ορίσουν ένα κρατικό όργανο για την εποπτεία του συντονισμού, της εφαρμογής, της παρακολούθησης και της αξιολόγησης της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης
- Τα κράτη πρέπει να εξασφαλίσουν επαρκή χρηματοδότηση για όλους τους εταίρους που συμμετέχουν στην εφαρμογή της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης,
- Τα κράτη πρέπει να θεσπίσουν νόμους και μέτρα υποστήριξης και να εφαρμόσουν νόμους που να εστιάζουν στα θύματα για την πρόληψη και την καταπολέμηση όλων των μορφών βίας κατά των γυναικών
- Τα κράτη οφείλουν να συλλέγουν και να συγκεντρώνουν δεδομένα και να διεξάγουν έρευνες σχετικά με την επικράτηση όλων των ειδών βίας κατά των γυναικών και για την αποτελεσματικότητα των μέτρων που έχουν λάβει, τα οποία δεδομένα πρέπει να κοινοποιούνται στο κοινό και σε παρόμοιους φορείς άλλων χωρών, για λόγους σύγκρισης και ενθάρρυνσης της συνεργασίας

Διεθνείς συμβάσεις για την προστασία των ατόμων με αναπηρία:

- Σύμβαση για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία

Η Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία είναι μια διεθνής συνθήκη για τα ανθρώπινα δικαιώματα που εγκρίθηκε από τη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών το 2006- έγινε ανοιχτή για υπογραφή το 2007 και τέθηκε σε ισχύ στις 3 Μαΐου του 2008 μετά την επικύρωση από το εικοστό συμβαλλόμενο Κράτος. .

Η Σύμβαση σηματοδότησε ένα "παράδειγμα μετατόπισης" από την πιο παραδοσιακά φιλανθρωπική και ιατρική προσέγγιση της αναπηρίας σε μια προσέγγιση που βασίζεται στα ανθρώπινα δικαιώματα και που είναι ιδιαίτερα σημαντική καθώς τονίζει τα δικαιώματα και την ανάγκη για ενδυνάμωση των γυναικών με αναπηρία και των παιδιών με αναπηρία ως ομάδες που αντιμετωπίζουν πολλαπλά και αλληλεπικαλυπτόμενα είδη διακρίσεων. Η Σύμβαση υιοθετεί μια ευρεία κατηγοριοποίηση των ατόμων με αναπηρία και επιβεβαιώνει ότι όλα τα άτομα με όλα τα είδη αναπηρίας πρέπει να απολαμβάνουν όλα τα ανθρώπινα δικαιώματα και τις θεμελιώδεις ελευθερίες.

Η Σύμβαση συμπεριλαμβάνει πολλά άρθρα, το πιο σχετικό όμως με την περίπτωσή μας είναι το άρθρο 16 - Ελευθερία από εκμετάλλευση, βία και κακοποίηση. Το άρθρο αυτό αναφέρει ότι τα συμβαλλόμενα κράτη πρέπει να λαμβάνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα για την προστασία των ατόμων με αναπηρία από κάθε είδους εκμετάλλευση, βία και κακοποίηση, συμπεριλαμβανομένων των προσανατολισμών του φύλου τους, τόσο εντός όσο και εκτός του σπιτιού τους,. Αυτό συμπεριλαμβάνει την παροχή πληροφόρησης και εκπαίδευσης σχετικά με τον τρόπο αποφυγής, αναγνώρισης και καταγγελίας περιπτώσεων εκμετάλλευσης, βίας και κακοποίησης. Θα πρέπει να εφαρμόζονται όλα τα κατάλληλα μέτρα για την προώθηση της σωματικής, γνωστικής και ψυχολογικής ανάκαμψης, αποκατάστασης και κοινωνικής επανένταξης των ατόμων με αναπηρία που πέφτουν θύματα οποιουδήποτε είδους εκμετάλλευσης, βίας ή κακοποίησης, και τα συμβαλλόμενα κράτη πρέπει να θεσπίζουν μια αποτελεσματική νομοθεσία και πολιτικές ώστε να διασφαλίζουν ότι οι περιπτώσεις εκμετάλλευσης, βίας και κακοποίησης κατά των ατόμων με αναπηρία εντοπίζονται, διερευνώνται και, όπου χρειάζεται, διώκονται και ποινικά.

Άλλα σχετικά άρθρα της σύμβασης αυτής είναι τα άρθρα 14 και 15 :

Άρθρο 14 - Ελευθερία και ασφάλεια του ατόμου: το άρθρο αυτό διαβεβαιώνει ότι τα συμβαλλόμενα Κράτη οφείλουν να διασφαλίζουν ότι τα άτομα με αναπηρία μπορούν σε ίση βάση με τους άλλους: α) να απολαμβάνουν το δικαίωμα στην ελευθερία και την προσωπική ασφάλεια- β) να μη στερούνται την ελευθερία τους παράνομα ή αυθαίρετα και ότι κάθε στέρηση της ελευθερίας τους είναι σύμφωνη με το νόμο και ότι η ύπαρξη αναπηρίας δεν δικαιολογεί σε καμία περίπτωση τη στέρηση της ελευθερίας τους.

Άρθρο 15 - Ελευθερία από βασανιστήρια ή σκληρή, απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση ή τιμωρία: το άρθρο αυτό ορίζει ότι κανείς δεν πρέπει να υποβάλλεται σε βασανιστήρια ή σε σκληρή, απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση ή τιμωρία. Τα συμβαλλόμενα Κράτη οφείλουν να λαμβάνουν όλα τα αποτελεσματικά νομοθετικά, διοικητικά, δικαστικά ή άλλα μέτρα για να αποτρέψουν, σε ίση βάση με τους άλλους, τα άτομα με αναπηρία να υποβληθούν σε βασανιστήρια ή σκληρή, απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση ή τιμωρία.

Ευρωπαϊκή νομοθεσία

Η σχετική νομοθεσία σε ευρωπαϊκό επίπεδο δεν αναφέρεται ειδικά στις γυναίκες ή στα άτομα με αναπηρία. Στην πραγματικότητα, αναφέρεται σε πιο γενικά ζητήματα, όπως η προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και η προστασία των θυμάτων, τα οποία ωστόσο είναι σημαντικά και ισχύουν και στον τομέα του ενδιαφέροντός μας.

- **Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ)**

Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ) (με την επίσημη ονομασία Σύμβαση για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών) είναι μια διεθνής σύμβαση για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των πολιτικών ελευθεριών στην Ευρώπη. Η σύμβαση συντάχθηκε το 1950 από το νεοσύστατο τότε Συμβούλιο της Ευρώπης και τέθηκε σε ισχύ στις 3 Σεπτεμβρίου του 1953. Όλα τα κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης είναι συμβαλλόμενα μέρη της Σύμβασης και τα νέα μέλη αναμένεται να επικυρώσουν τη Σύμβαση το συντομότερο δυνατό. Η Σύμβαση αρχικά περιλαμβάνει 59 άρθρα και διάφορα πρωτόκολλα, τα οποία τροποποιούν το πλαίσιο της Σύμβασης.

Τα άρθρα της Σύμβασης, σύμφωνα με τη νομολογία σχετικά με τη βία κατά των γυναικών, είναι τα ακόλουθα:

- Άρθρο 2 - Δικαίωμα στη ζωή: το δικαίωμα του καθενός στη ζωή προστατεύεται από το νόμο.
- Άρθρο 3 - Απαγόρευση των βασανιστηρίων: Κανείς δεν επιτρέπεται να υποβληθεί σε βασανιστήρια ή σε απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση ή τιμωρία.
- Άρθρο 8 - Δικαίωμα σεβασμού της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής: καθένας έχει δικαίωμα σεβασμού της ιδιωτικής και οικογενειακής του ζωής, της κατοικίας του και της αλληλογραφίας του.
- Άρθρο 14 - Απαγόρευση διακρίσεων: η απόλαυση των δικαιωμάτων και των ελευθεριών που ορίζονται στη Σύμβαση πρέπει να εξασφαλίζεται χωρίς διακρίσεις λόγω φύλου, φυλής, χρώματος, γλώσσας, θρησκείας, πολιτικών ή άλλων πεποιθήσεων, εθνικής ή κοινωνικής καταγωγής, ένταξης σε εθνική μειονότητα, παρουσίας, γέννησης ή άλλης κατάστασης.

Η Σύμβαση θέσπισε το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΕΔΑΔ). Κάθε άτομο που θεωρεί ότι τα δικαιώματά του έχουν παραβιαστεί βάσει της Σύμβασης από ένα κράτος μέλος μπορεί να προσφύγει στο Δικαστήριο.

- **Οδηγία 2012/29/ΕΕ - Ελάχιστα πρότυπα σχετικά με τα δικαιώματα, την υποστήριξη και την προστασία θυμάτων της εγκληματικότητας**

Γνωστή κι ως οδηγία για τα δικαιώματα των θυμάτων, ενισχύει τα υφιστάμενα εθνικά μέτρα με τα ελάχιστα πρότυπα σε επίπεδο ΕΕ για τα δικαιώματα, την υποστήριξη και την προστασία των θυμάτων της εγκληματικότητας σε κάθε χώρα της ΕΕ.

Κύριοι στόχοι της είναι να διασφαλιστεί ότι τα θύματα της εγκληματικότητας θα λαμβάνουν την κατάλληλη ενημέρωση, υποστήριξη και προστασία και θα μπορούν να συμμετέχουν σε ποινικές διαδικασίες οπουδήποτε στην ΕΕ κι αν προκληθεί η βλάβη. Ως εκ τούτου, κάθε χώρα της ΕΕ πρέπει να διασφαλίσει ότι τα θύματα εγκληματικότητας αναγνωρίζονται και αντιμετωπίζονται με σεβασμό, ευαισθησία και επαγγελματισμό σύμφωνα με τις ατομικές τους ανάγκες και χωρίς καμία διάκριση (για παράδειγμα με βάση την ιθαγένεια, το καθεστώς διαμονής τους, τη φυλή, τη θρησκεία, την ηλικία, το φύλο κτλ.).

Τα δικαιώματα που έχουν τα θύματα σύμφωνα με την Οδηγία είναι:

- να καταλαβαίνουν και να γίνονται κατανοητά κατά την επαφή τους με μια αρχή (για παράδειγμα, θα πρέπει να χρησιμοποιείται απλή και κατανοητή γλώσσα),

- να λαμβάνουν πληροφορίες από την πρώτη τους επαφή με μια αρχή,
- να υποβάλουν επίσημη καταγγελία και να λαμβάνουν γραπτή επιβεβαίωση,
- να λαμβάνουν διερμηνεία και μετάφραση (τουλάχιστον κατά τη διάρκεια των συνεντεύξεων/ερωτήσεων του θύματος),
- να λαμβάνουν πληροφορίες σχετικά με την πρόοδο της υπόθεσης τους,
- να έχουν πρόσβαση σε υπηρεσίες υποστήριξης θυμάτων

Άλλες οδηγίες:

Υπάρχουν κι άλλες οδηγίες της ΕΕ που μπορεί να αφορούν θύματα που μετακινούνται από ένα κράτος μέλος της ΕΕ σε άλλο:

- **Οδηγία 2011/99/ΕΕ: Ευρωπαϊκή εντολή προστασίας:** Η οδηγία αυτή επιτρέπει στα θύματα βίας, ιδίως της ενδοοικογενειακής βίας και παρενόχλησης, να συνεχίσουν να χαίρουν προστασίας από τους δράστες στην περίπτωση που μετακινούνται σε άλλη χώρα της ΕΕ. Καθορίζονται επίσης οι κανόνες που επιτρέπουν σε δικαστή ή άλλη ισοδύναμη αρχή σε μια χώρα της ΕΕ να εκδίδει ευρωπαϊκή εντολή προστασίας όταν το προστατευόμενο άτομο μετακινείται σε άλλη χώρα της ΕΕ.
- **Κανονισμός (ΕΕ) με αριθμό 606/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12^{ης} Ιουνίου του 2013, για την αμοιβαία αναγνώριση μέτρων προστασίας σε αστικές υποθέσεις:** Ο κανονισμός εισάγει μια απλή διαδικασία πιστοποίησης, με την οποία μια περιοριστική, προστατευτική ή άλλη εντολή αποκλεισμού που εκδίδεται σε μια χώρα της ΕΕ θα αναγνωρίζεται γρήγορα και εύκολα σε ολόκληρη την ΕΕ. Λειτουργεί παράλληλα με την οδηγία 2011/99/ΕΕ, η οποία αφορά ποινικές υποθέσεις

Πρόσθετες

πηγές

-

βίντεο:

Για να μάθετε περισσότερες πληροφορίες για τη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης μπορείτε να παρακολουθήσετε αυτό το βίντεο όπου η Dr. Serena Vantin από το Διατμηματικό Κέντρο για τις Διακρίσεις και τις Ευαισθησίες του Πανεπιστημίου της Μόντενα εξηγεί την ιστορία και τα κύρια χαρακτηριστικά της Σύμβασης. (Αυτό το βίντεο εμπεριέχεται στην παρούσα εκπαίδευση με την ευγενική παραχώρηση της συγγραφέως). Σύνδεσμος για το βίντεο: <https://m.youtube.com/watch?v=L-z7JbNqI5c>

Τεστ Αυτοαξιολόγησης

A. Η Σύμβαση για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία εγκρίθηκε από

1. τη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών (σωστό)
2. την ΕΕ
3. το Συμβούλιο της Ευρώπης

B. Κάθε άτομο που θεωρεί ότι τα δικαιώματά του έχουν παραβιαστεί βάσει της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου από ένα συμβαλλόμενο Κράτος μπορεί να προσφύγει

1. στο Δικαστήριο της ΕΕ
2. στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (σωστό)
3. στο Συμβούλιο της Ευρώπης

Γ. Σε επίπεδο ΕΕ:

1. Δεν υπάρχουν καθόλου πηγές δικαίου που να αφορούν τα εγκλήματα κατά των γυναικών
2. Υπάρχουν πηγές δικαίου που αφορούν άμεσα τα εγκλήματα κατά των γυναικών
3. Υπάρχουν πηγές δικαίου που αφορούν έμμεσα τα εγκλήματα κατά των γυναικών (σωστό)

Δ. Η επονομαζόμενη "Οδηγία για τα θύματα":

1. στοχεύει να διασφαλίσει ότι τα θύματα προστατεύονται σύμφωνα με κοινά ελάχιστα πρότυπα, οπουδήποτε και αν συμβεί η βλάβη στην ΕΕ (σωστό)
2. εφαρμόζεται μόνο στο κράτος στο οποίο το θύμα έχει την κατοικία του
3. όλα τα παραπάνω

Ε. Οι πυλώνες της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης είναι

1. πρόληψη, προστασία, δίωξη
2. πρόληψη, προστασία, δίωξη, τιμωρία
3. πρόληψη, προστασία, δίωξη, οργανωμένες πολιτικές (σωστό)

Φύλλα εργασίας για τη συνεδρία δια ζώσης

Συνεδρία Ερωτήσεων και Απαντήσεων

Στόχος: Διεξαγωγή συζήτησης σχετικά με το περιεχόμενο της διαδικτυακής ενότητας

Διάρκεια: 10 λεπτά

Εφαρμογή: ο συντονιστής ρωτά τους συμμετέχοντες αν υπάρχει κάτι ασαφές σε σχέση με το περιεχόμενο της ενότητας.

Σημείωση: εάν δεν υπάρχουν συγκεκριμένες ερωτήσεις, θα μπορούσε να δοθεί η ευκαιρία στο να συζητηθεί η διαφορά μεταξύ των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και του νομικού δικαιώματος (τα πρώτα έχουν κάθετη υποχρέωση, δηλαδή από τα εθνικά κράτη, ενώ το δεύτερο έχει οριζόντια υποχρέωση, δηλαδή μεταξύ των ίδιων των πολιτών) και των διαφόρων ειδών νομικών πηγών δικαίου σε ευρωπαϊκό επίπεδο (Κανονισμοί και Οδηγίες) και ποιες από αυτές είναι άμεσα δεσμευτικές και ποιες όχι- κι υπό ποιες συνθήκες, οι τελευταίες θα μπορούσαν να θεωρηθούν αυτοεκτελούμενες

Φύλλο εργασίας 5.1 Μελέτη Περίπτωσης και καθοδηγούμενη συζήτηση γύρω από το περιεχόμενο της ενότητας.

Στόχοι: να βεβαιωθείτε ότι οι εκπαιδευόμενοι κατανοούν τη διαφορά μεταξύ του σεξ ως δικαίωμα και του σεξ ως κακοποίηση ή βία και πώς μπορούν να οργανωθούν, παίζοντας διαφορετικούς ρόλους και με τη μέθοδο του Σωκράτη (όχι με στόχο την κρίση αλλά με στόχο τη διαμεσολάβηση) να προκαλέσουν συζήτηση σχετικά με το περιεχόμενο της διαδικτυακής ενότητας και να βρουν την ισορροπία μεταξύ ασφάλειας και ελευθερίας στη σεξουαλικότητα των γυναικών και των κοριτσιών με ψυχοκοινωνική αναπηρία.

Μελέτη περίπτωσης που θα συζητηθεί: Η Άννα είναι η αδελφή της Σάρα, μιας γυναίκας που πάσχει από καθυστερημένη και μη κανονική νοητική ανάπτυξη που συνδέεται με νοητική αναπηρία. Λόγω της αναπηρίας της, η Σάρα έχει χάσει τη δικαιοπρακτική της ικανότητα: είναι υπό απαγόρευση και η Άννα έχει οριστεί ως κηδεμόνας της.

Μια μέρα η Σάρα λέει στην Άννα ότι είχε σεξουαλικές σχέσεις με έναν ονόματι Λουκ, ο οποίος τυχαίνει να είναι ο αδελφός του φροντιστή της. Η Άννα προσπαθεί να μάθει περισσότερες πληροφορίες και καταλαβαίνει ότι δεν υπήρξε βία κατά τη συνουσία και ότι η Σάρα δεν αρνήθηκε ποτέ ρητά τη συγκατάθεσή της για την πράξη αυτή.

Η Άννα, ανήσυχη από τα όσα άκουσε, αποφασίζει να απευθυνθεί στον δικαστή που εποπτεύει τις υποθέσεις κηδεμονίας ζητώντας του να παρέμβει για να λάβει τα κατάλληλα μέτρα, συμπεριλαμβανομένης της δυνατότητας να της παραχωρηθεί (της Άννας) η εξουσία να απαγορεύει τη σεξουαλική σχέση.

Εν τω μεταξύ, η Άννα μιλάει με τη Σάρα, η οποία της υποσχέθηκε να μην έχει άλλες συναντήσεις με τον Λουκ.

Διάρκεια: 45 λεπτά

Υλοποίηση: Δώστε σε όλους τους συμμετέχοντες ένα αντίτυπο της μελέτης περίπτωσης και ζητήστε τους να τη διαβάσουν προσεκτικά. Χωρίστε την τάξη σε τρεις ομάδες: Σ (Σάρα), Α (Άννα), Μ (Μεσολαβητής). Καθένας από αυτούς θα πρέπει να πάρει τη θέση ενός από τους χαρακτήρες (ομάδα Α και Σ) ή να προσπαθήσει να κάνει τη διαμεσολάβηση (Μ). Αφήστε σε κάθε ομάδα 10 με 15 λεπτά για συζήτηση και ζητήστε από την κάθε ομάδα να ορίσει έναν ομιλητή.

Ζητήστε από τον ομιλητή της ομάδας Α να ξεκινήσει: αυτός/αυτή, κρατώντας την μπάλα ή το άλλο αντικείμενο στα χέρια, θα έχει 5 λεπτά για να εκθέσει τα επιχειρήματα του για να υποστηρίξει τη θέση και το συμφέρον της Σάρα. Στη συνέχεια, η μπάλα ή το άλλο αντικείμενο θα περάσει στην ομάδα "Α" κι ένα άτομο αυτής της ομάδας θα εκθέσει σε 5 λεπτά τους λόγους για να υποστηρίξει τη θέση του κηδεμόνα, κρατώντας την μπάλα ή το άλλο αντικείμενο στα χέρια του- τέλος, ο ομιλητής της τρίτης ομάδας ("Μ") θα προσπαθήσει να παρουσιάσει μια πρόταση για διαμεσολάβηση της θέσης και συμφέροντος και των δύο τελευταίων ομάδων σε 10 λεπτά.

Δώστε άλλα 5 λεπτά στις ομάδες "Σ" και "Α", για να απαντήσουν στην πρόταση του διαμεσολαβητή

Τέλος, δώστε 5 λεπτά στην ομάδα "Μ" για να βελτιώσει την πρόταση διαμεσολάβησης.

Πρόταση: Εάν ο χρόνος το επιτρέπει, η άσκηση μπορεί επίσης να διεξαχθεί ως εξής: στην αρχή της συζήτησης, κάθε ομάδα τοποθετείται στις αντίθετες πλευρές της αίθουσας. Καθώς προχωρούν στην εξεύρεση μιας ενδιάμεσης λύσης, οι ομάδες μπορούν να πλησιάσουν σωματικά η μία την άλλη, για να δείξουν και οπτικά ότι η θέση τους γίνεται λιγότερο ακραία.

Σημείωση για τον συντονιστή: Ο συντονιστής μπορεί να προκαλέσει συζήτηση με τις ακόλουθες ερωτήσεις:

- Το σεξ είναι δικαίωμα ή ελευθερία των γυναικών και κοριτσιών με ψυχοκοινωνική αναπηρία;
- Αποτελεί το σεξ πηγή κινδύνου ή πρόκλησης βλάβης στις γυναίκες και τα κορίτσια με ψυχοκοινωνική αναπηρία;
- Υπό ποιες συνθήκες το σεξ θα υπαγόταν στην πρώτη ή στη δεύτερη περίπτωση;
- Θα μπορούσε η αυτοσυγκράτηση ή ο περιορισμός σχετικά με το σεξ των γυναικών και των κοριτσιών με ψυχοκοινωνική αναπηρία να θεωρηθεί κακοποίηση;
- Τι θα μπορούσε να γίνει για να γίνει σεβαστό το δικαίωμα στην άσκηση της σεξουαλικότητας και παράλληλα να αποτραπεί ο κίνδυνος ή η πρόκληση βλάβης για τις γυναίκες με αναπηρία;
- Πόση σημασία πρέπει να δοθεί στη βούληση της ενδιαφερόμενης γυναίκας;
- Η ικανότητα κατανόησης και η βούληση είναι αποφασιστικής σημασίας για την άσκηση του δικαιώματος στη σεξουαλικότητα;

Ως συντονιστής προσπαθήστε να διατηρήσετε τη συζήτηση ασφαλή και εποικοδομητική και να προωθήσετε τη διαμεσολάβηση. Ο στόχος της εξεύρεσης μιας ενδιάμεσης λύσης αποσκοπεί στο να ενθαρρύνει τους συμμετέχοντες να προβληματιστούν σχετικά με δράσεις που θα μπορούσαν να εφαρμοστούν για την διατήρηση της ισορροπίας μεταξύ του δικαιώματος στη σεξουαλικότητα και την προστασία από κακοποίηση στο πλαίσιο μιας προσέγγισης πρόληψης.

ΕΝΟΤΗΤΑ 6– Πώς θα μπορούσαν οι επαγγελματίες να αποτρέψουν τη βία κατά των γυναικών και κοριτσιών με αναπηρία: σε επαγγελματικό, οργανωτικό και διαρθρωτικό επίπεδο

Θέμα	ΠΩΣ ΘΑ ΜΠΟΡΟΥΣΑΝ ΟΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΕΣ ΝΑ ΑΠΟΤΡΕΨΟΥΝ ΤΗ ΒΙΑ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΡΙΤΣΙΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ: ΣΕ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟ, ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΟ ΚΑΙ ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ.
Σκοπός(-οί) και στόχοι	Η ενότητα αυτή καλύπτει τους πιθανούς τρόπους πρόληψης της βίας παρουσιάζοντας και αναλύοντας διάφορα επίπεδα: το επαγγελματικό, το οργανωτικό και το διαρθρωτικό. Αυτό θα καλύψει ένα ευρύ φάσμα δράσεων και απαραίτητων ρυθμίσεων τόσο τοπικά σε χώρους εργασίας όσο σε επίπεδο εθνικών θεσμών, θεσμικών μηχανισμών υποστήριξης κτλ. κάτι που θα συμβάλει στην πρόληψη της βίας έναντι των γυναικών και κοριτσιών με ψυχοκοινωνική αναπηρία σε διάφορα επίπεδα.
Εκπαιδευτικά αποτελέσματα	<p>Στο τέλος αυτής της ενότητας ο εκπαιδευόμενος:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Θα γνωρίζει τα μέτρα πρόληψης για τον εντοπισμό και την ανάλυση των παραγόντων που πυροδοτούν και αυξάνουν τον κίνδυνο ΕΒ σε γυναίκες με ψυχοκοινωνική αναπηρία • Θα ευαισθητοποιηθεί γύρω από αβάσιμους κοινωνικούς και πολιτιστικούς μύθους σχετικά με το στίγμα της αναπηρίας και τα στερεότυπα φύλου. • Θα γνωρίζει τις στρατηγικές που δημιουργούν έναν ασφαλή χώρο που διασφαλίζουν και δημιουργούν ένα περιβάλλον ασφάλειας για τις γυναίκες με ψυχοκοινωνική αναπηρία • Θα είναι προσεκτικός στο ρόλο να βοηθήσει ως επαγγελματίας. • Θα γνωρίζει τους τρόπους που μπορεί να αποτρέψουν τη βία κατά των γυναικών και κοριτσιών με ψυχοκοινωνική αναπηρία: σε επαγγελματικό, οργανωτικό και διαρθρωτικό επίπεδο.
Μέθοδοι	<ul style="list-style-type: none"> • Συνεδρία τηλε-εκπαίδευσης • Συνεδρία δια ζώσης: • Παιχνίδι "Δέντρο της Πρόληψης" • Καθοδηγούμενη συζήτηση • Τεστ Αυτοαξιολόγησης

Διάρκεια	2 ώρες μέσω διαδικτύου - 1,5 ώρα δια ζώσης
Απαραίτητοι πόροι	<ul style="list-style-type: none"> • Πίνακας Παρουσιάσεων και μαρκαδόροι • Στυλό, χαρτιά, καρφίτσες και Post-it • Χαρτόνι ή λευκός πίνακας • Αντίγραφο του άρθρου 12 της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης (μόνο για παραπομπή)
Σειρά δραστηριοτήτων	<ul style="list-style-type: none"> • Ενότητα τηλε-εκπαίδευσης (2 ώρες) • Δια ζώσης (1,5 ώρα) • Καλωσόρισμα και εισαγωγή (5 λεπτά) • Καθοδηγούμενη συζήτηση σχετικά με την ενότητα της τηλε-εκπαίδευσης (15 λεπτά) <u>Φύλλο Εργασίας 1.1</u> • Παιχνίδι: "Το δέντρο της πρόληψης" και καθοδηγούμενη συζήτηση (60 λεπτά) <u>Φύλλο εργασίας 1.2</u> • Συμπέρασμα, στοχασμός και τελευταίες σκέψεις (20 λεπτά) <u>Φύλλο εργασίας 1.3</u>
Αξιολόγηση	Τέστ Αυτοαξιολόγησης (ενότητα ηλεκτρονικής μάθησης)
Πηγές	<p>Συμβούλιο της Ευρώπης (2011). <i>Council of Europe Convention on preventing and combating violence against women and domestic violence</i>. Council of Europe Treaty Series - No. 210. Διατίθεται στον ιστότοπο - https://rm.coe.int/168008482e</p> <p>Richard, P., Siebert, S., Ovince, J., Blackwell, A., Contreras-Urbina, M. (2018). <i>A Community-Based Intervention to Prevent Violence against Women and Girls in Haiti</i>. Διατίθεται στον ιστότοπο - https://publications.iadb.org/publications/english/document/A-Community-Based-Intervention-to-Prevent-Violence-against-Women-and-Girls-in-Haiti-Lessons-Learned.pdf</p> <p>Alexander-Scott, M. Bell, E. and Holden, J. (2016). <i>Shifting Social Norms to Tackle Violence Against Women and Girls (VAWG)</i>. London: VAWG Helpdesk. Διατίθεται στον ιστότοπο - https://www.oecd.org/dac/gender-development/VAWG_HELPDESK_DFID_GUIDANCE_NOTE_SOCIAL_NORMS_JAN_2016.pdf</p>

Θεωρητικό περιεχόμενο διαθέσιμο μέσω του μαθήματος της τηλε-εκπαίδευσης

Η σημασία της πρόληψης για την αντιμετώπιση της έμφυλης βίας κατά των γυναικών με ψυχοκοινωνική αναπηρία

Η πρόληψη είναι ζωτικής σημασίας για την ανάσχεση και την αντιμετώπιση των ανησυχητικών ποσοστών βίας κατά των γυναικών με και χωρίς ψυχοκοινωνική αναπηρία. Οι ερευνητές και οι ενεργά εμπλεκόμενοι φορείς συνεχίζουν να αναπτύσσουν, να εφαρμόζουν και να επαναπροσδιορίζουν τις στρατηγικές και τα προγράμματα για την πρόληψη κατά των σεξουαλικών ή άλλων ειδών επιθέσεων. Με τη διδασκαλία των στρατηγικών αυτοάμυνας στις γυναίκες, καθώς και με την αύξηση της ευαισθητοποίησης και των γενικών γνώσεων σχετικά με τη βία κατά της έμφυλης βίας, οι μηχανισμοί πρόληψης μπορούν να αλλάξουν τις λιγότερο θετικές στάσεις απέναντι στο ζήτημα, καθώς και να προσφέρουν τα απαραίτητα εργαλεία για τη μείωση όλων των ειδών ΕΒ.

Δυσκολίες πρόληψης

Είναι σημαντικό να κατανοήσουμε ότι υπάρχει έλλειψη εξειδικευμένων παρόχων βοήθειας. Οι περισσότεροι πάροχοι βοήθειας για τα θύματα βίας δεν διαθέτουν τα προσόντα να αντιμετωπίσουν τις ειδικές ανάγκες των γυναικών και των κοριτσιών με ψυχοκοινωνική αναπηρία. Δεν υπάρχουν κατάλληλες επιλογές εκπαίδευσης, δομές υποστήριξης και κατευθυντήριες γραμμές που να βοηθήσουν τους παρόχους να εντοπίσουν και να αντιμετωπίσουν τις διαφορετικές ανάγκες- για παράδειγμα, τα άτομα με νοητική αναπηρία μπορεί να χρειάζονται περισσότερο χρόνο για να επικοινωνήσουν τις εμπειρίες τους και/ή να οικοδομήσουν μια σχέση εμπιστοσύνης με τους παρόχους.

Αυτό ισχύει και για τους παρόχους υγειονομικής περίθαλψης - πάνω από το 90 τοις εκατό των φοιτητών των ιατρικών σχολών ανέφεραν ότι, αν και έλαβαν κάποια κλινική εκπαίδευση για τη φροντίδα των ατόμων με νοητική στέρωση, υπάρχει ανάγκη βελτίωσης του προγράμματος σπουδών, όπως αναφέρουν κι οι μελέτες. Είναι σημαντικό από την πλευρά του επαγγελματία να είναι σε θέση να αναλογιστεί αυτές τις δυσκολίες και να ακολουθήσει κάποια αρχικά αλλά σημαντικά βήματα ώστε να συμβάλει στην πρόληψη της έμφυλης βίας κατά των γυναικών με ψυχοκοινωνική αναπηρία:

Αναγνώριση

Είναι σημαντικό να αναγνωρίζουμε και να γνωρίζουμε κάποιες πτυχές για να μπορέσουμε να εφαρμόσουμε μεθόδους πρόληψης όπως:

- Τις αρνητικές στάσεις του κοινού για την αναπηρία
- Την κοινωνική απομόνωση των ατόμων με ψυχοκοινωνική αναπηρία και των οικογενειών τους
- Την εξάρτηση των ατόμων με ψυχοκοινωνική αναπηρία από άλλους για τη φροντίδα τους
- Την έλλειψη υποστήριξης στα μέλη της οικογένειας που βοηθούν τα άτομα με ψυχοκοινωνική αναπηρία, συμπεριλαμβανομένης της έλλειψης κατάλληλης εκπαίδευσης, ιδίως σε σχέση με την πρόληψη της κακοποίησης.
- Τον αρνητικό αντίκτυπο στην υγεία και την ευημερία των ανεπίσημων φροντιστών (οικογενειακοί φροντιστές).λόγω της ανεπαρκούς υποστήριξης τους στη μακροχρόνια φροντίδα
- Την έλλειψη ευκαιριών για τα άτομα με ψυχοκοινωνική αναπηρία στο να αναπτύξουν κοινωνικές δεξιότητες μέσω της τυπικής κοινωνικής αλληλεπίδρασης.

Παράγοντες που συμβάλλουν στον κίνδυνο βίας

Υπάρχουν διάφοροι παράγοντες που συμβάλλουν στην έμφυλη βία κατά των γυναικών και των κοριτσιών με ψυχοκοινωνική αναπηρία, κι εδώ παρατίθενται τρεις σημαντικοί παράγοντες που πρέπει να ληφθούν υπόψη κατά την εφαρμογή μεθόδων πρόληψης:

- Το φύλο, ιδίως αναφορικά με τη σεξουαλική κακοποίηση (όπου οι γυναίκες αντιμετωπίζουν πολύ υψηλό κίνδυνο θυματοποίησης).
- Η φτώχεια και άλλοι οικονομικοί παράγοντες που επηρεάζουν τα άτομα με ψυχοκοινωνική αναπηρία.
- Η έλλειψη ελέγχου ή επιλογών των ατόμων με ψυχοκοινωνική αναπηρία στις προσωπικές τους υποθέσεις.
- Τα ειδικά χαρακτηριστικά του είδους της αναπηρίας του θύματος.

Διαδρομή των μεθόδων πρόληψης σε επαγγελματικό, οργανωτικό και διαρθρωτικό επίπεδο

Προκειμένου να υπάρχει ένα σαφές περίγραμμα για το πώς να αναπτυχθούν καλές οδηγίες πρόληψης που να λειτουργούν σε όλα τα επίπεδα, σε όλα τα άτομα με αναπηρία, στα είδη των κέντρων και των εγκαταστάσεων παροχής βοήθειας, στους κύριους τομείς εργασίας και επίκεντρου των επαγγελματιών, μεταξύ άλλων παραγόντων, είναι σημαντικό να υπάρχει ένα ασφαλές και σταθεροποιημένο επαγγελματικό, οργανωτικό και

διαρθρωτικό σχέδιο πρόληψης. Για να επιτευχθεί μια συναφή και εδραιωμένη βάση για τις μεθόδους πρόληψης, τα τρία αυτά επίπεδα πρέπει να ληφθούν υπόψη ως ένα σύνολο.

Σε διαρθρωτικό επίπεδο:

Επέκταση των εθνικών και επί μέρους νόμων, πολιτικών, στρατηγικών και σχεδίων δράσης ώστε να περιλαμβάνουν βάσιμες προσαρμογές στις υφιστάμενες διατάξεις/μηχανισμούς για την προστασία των γυναικών και των κοριτσιών με ψυχοκοινωνική αναπηρία και την επέκταση των υπηρεσιών που είναι προσβάσιμες σε αυτές αναφορικά με την ΕΒ.

Βελτίωση του συντονισμού πολλαπλών τομέων, του συντονισμού μεταξύ των επιπέδων διακυβέρνησης και της πληροφόρησης για τη λήψη αποφάσεων.

Ρητή εστίαση σε δράσεις που αφορούν τις γυναίκες και κορίτσια με ψυχοκοινωνική αναπηρία σε τομείς της κοινωνικής προστασίας, της υγειονομικής περίθαλψης και των υπηρεσιών φροντίδας.

Παροχή εκπαίδευσης και προσαρμοσμένων πρωτοκόλλων, με κατάλληλους μηχανισμούς επαλήθευσης, σε παρόχους βοήθειας για παιδιά και ηλικιωμένους, καθώς και σε επαγγελματίες και φροντιστές, ώστε να μπορούν να εντοπίζουν, να συμβάλλουν στην πρόληψη και να προσφέρουν την κατάλληλη βοήθεια σε περιπτώσεις έμφυλης βίας κατά γυναικών με ψυχοκοινωνική αναπηρία.

Σε οργανωτικό επίπεδο:

Ενίσχυση της δικτύωσης, του συντονισμού και της σχέσης μεταξύ των κέντρων κοινωνικής βοήθειας και των αρμόδιων τοπικών φορέων για την παροχή υπηρεσιών ώστε να συμπεριληφθούν πλήρως οι γυναίκες και τα κορίτσια με ψυχοκοινωνική αναπηρία. .

Πραγματοποίηση εύλογων προσαρμογών στις υπάρχουσες υπηρεσίες και τα κέντρα- στην περίπτωση νέων κέντρων, χρησιμοποιήστε τις αρχές του καθολικού σχεδιασμού για να εξασφαλίσετε την πρόσβαση σε όλους.

Αύξηση της γνώσης και της πρόσβασης σε υπηρεσίες βοήθειας που προσφέρονται από παρόχους που είναι ευαισθητοποιημένοι στις ειδικές ανάγκες και αδυναμίες των γυναικών και των κοριτσιών με ψυχοκοινωνική αναπηρία, οι οποίες μπορούν να χρησιμεύσουν ως μέτρα προστασίας από τη σεξουαλική κακοποίηση.

Ενίσχυση της γνώσης της περιοχής σχετικά με την έμφυλη βία κατά των γυναικών με ψυχοκοινωνική αναπηρία με τη παραγωγή ενδεδειγμένων στοιχείων σχετικά με την αποτελεσματικότητα των παρεμβάσεων. Χαρτογράφηση των υφιστάμενων καλά υποσχόμενων πρακτικών. (επίσης σχετικό τόσο με το διαρθρωτικό όσο και με το επαγγελματικό επίπεδο)

Σε επαγγελματικό επίπεδο:

Οι επαγγελματίες μπορούν να συμβάλουν στη συζήτηση με την ανταλλαγή εμπειριών και δυσκολιών, ώστε να επιτρέψουν αλλαγές στις πολιτικές και τα θεσμικά μέτρα, καθώς και βαθύτερες οργανωτικές και διαρθρωτικές προσαρμογές, καθώς διαθέτουν τις γνώσεις λόγω της απασχόλησης τους στον τομέα αυτό.

Δημιουργία προγραμμάτων θετικής γονεϊκής ανατροφής μέσω μέτρων που αποτρέπουν σε διαχρονικό επίπεδο την ΕΒ προς τις γυναίκες, με ή χωρίς αναπηρία,

Καθορισμός μεθόδων για τη βελτίωση της πρόσβασης στην εκπαίδευση και τις υπηρεσίες σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας των γυναικών και κοριτσιών με ψυχοκοινωνική αναπηρία. (σχετικό επίσης τόσο με το διαρθρωτικό όσο και με το επαγγελματικό επίπεδο)

Συμμετοχή και συμβολή στην ανάπτυξη, τόσο σε διαρθρωτικό όσο και σε οργανωτικό επίπεδο, πιλοτικών προγραμμάτων ή οδηγιών πρόληψης στο πλαίσιο των υφιστάμενων προγραμμάτων με αυστηρότερη αξιολόγηση του αντίκτυπου τους.

Ειδικές Καλές πρακτικές

Όταν εξετάζεται η εφαρμογή στρατηγικών κατά της έμφυλης βίας σε γυναίκες με ψυχοκοινωνική αναπηρία, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη ορισμένες από τις ακόλουθες καλές πρακτικές:

- Τα μέτρα πρόληψης θα πρέπει να βασίζονται σε στοιχεία και στη θεωρία όσον αφορά την ανάλυση των παραγόντων που αυξάνουν τον κίνδυνο έμφυλης βίας κατά των γυναικών με ψυχοκοινωνική αναπηρία.
- Η πρόληψη θα πρέπει να επικεντρώνεται στους φροντιστές, όχι μόνο ως προστάτες αλλά και ως δυνητικούς δράστες.
- Οικοδόμηση μιας προληπτικής προσέγγισης, που να επιτρέπει στους φροντιστές όχι μόνο να διαχειρίζονται περιστατικά χωρίς βία, αλλά και να συμβάλλουν στον

εντοπισμό περιπτώσεων κακοποίησης. Για παράδειγμα, στις περιπτώσεις που μια γυναίκα ή ένα κορίτσι με ψυχοκοινωνική αναπηρία λαμβάνει υπηρεσίες ημερήσιας φροντίδας, είναι σημαντικό η οικογένειά της να είναι προετοιμασμένη για να εντοπίζει τα πιθανά σημάδια κακοποίησης κατά τη διάρκεια της ημέρας.

- Αρωγή των κοινωνικών υπηρεσιών και αρμόδιων φορέων στην απόκτηση ευαισθητοποίησης σχετικά με τα διάφορα είδη βίας, όπως, για παράδειγμα είναι η παρεμπόδιση χρήσης αναπηρικού αμαξιδίου ή άλλου βοηθητικού μέσου, η υπερβολική ή ανεπαρκής χορήγηση φαρμάκων, η παραμέληση ή η άρνηση παροχής βοήθειας, η κατάχρηση των επιδομάτων πρόνοιας από μέλη της οικογένειας.
- Οι επαγγελματίες ως πάροχοι βοήθειας μπορούν να αναπτύξουν πρωτόκολλα ή υποχρεωτικές οδηγίες για να διασφαλίσουν ότι όλες οι περιπτώσεις βίας ή οι περιπτώσεις υποψίας βίας εντοπίζονται και διερευνώνται σωστά.
- Οι επαγγελματίες ως δικαιούχοι υπηρεσιών μπορούν να συμμετέχουν στην ανάπτυξη στρατηγικών παρέμβασης.
- Είναι σημαντική η προώθηση δραστηριοτήτων δικτύωσης για την ανταλλαγή εμπειριών και αποκτηθείσας γνώσης.
- Μέθοδοι και προγράμματα που συμβάλλουν στην οικοδόμηση της ανθεκτικότητας των γυναικών και των κοριτσιών με ψυχοκοινωνική αναπηρία μέσω της κοινωνικής και οικονομική ενδυνάμωσή τους, ώστε να είναι σε θέση να φροντίζουν οι ίδιες την υγεία τους (συμπεριλαμβανομένης και της σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας), καθώς και το να γίνονται οικονομικά ανεξάρτητες.
- Συμμετοχή και δημιουργία εκπαιδευτικών προγραμμάτων και μεθόδων ενεργής επικοινωνίας που καταρρίπτουν τους κοινωνικούς και πολιτισμικούς μύθους σχετικά με το στίγμα της αναπηρίας και τα έμφυλα στερεότυπα- για παράδειγμα, οι παρεμβάσεις πρέπει να στέλνουν ένα σαφές μήνυμα ότι μια γυναίκα ή ένα κορίτσι με ψυχοκοινωνική αναπηρία έχει το δικαίωμα να μιλήσει αν δεχτεί επίθεση επειδή αρνήθηκε το σεξ σε έναν σύντροφο.

Στρατηγικές για τη διασφάλιση της δυνατότητας των γυναικών με ψυχοκοινωνική αναπηρία να έχουν πρόσβαση με ασφαλή τρόπο σε περιβάλλοντα πρόληψης

Προώθηση της ευαισθητοποίησης σχετικά με την πρόληψη της σεξουαλικής και ενδοοικογενειακής βίας κατά των γυναικών με ψυχοκοινωνική αναπηρία είναι καθοριστικής σημασίας. Η τεχνική βοήθεια, καθοδήγηση και πληροφόρηση από ιδρύματα, οργανώσεις, κέντρα ή επαγγελματίες στους οποίους οι γυναίκες αναζητούν βοήθεια ή/και συμβουλές μπορεί να μειώσει τους κινδύνους κακοποίησης ατόμων με αναπηρία ή τουλάχιστον να αυξήσει την πρόσβαση των γυναικών σε σημαντικά εργαλεία πρόληψης.

Ωστόσο, είναι σημαντικό τα περιβάλλοντα στα οποία οι γυναίκες αναζητούν βοήθεια να είναι ασφαλή και να μεταδίδουν άμεσα το αίσθημα ασφάλειας, καθώς και να το εξασφαλίζουν.

Ορισμένες στρατηγικές είναι:

- Η παροχή ενός ζεστού, άνετου χώρου, με καλή ατμόσφαιρα, που εμπνέει την χαλάρωση και την ηρεμία, με ατμοσφαιρική μουσική και ενσυναίσθηση από τους επαγγελματίες.
- Η δημιουργία ομάδων υποστήριξης σε έναν ασφαλή χώρο επιτρέπει στα θύματα έμφυλης βίας να μοιραστούν τις εμπειρίες τους και να προσφέρουν υποστήριξη και ενθάρρυνση σε θύματα που έχουν βιώσει παρόμοιες καταστάσεις. Οι ομάδες υποστήριξης εργάζονται επίσης για να καταρρίψουν τις προκαταλήψεις που σχετίζονται με την κακοποίηση και να προβάλουν τη θετική σκέψη για κάθε γυναίκα.
- Είναι σημαντικό να επιτευχθεί μια κατάσταση εμπιστοσύνης και ασφαλούς επικοινωνίας, όπου οι γυναίκες αισθάνονται σωματικά και συναισθηματικά ασφαλείς. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με τη διεξαγωγή μιας συζήτησης και με τη χρήση μια μη επικριτικής προσέγγισης σε ό,τι η γυναίκα μοιράζεται. Για να βοηθήσετε ως επαγγελματίας πρέπει να είστε ενεργός ακροατής, δίνοντας έμφαση στο ότι είστε εκεί για να βοηθήσετε. Δώστε χώρο στις γυναίκες μέχρι να αισθάνονται άνετα και χωρίς πίεση για να μιλήσουν, αλλά να έχουν τον χρόνο και το χώρο για να το κάνουν αν θέλουν. Τονίστε ότι ο χώρος όπου βρίσκονται είναι ένας ασφαλής χώρος ανταλλαγής πληροφοριών και ότι καμία πληροφορία δεν θα κοινοποιηθεί σε άλλους εκτός του χώρου αυτού χωρίς τη συγκατάθεση τους.

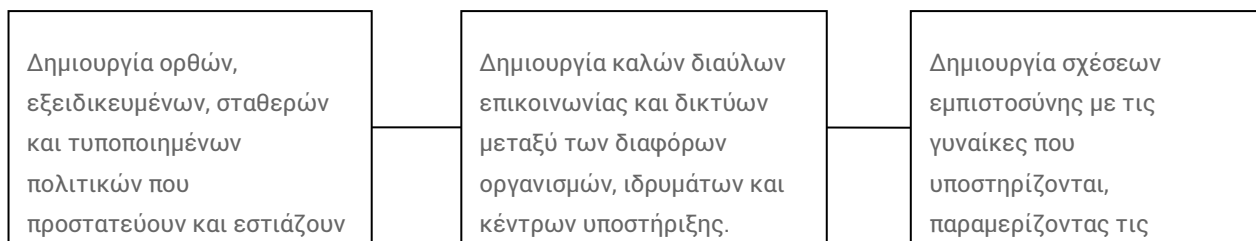
Άσκηση - Γραμμή πρόληψης: Άσκηση προβληματισμού αναφορικά με τα μέτρα πρόληψης

Πρόκειται για μια πρακτική διαδικτυακή δραστηριότητα που προορίζεται για τον προβληματισμό των συμμετεχόντων σχετικά με τα διδάγματα της ενότητας και ανταλλαγής απόψεων σχετικά με τον ποια θα πρέπει να είναι η δομή των μέτρων πρόληψης.

Εφαρμογή της δραστηριότητας: Θα εμφανιστεί μια τυποποιημένη γραμμή με πλαίσια που θα πρέπει να συμπληρωθούν από τους συμμετέχοντες. Οι συμμετέχοντες μπορούν να συμπληρώσουν τα πλαίσια με ό,τι πιστεύουν ότι είναι η πιο ορθή αλυσίδα για τα μέτρα πρόληψης σύμφωνα με την ερώτηση: Ποια πιστεύετε ότι είναι τα τρία πιο σημαντικά

πράγματα σε μια αλυσίδα πρόληψης, το πρώτο σε διαρθρωτικό επίπεδο, το δεύτερο σε οργανωτικό επίπεδο και το τρίτο σε επαγγελματικό επίπεδο;

Αφού όλοι οι συμμετέχοντες συμπληρώσουν τα πλαίσια και υποβάλουν τις απαντήσεις τους, θα τα συγκρίνουν με την ακόλουθη αλυσίδα αναφοράς:

Τεστ Αυτοαξιολόγησης

A. Πιστεύετε ότι ένας επαγγελματίας θα μπορούσε να βοηθήσει στην πρόληψη της βίας μεταξύ γυναικών και κοριτσιών με ψυχοκοινωνική αναπηρία;

1. Όχι, δεν είναι δική του/της δουλειά.
2. Ναι, μπορεί να βοηθήσει στην πρόληψη χρησιμοποιώντας συγκεκριμένα εργαλεία και ανταλλάσσοντας πληροφορίες (σωστό)
3. Μπορεί να βοηθήσει στην πρόληψη μόνο μεταξύ των ομότιμων του/της.
4. Μπορεί να βοηθήσει στην πρόληψη μόνο σε θεσμικό επίπεδο.

B. Γιατί η πρόληψη και η ανταλλαγή πληροφοριών είναι σημαντικές;

1. Συμβάλλουν στην άρση των φραγμών και του στιγματισμού που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες και τα κορίτσια με ψυχοκοινωνική αναπηρία
2. Συμβάλλουν στην ευαισθητοποίηση του δημόσιου διαλόγου για το ζήτημα αυτό, η οποία είναι εξίσου σημαντική στο να βοηθήσει τις γυναίκες κι άλλους να εντοπίσουν περιστάσεις κακοποίησης αλλά και τους κοινοτικούς πόρους που είναι διαθέσιμοι στα θύματα.
3. Επειδή η πληροφόρηση πρέπει να είναι προσβάσιμη μέσω διαφόρων δημόσιων χώρων στην κοινότητα (πίνακες ανακοινώσεων, εγκαταστάσεις υγειονομικής περίθαλψης, αστυνομικά τμήματα, γραφεία συνηγόρων των θυμάτων κτλ.) και να γίνεται χρήση της τηλεόρασης, του ραδιοφώνου κι άλλων καναλιών μαζικής επικοινωνίας.
4. Όλα τα παραπάνω (σωστό)

Γ. Τι μπορώ να κάνω για να διασφαλίσω την πρόληψη;

1. Παροχή εξειδικευμένης πληροφόρησης και παραπομπών, η οποία θα περιλαμβάνει τη διερεύνηση του είδους της πληροφόρησης που θα ήθελαν να λάβουν οι γυναίκες που έχουν πληγεί, τις ρυθμίσεις και τη μορφή στην οποία θα πρέπει να είναι διαθέσιμες αυτές οι πληροφορίες και τον τρόπο με τον οποίο θα ήθελαν να λάβουν τις υπηρεσίες υποστήριξης (στην κοινότητα, στο σπίτι, σε συγκεκριμένο ίδρυμα ή άλλο).
2. Χρήση επαγγελματικών ομάδων στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης για την ανταλλαγή καλών πρακτικών
3. Υποστήριξη της πρόσβασης σε ειδική νομική προστασία κατά της κακοποίησης, για παράδειγμα, σε περιπτώσεις εξάρτησης από κατ' οίκον φροντιστές ή ιδρύματα.

4. Δημιουργία συνδέσμων και ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ υπηρεσιών και οργανώσεων για άτομα με αναπηρία, ώστε να διασφαλιστεί η παροχή μιας ολιστικής και κατάλληλης υποστήριξης στις γυναίκες που έχουν υποστεί κακοποίηση.
5. Όλα τα παραπάνω (σωστό)

Φύλλα εργασίας για τη συνεδρία δια ζώσης

Φύλλο εργασίας 1.1. Καθοδηγούμενη συζήτηση σχετικά με την ενότητα της τηλε-εκπαίδευσης

Στόχος: Διεξαγωγή συζήτησης σχετικά με το περιεχόμενο της διαδικτυακής ενότητας

Διάρκεια: 15 λεπτά

Υλοποίηση:

Ο συντονιστής θα ζητήσει από τους συμμετέχοντες να προβληματιστούν σχετικά με τη διαδικτυακή ενότητα για τους τύπους και τις μορφές σεξουαλικής βίας. Ο συντονιστής ενδέχεται να θέσει αυτές τις ερωτήσεις και να ενθαρρύνει τη συζήτηση:

- Γιατί είναι σημαντική η πρόληψη της έμφυλης βίας;
- Ποιες μεθόδους πρόληψης θα μπορούσατε να εντοπίσετε σε επαγγελματικό, οργανωτικό και διαρθρωτικό επίπεδο;
- Ποιο θέμα/ποια πτυχή της διαδικτυακής ενότητας ήταν πιο ενδιαφέρουσα/σχετική για εσάς;
- Ποιες άλλες ερωτήσεις ή γνώσεις έχετε σχετικά με αυτή τη διαδικτυακή ενότητα;

Φύλλο εργασίας 1.2. Παιχνίδι: Δέντρο της πρόληψης και καθοδηγούμενη συζήτηση

Στόχος: Καθορισμός των βασικών συνδέσεων μεταξύ του διαρθρωτικού, του οργανωτικού και του επαγγελματικού επιπέδου της πρόληψης και των ρόλων με τους οποίους μπορεί να συμβάλει το καθένα στη μέθοδο της πρόληψης

Διάρκεια: 60 λεπτά

Εφαρμογή:

1. Ένα αντίτυπο του άρθρου 12 της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης θα διανεμηθεί στους συμμετέχοντες και θα δοθεί λίγος χρόνος (περίπου 5 λεπτά) για προβληματισμό.

2. Αφού προβληματιστούν οι συμμετέχοντες, θα σχεδιαστεί ένα δέντρο με κλαδιά είτε σε χαρτόνι είτε σε μεγάλο πίνακα. Ο κάθε συμμετέχοντας της συνεδρίας θα γράφει σε χαρτιά post-it ποιες πιστεύει ότι είναι οι βασικές πτυχές του κάθε επιπέδου πρόληψης (διαρθρωτικού, οργανωτικού, επαγγελματικού). Έπειτα θα τα κολλήσουν και θα τα

ομαδοποιήσουν στα σχεδιασμένα κλαδιά του δέντρου, όπου κάθε κλαδί θα αντιπροσωπεύει ένα επίπεδο πρόληψης.

3. Στο κάτω μέρος του δέντρου (στο κύριο κλαδί) οι συμμετέχοντες θα τοποθετήσουν ένα post-it που θα καθορίζει ποιος είναι ο πιο σημαντικός παράγοντας πρόληψης για αυτούς, καθιστώντας τον τη βάση για όλες τις άλλες διαδρομές προς την πρόληψη.

4. Ο συντονιστής θα έχει ένα τυποποιημένο φύλλο με ένα δικό του δέντρο που θα χρησιμεύσει ως έγκυρη αναφορά και βάση για τη συζήτηση (βλέπε παρακάτω). Αυτή η συζήτηση γύρω από το παιχνίδι θα επιτρέψει την ανταλλαγή εμπειριών και σκέψεων σχετικά με το πώς να επιτευχθούν οι καλύτερες μέθοδοι πρόληψης με τρόπο συμμετοχικό, ο οποίος έχει ως στόχο να ωθήσει την κριτική σκέψη των συμμετεχόντων σχετικά με την πρόληψη της έμφυλης βίας κατά των γυναικών με ψυχοκοινωνική αναπηρία και να κάνει τους συμμετέχοντες να συνεργαστούν για την επίτευξη των καλύτερων μεθόδων. Ο συντονιστής θα πρέπει να ενθαρρύνει τους συμμετέχοντες να προβληματιστούν γύρω από τις σκέψεις τους, καθώς θα σκέφτονται τις βασικές πτυχές του κάθε επιπέδου πρόληψης- να δουν αν συμφωνούν με τις προτάσεις των άλλων- αν θα άλλαζαν κάτι- κι αν λείπει κάτι από το δέντρο που ακολουθεί παρακάτω.

Πρόταση για το δέντρο πρόληψης του Συντονιστή:

Φύλλο εργασίας 1.3. Συμπέρασμα, προβληματισμός και τελευταίες σκέψεις

Στόχος: Τελική συζήτηση και προβληματισμός σχετικά με το περιεχόμενο της διαδικτυακής ενότητας και τις τελευταίες σκέψεις και προτάσεις των συμμετεχόντων.

Διάρκεια: 20 λεπτά

Εφαρμογή: Ο συντονιστής θα ζητήσει από τους συμμετέχοντες να προβληματιστούν σχετικά με την ηλεκτρονική ενότητα και το περιεχόμενό της και θα καθοδηγήσει μια συζήτηση μεταξύ των συμμετεχόντων, είτε με εναλλαγές ομιλητών είτε με την καθιέρωση ενός συνεχούς διαλόγου. Ο συντονιστής θα θέσει επίσης κάποιες ερωτήσεις προβληματισμού στους συμμετέχοντες σχετικά με το περιεχόμενο της διαδικτυακής ενότητας και με το τι έμαθε ο κάθε συμμετέχων από την εκπαίδευση. Οι συμμετέχοντες θα κληθούν στο τέλος να συνεισφέρουν στη συζήτηση με τυχόν τελευταίες παρατηρήσεις ή σκέψεις πριν από την ολοκλήρωση της συνεδρίας.

Ερωτήσεις για προβληματισμό:

- Ποιες είναι οι κύριες πληροφορίες που αποκομίσατε από αυτή την εκπαιδευτική ενότητα;
- Ποια είναι η πιο σημαντική νέα ιδέα ή μέτρο εφαρμογής που πήρατε από αυτή την εκπαιδευτική ενότητα;
- Θεωρείτε ότι αυτή η εκπαιδευτική ενότητα ήταν χρήσιμη για να μπορέσετε να ανταποκριθείτε καλύτερα και να καθιερώσετε μέτρα πρόληψης στην καθημερινή σας ζωή στην εργασία σας;
- Ποιο πιστεύετε ότι είναι το πιο σημαντικό πράγμα για να ξεκινήσει μια συζήτηση ή μια εργασία πρόληψης;

Ενημερωτικά έντυπα: Αντίτυπο του άρθρου 12 της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης

Κεφάλαιο III - Πρόληψη Άρθρο 12 - Γενικές υποχρεώσεις

1. Τα Μέρη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για την προώθηση αλλαγών στα κοινωνικοπολιτιστικά πρότυπα συμπεριφοράς των γυναικών και των ανδρών, με σκοπό την εξάλειψη των προκαταλήψεων, των εθίμων, των παραδόσεων και κάθε άλλης πρακτικής που βασίζεται στην ιδέα κατωτερότητας των γυναικών ή σε στερεότυπους ρόλους γυναικών και ανδρών.

2. Τα Μέρη λαμβάνουν τα αναγκαία νομοθετικά και άλλα μέτρα για την πρόληψη όλων των ειδών βίας που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της παρούσας Σύμβασης από οποιοδήποτε φυσικό ή νομικό πρόσωπο.

3. Όλα τα μέτρα που λαμβάνονται στο πλαίσιο του παρόντος κεφαλαίου λαμβάνουν υπόψη και αντιμετωπίζουν τις ειδικές ανάγκες των ατόμων που βρίσκονται σε ευάλωτη θέση λόγω ιδιαίτερων περιστάσεων και θέτουν τα ανθρώπινα δικαιώματα όλων των θυμάτων στο επίκεντρο.

4. Τα Μέρη λαμβάνουν όλα τα αναγκαία μέτρα για να ενθαρρύνουν όλα τα μέλη της κοινωνίας, ιδίως τους άνδρες και τα αγόρια, να συμβάλλουν ενεργά στην πρόληψη όλων των ειδών βίας στο πλαίσιο του πεδίου εφαρμογής της παρούσας Σύμβασης.

5. Τα Μέρη διασφαλίζουν ότι ο πολιτισμός, τα έθιμα, η θρησκεία, η παράδοση ή η επονομαζόμενη "τιμή" δεν θεωρούνται δικαιολογία για πράξεις βίας που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της παρούσας Σύμβασης.

6. Τα Μέρη θα λάβουν τα αναγκαία μέτρα για την προώθηση προγραμμάτων και δραστηριοτήτων που αποσκοπούν στην ενδυνάμωση των γυναικών.

ΕΝΟΤΗΤΑ 7- Πώς θα μπορούσαν να αντιμετωπίσουν οι επαγγελματίες τις περιπτώσεις βίας κατά των γυναικών και κοριτσιών με ψυχοκοινωνική αναπηρία: σε επαγγελματικό, οργανωτικό και διαρθρωτικό επίπεδο:

Θέμα	ΠΩΣ ΘΑ ΜΠΟΡΟΥΣΑΝ ΝΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΟΥΝ ΟΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΕΣ ΤΙΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ ΒΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΡΙΤΣΙΩΝ ΜΕ ΨΥΧΟΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΝΑΠΗΡΙΑ: ΣΕ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟ ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΟ ΚΑΙ ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ
Σκοπός(-οί) και στόχοι	Το κεφάλαιο αυτό καλύπτει τους πιθανούς τρόπους αντιμετώπισης της βίας παρουσιάζοντας και αναλύοντας διάφορα επίπεδα: το επαγγελματικό, το οργανωτικό και το διαρθρωτικό. Αυτό θα καλύψει ένα ευρύ φάσμα δράσεων για τους ανεξάρτητους επαγγελματίες τόσο τοπικά σε χώρους εργασίας όσο σε επίπεδο εθνικών θεσμών, θεσμικών μηχανισμών υποστήριξης κτλ. κάτι που θα βοηθήσει τους επαγγελματίες που έρχονται αντιμέτωποι με περιστατικά βίας έναντι των γυναικών και κοριτσιών με αναπηρία σε διάφορα επίπεδα, συμπεριλαμβανομένης της υποστήριξης τους για την καταγγελία των περιστατικών.
Εκπαιδευτικά αποτελέσματα	<p>Στο τέλος αυτής της ενότητας ο εκπαιδευόμενος:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Θα γνωρίζει τις αρχές που πρέπει να εφαρμόζονται όταν διαπιστώνεται κακοποίηση • Θα γνωρίζει τις αρχές των πρώτων βοηθειών σε ψυχολογικό επίπεδο • Θα είναι σε θέση να εφαρμόζει τεχνικές επικοινωνίας για την υποστήριξη του θύματος • Θα γνωρίζει τις αρχές που πρέπει να εφαρμόζονται για την εφαρμογή ενός σχεδίου ασφάλειας • Θα γνωρίζει τα καθήκοντά του/της ως επαγγελματίας
Μέθοδοι	<ul style="list-style-type: none"> • Παρουσίαση τηλε-εκπαίδευσης • Μελέτη περίπτωσης (Case Study) • Αυτοαξιολόγηση

	<ul style="list-style-type: none"> • Καθοδηγούμενη συζήτηση • Παιχνίδι ρόλων
Διάρκεια	2 ώρες μέσω διαδικτύου - 1,5 ώρα δια ζώσης
Απαραίτητοι πόροι:	<ul style="list-style-type: none"> • Πίνακας Παρουσιάσεων και μαρκαδόροι • Χαρτιά σημειώσεων (Post-it), χαρτιά, στυλό • Αντίτυπα της Μελέτης περίπτωσης (Φύλλο εργασίας 7.2) / ένα για κάθε συμμετέχοντα • Αντίτυπα των σεναρίων για το παιχνίδι ρόλων (Φύλλο εργασίας 7.3) / 2 αντίτυπα
Σειρά δραστηριοτήτων	<p>Ενότητα τηλε-εκπαίδευσης (2 ώρες)</p> <p>Δια ζώσης:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Καλωσόρισμα και εισαγωγή (5 λεπτά) • Συνεδρία Ερωτήσεων-Απαντήσεων (15 λεπτά) • Καθοδηγούμενη συζήτηση σχετικά με το περιεχόμενο της ενότητας (20 λεπτά) - Φύλλο εργασίας 1 • Μελέτες περίπτωσης για τη υποχρέωση καταγγελίας (30 λεπτά) - Φύλλο εργασίας 2 • Παιχνίδι ρόλων σχετικά με τις ΨΠΒ (30 λεπτά) - Φύλλο εργασίας 3 • Ανακεφαλαίωση και συμπεράσματα (5 λεπτά)
Αξιολόγηση	Τεστ Αυτοαξιολόγησης
Πηγές	<p>Bein K., Davis V., Strengthening Our Practice: The Ten Essential Strengths of Sexual Violence Victim Advocates in Dual/Multi-Service Advocacy Agencies – Διατίθεται στον ιστότοπο: https://www.acesdv.org/wp-content/uploads/2014/09/Strengthening-Our-Practice.pdf</p> <p>IFRC Disaster Response and Preparedness, Epidemic control for volunteers – Διατίθεται στον ιστότοπο: https://ifrcgo.org/ecv-toolkit/action/psychosocial-support-psychological-first-aid-pfa/</p> <p>Local Government Association, Adult safeguarding and domestic</p>

abuse A guide to support practitioners and managers – Διατίθεται
στον ιστότοπο:

<https://www.local.gov.uk/sites/default/files/documents/adult-safeguarding-and-do-cfe.pdf>

Θεωρητικό περιεχόμενο διαθέσιμο μέσω του μαθήματος της τηλε-εκπαίδευσης

Ανακαλύπτοντας την κακοποίηση

Οι ανακάλυψη της κακοποίησης μπορεί να προκύψει από διάφορες πηγές:

- Μέσω της άμεσης παρατήρησης από τον επαγγελματία
- Από την ίδια τη γυναίκα
- Από μέλος της οικογένειας ή φίλο
- Από άλλον επαγγελματία / συνάδελφο

Το ζήτημα μπορεί να εκφραστεί ως καταγγελία, διαμαρτυρία, ανησυχία ή να προκύψει κατά τη διάρκεια μιας κοινωνικής ή υγειονομικής αξιολόγησης.

Εάν υποψιάζεστε ή βοηθάτε άμεσα περίπτωση κακοποίησης

- Πρώτα η ασφάλεια: εκτιμήστε αν υπάρχει άμεσος κίνδυνος για το θύμα και λάβετε μέτρα για να εξασφαλίσετε την ασφάλειά του. Εάν πιστεύετε ότι το θύμα είναι εκτεθειμένο σε άμεσο κίνδυνο σοβαρής βλάβης, καλέστε τις αστυνομικές δυνάμεις.
- Μην συζητάτε το θέμα με τον φερόμενο ως δράστη. Μην τον/την αντικρίζετε.
- Ακολουθήστε το πρωτόκολλο: μάθετε αν ο οργανισμός σας διαθέτει ένα τυποποιημένο πρωτόκολλο ή διαδικασία που πρέπει να ακολουθείτε σε περίπτωση κακοποίησης πελατών - αν ναι: ακολουθήστε το
- Μην αντιμετωπίζετε το πρόβλημα μόνοι σας: με την πρώτη ευκαιρία, συζητήστε το θέμα με τον/την προϊστάμενό/η σας - αν δεν είναι διαθέσιμος/η ή αν υποψιάζεστε ότι μπορεί να είναι αυτός/η ο δράστης, απευθυνθείτε στο άτομο που ιεραρχικά βρίσκεται πάνω από αυτόν/ην
- Συμβουλευτείτε το θύμα, αλλά...: θα πρέπει να μιλήσετε με το θύμα για να καταλάβετε τι θέλει να κάνει (αλλά μην ξεχάσετε να την ενημερώσετε ότι, σύμφωνα με τον ρόλο σας, ενδεχομένως έχετε την υποχρέωση καταγγελίας)

Εάν κάποιος άλλος (συνάδελφος, φροντιστής...) σας αναφέρει την κακοποίηση

Το πρόσωπο που κάνει την καταγγελία πρέπει να διαβεβαιώνεται ότι:

- Το θέμα θα ληφθεί σοβαρά υπόψη: μην υποβαθμίζετε το ζήτημα και βεβαιώστε το πρόσωπο που κάνει την καταγγελία ότι θα ενημερωθεί για το αποτέλεσμα
- Το θέμα θα αντιμετωπιστεί με εμπιστευτικότητα: διασφαλίστε την εμπιστευτικότητα, αλλά μην ξεχάσετε να αναφέρετε ότι ενδεχομένως να έχετε την υποχρέωση να το καταγγείλετε στους προϊσταμένους σας ή στην αστυνομία, ανάλογα με τον κίνδυνο και ανάλογα τον ρόλο σας. Στο μέτρο του δυνατού, προσπαθήστε να διασφαλίσετε ότι το άτομο που κάνει την καταγγελία θα προστατευτεί από τον κίνδυνο εκφοβισμού ή αντιποίνων

Εάν η γυναίκα σας καταγγείλει την κακοποίηση

Γενικά

- Είναι καλό να λάβετε υπόψη σας ότι ορισμένες πληροφορίες μπορεί να αποκαλύπτονται με ασυνείδητο τρόπο από το θύμα (μπορεί το θύμα να μην γνωρίζει ότι αυτό που σας λέει μπορεί να θεωρηθεί κακοποίηση και μπορεί να μην ξέρει τι συνεπάγεται για εσάς όσον αφορά την υποχρέωση να το καταγγείλετε)
- Εάν το άτομο έχει την ικανότητα, είναι επομένως σημαντικό η συζήτηση να συνεχίζεται με τη συνειδητή συγκατάθεση και επίγνωση του ατόμου αυτού
- Να μιλάτε πάντα με τη γυναίκα σε ασφαλές και, αν είναι δυνατόν, ιδιωτικό μέρος
- Ακούστε την ενεργά και προσεκτικά: δείξτε στο άτομο ότι πραγματικά το ακούτε και προσπαθήστε να δώσετε προσοχή και στη μη λεκτική επικοινωνία
- Μην είστε επικριτικοί
- Πριν ξεκινήσετε/συνεχίσετε τη συζήτηση, αναρωτηθείτε πόσο σίγουροι αισθάνεστε να συζητήσετε το θέμα και πόσο εκπαιδευμένοι είστε για να διαχειριστείτε την κατάσταση

Τι να κάνετε

- Πάρτε το θέμα στα σοβαρά - ακόμη και αν δεν φαίνεται να βγάζει πολύ νόημα στην αρχή
- Προσπαθήστε να μην δείχνετε σοκαρισμένοι
- Διευκρινίστε εάν και σε ποιο βαθμό η συζήτηση μπορεί να παραμείνει εμπιστευτική
- Να τεκμηριώσετε την εκδοχή του θύματος με ερωτήσεις
- Να καταστήσετε σαφές ότι ακούτε το θύμα με την επαγγελματική σας ιδιότητα χωρίς να σταματήσετε να χρησιμοποιείτε την ανθρωπιά σας για να το καταλάβετε καλύτερα
- Ρωτήστε το άτομο τι θέλει να κάνει
- Διαβεβαιώστε την ότι έκανε το σωστό που σας το είπε
- Ενημερωθείτε για τα κατάλληλα μέτρα που πρέπει να λάβετε για να διασφαλίσετε την ασφάλεια της γυναίκας

- Με την πρώτη ευκαιρία, αναφέρετε το στον προϊστάμενό/η σας
- Να θυμάστε ότι δεν έχετε καμία υποχρέωση να διαχειριστείτε την κατάσταση μόνοι σας.
- Εάν το συμβάν έγινε πρόσφατα και αντιλαμβάνεστε ότι το θύμα δείχνει να αγωνιά, εφαρμόστε τις αρχές των πρώτων βοηθειών σε ψυχολογικό επίπεδο

Τι να μην κάνετε

- Μη το πάρετε ελαφρά τη καρδία ή αστειευτείτε με όσα του έχουν ειπωθεί
- Μην ελαχιστοποιείτε ή να αγνοείτε αυτά που σας έχουν πει ή μη τα αμφισβητείτε
- Μην αλλάξετε το θέμα επειδή σας κάνει να νιώθετε άβολα
- Μη πείτε πράγματα όπως: "αυτό δεν είναι αλήθεια" ή "δεν σε πιστεύω"
- Μη κάνετε υποθέσεις
- Μη διακόπτετε.
- Μη δείξετε ότι είστε αφηρημένοι, βαριεστημένοι ή βιαστικοί
- Μη συζητήστε ή απευθυνθείτε για το θέμα στον φερόμενο ως δράστη

Υποστήριξη της αυτοδιάθεσης και της ενδυνάμωσης του θύματος

Η σεξουαλική βία -όποιες κι αν είναι οι συγκεκριμένες πράξεις βίας- αφορά τη σιωπή και την αδυναμία. Ένα από τα πιο σημαντικά πράγματα για να βοηθηθούν τα θύματα είναι η αποκατάσταση της φωνής, των επιλογών και της δύναμής τους. *"Οι επαγγελματίες θα πρέπει να σκέφτονται τον εαυτό τους ως έναν οδικό χάρτη για τα θύματα κι όχι ως σύστημα GPS. Κάθε θύμα γνωρίζει τι σημαίνει γι' αυτόν θεραπεία ή δικαιοσύνη. Δεν μπορούμε να τους πούμε πώς να φτάσουν εκεί, γιατί αυτό δεν είναι το δικό μας ταξίδι. Μπορούμε να βοηθήσουμε τα θύματα να οδηγηθούν στα επακόλουθα της σεξουαλικής βίας, προσφέροντας τους την εμπειρία μας σχετικά με τα συστήματα, τις εναλλακτικές, τις αντιδράσεις και τις επιλογές. Και βοηθάμε ακούγοντας τις εμπειρίες των θυμάτων για τη ζωή τους, τις επιθυμίες τους, τους φόβους και τις ελπίδες τους (Bein & Devis)"*

Οι γυναίκες με ψυχοκοινωνική αναπηρία και θύματα κακοποίησης μπορεί να μην έχουν, εν μέρει ή ολικά, την ικανότητα να λαμβάνουν ορισμένες αποφάσεις για τον εαυτό τους και θα χρειαστούν πρόσθετη βοήθεια για να επιλέξουν τι θα κάνουν σε περίπτωση κακοποίησης. Ωστόσο, οι επαγγελματίες θα πρέπει πάντα να προσπαθούν να καταβάλλουν κάθε δυνατή προσπάθεια για να ενθαρρύνουν και να υποστηρίζουν το άτομο να λαμβάνει τις δικές του αποφάσεις, ενισχύοντας έτσι τον αυτοπροσδιορισμό και την ενδυνάμωσή του.

Αρχές της προσέγγισης με βάση την ενδυνάμωση

Μια προσέγγιση που βασίζεται στην ενδυνάμωση των θυμάτων θα πρέπει να ακολουθεί τις ακόλουθες αρχές

- Την ασφάλεια του θύματος: η διασφάλιση της ασφάλειας του θύματος πρέπει να αποτελεί προτεραιότητα. Υποστηρίξτε την στην ανάπτυξη ενός σχεδίου ασφαλείας για να εξασφαλίσετε ότι προστατεύεται από περαιτέρω βλάβες και κινδύνους αντιποίνων.
- Το δικαίωμα στην αυτοδιάθεση: Η αυτοδιάθεση μπορεί να θεωρηθεί ως η τάση ενός ατόμου να ενεργεί με "αυτοκατευθυνόμενο, αυτορυθμιζόμενο, αυτόνομο" τρόπο (Field et al 1998). Σε γενικές γραμμές, η ύπαρξη ψυχικής ασθένειας δεν σημαίνει ότι το άτομο δεν μπορεί να αυτοκαθορίζεται, και μάλιστα υπάρχει πλέον συναίνεση ότι η φροντίδα ψυχικής υγείας πρέπει να διευρύνει τις δυνατότητες της αυτοδιάθεσης. Ένας τρόπος για να το κάνετε αυτό μπορεί να είναι να θέσετε συγκεκριμένες ερωτήσεις για να διερευνήσετε την προοπτική και τους στόχους του θύματος. Από την άλλη πλευρά, ορισμένα θύματα μπορεί να μην έχουν την ικανότητα να λαμβάνουν ορισμένα μέτρα για τον εαυτό τους: στην περίπτωση αυτή θα πρέπει να οριστεί συνήγορος σύμφωνα με τις τοπικές νομικές διαδικασίες που ισχύουν για τέτοιες περιπτώσεις.
- Εστίαση στα θύματα: τα θύματα πρέπει να αναγνωρίζονται ως οι πρωταρχικοί δικαιούχοι κάθε παρέμβασης. Η ασφάλεια, τα δικαιώματα και τα συμφέροντα των γυναικών θα πρέπει να είναι το πρωταρχικό μας μέλημα όταν αποφασίζουμε πώς θα παρέμβουμε σε περίπτωση κακοποίησης.
- Σεβασμός της εμπιστευτικότητας: η διασφάλιση της εμπιστευτικότητας είναι απαραίτητη για τη δημιουργία μιας σχέσης εμπιστοσύνης με το θύμα και η οποία επιτρέπει την υλοποίηση όλων των άλλων δράσεων υποστήριξης. Ως εκ τούτου, η εμπιστευτικότητα θα πρέπει πάντα να γίνεται σεβαστή, εφόσον δεν έρχεται σε σύγκρουση με το καθήκον για καταγγελία. Επομένως, όταν ξεκινάτε μια συζήτηση με το θύμα μην ξεχάσετε να αναφέρετε ότι ενδεχομένως να έχετε την υποχρέωση να το καταγγείλετε στους προϊσταμένους σας ή στην αστυνομία, ανάλογα με τον κίνδυνο και ανάλογα τον ρόλο σας.

Ερωτήσεις για την υποστήριξη της αυτοδιάθεσης

Ορισμένες ερωτήσεις που μπορείτε να κάνετε για να διερευνήσετε την οπτική γωνία του θύματος σχετικά με τον τρόπο αντιμετώπισης της κατάστασης είναι οι ακόλουθες:

- Τι είναι πιο σημαντικό για εσάς;
- Τι είδους στόχους έχετε;
- Τι θα θέλατε να μάθετε;
- Ποιος από την οικογένεια ή τους φίλους σας θα σας βοηθούσε;
- Τι ελπίζετε ότι θα συμβεί;

- Ποιες είναι οι ανησυχίες σας;
- Τι χρειάζεστε/αναμένετε από εμένα/από την ομάδα των επαγγελματιών;

Ψυχολογικές Πρώτες Βοήθειες (ΨΠΒ)

Οι ΨΠΒ είναι μια ανθρώπινη, βοηθητική και πρακτική υποστήριξη σε συνανθρώπους μας που υπέστησαν πρόσφατα μια σοβαρή στρεσογόνο κατάσταση ή ένα τραύμα, όπως για παράδειγμα σεξουαλική κακοποίηση ή επίθεση. Δεν είναι κάτι που παρέχουν μόνο οι επαγγελματίες και δεν έχει σχέση με τη συμβουλευτική ή τη θεραπεία. Οι στόχοι των ΨΠΒ είναι:

- Να παρηγορήσετε κάποιον που βρίσκεται σε κίνδυνο και να τον βοηθήτε να αισθάνεται ασφαλής και ήρεμος. Να μεταφέρετε την ειλικρινή σας συμπόνια.
- Η παροχή άμεσης σωματικής φροντίδας και ασφάλειας
- Η επίδειξη κατανόησης για τις αντιδράσεις σοκ που μπορεί να προκληθούν για παράδειγμα ντροπή, ενοχή. Παρέχει βασικές πληροφορίες για τις συνήθειες αντιδράσεις ψυχικής δυσφορίας.
- Αξιολόγηση των αναγκών και των ανησυχιών.
- Προστασία των ανθρώπων από περαιτέρω βλάβες.
- Παροχή συναισθηματικής υποστήριξης.
- Βοήθεια για την κάλυψη των άμεσων βασικών αναγκών, όπως τροφή και νερό, μια κουβέρτα ή ένα προσωρινό μέρος για διαμονή.
- Να ακούτε τους ανθρώπους αλλά να μην τους πιέζετε να μιλήσουν.
- Παροχή βοήθειας στα άτομα για να λάβουν πληροφορίες, υπηρεσίες και κοινωνική υποστήριξη.

Αποφύγετε:

- Να ζητήσετε από κάποιον να αναλύσει τι του έχει συμβεί
- Να ενθαρρύνετε μια λεπτομερή συζήτηση του γεγονότος που προκάλεσε το αίσθημα της αγωνίας.
- Να πιέζετε κάποιον για λεπτομέρειες σχετικά με το τι συνέβη
- Να πιέζετε τους ανθρώπους να μοιραστούν τα συναισθήματα και τις αντιδράσεις τους για ένα γεγονός.

Σχέδιο ασφαλείας

Ένα αποτελεσματικό σχέδιο ασφάλειας δίνει τη δυνατότητα στο θύμα να ανακτήσει την αίσθηση της ασφάλειας και της προστασίας, αντιμετωπίζοντας τις άμεσες ανάγκες ασφάλειας και περιγράφοντας τις στρατηγικές που θα βοηθήσουν στη μείωση μελλοντικών περιστατικών βλάβης. Δυστυχώς, η δημιουργία και εφαρμογή ενός σχεδίου ασφάλειας δεν μπορεί να διασφαλίσει ότι ένα άτομο δεν θα αντιμετωπίσει ξανά βία- στόχος του είναι να βοηθήσει τα θύματα να είναι όσο το δυνατόν πιο ασφαλή, δεδομένων των τωρινών συνθηκών της ζωής τους.

Ένα καλό σχέδιο ασφαλείας πρέπει να είναι σχεδιασμένο με γνώμονα το θύμα και να επικεντρώνεται σε αυτό, δηλαδή να βασίζεται όσο το δυνατόν περισσότερο στους στόχους της γυναίκας και όχι στις απόψεις του επαγγελματία. Ως εκ τούτου, η υποστήριξη μιας γυναίκας ώστε να φτιάξει ένα σχέδιο ασφαλείας θα πρέπει να βασίζεται στο τι φοβάται, τι θέλει να κάνει και για ποιο λόγο και να γίνεται ανταλλαγή απόψεων και ιδεών μαζί της

Σαφώς, το σχέδιο ασφαλείας θα είναι διαφορετικό αν η γυναίκα ζει στην κοινότητα ή σε ίδρυμα.

Στην πρώτη περίπτωση (κοινότητα), οι τομείς που πρέπει να διερευνηθούν για την δημιουργία ενός σχεδίου ασφαλείας είναι οι εξής:

- Η σωματική ασφάλεια
- Η ψηφιακή ασφάλεια
- Η στέγαση
- Ο χώρος εργασίας (εάν το άτομο εργάζεται)
- Η μετακίνηση
- Εάν το άτομο ζει σε ίδρυμα, το σχέδιο ασφάλειας μπορεί να συνεπάγεται οργανωτικές αλλαγές που πρέπει να συζητηθούν με τη διοίκηση αυτού, όπως:
  - Αναδιοργάνωση στις βάρδιες εργασίας
  - Αλλαγή των ρυθμίσεων διαμονής εντός του ιδρύματος
  - Πρόσθετοι έλεγχοι ασφαλείας κατά την είσοδο στην εγκατάσταση
- Ορισμένες πρακτικές πτυχές που πρέπει να ληφθούν υπόψη είναι για παράδειγμα:
  - Να είστε προετοιμασμένοι να επικοινωνήσετε Ενημερώστε τη γυναίκα να κρατάει το κινητό τηλέφωνο φορτισμένο και να έχει προγραμματίσει εγκαίρως τους αριθμούς επικοινωνίας έκτακτης ανάγκης. Προτείνετε της να απομνημονεύσει μερικούς αριθμούς σε περίπτωση που δεν έχει πρόσβαση στο κινητό της τηλέφωνο στο μέλλον.
  - Βοηθήστε τη γυναίκα να εντοπίσει ένα δίκτυο υποστήριξης ανθρώπων

- που να μπορεί να εμπιστευτεί και να καλέσει σε περίπτωση ανάγκης.
- Βεβαιωθείτε ότι γνωρίζει πώς να επικοινωνήσει με την αστυνομία: θα ήταν χρήσιμο να απομνημονεύσει τον αριθμό και να κάνει μια προσομοίωση μιας τηλεφωνικής κλήσης με έναν έμπιστο συνεργάτη.
  - Βεβαιωθείτε ότι μπορεί να εντοπίσει μερικά μέρη όπου ξέρει

ότι θα είναι ασφαλής.
Εξασκηθείτε στο πώς να ξεφύγει από ένα μέρος αν νομίζει ότι τα πράγματα γίνονται επικίνδυνα. Σχεδιάστε το πώς θα μπορεί να φτάσει στο ασφαλές μέρος, είτε αν μπορεί να οδηγήσει, να πάρει το λεωφορείο ή και να καλέσει ταξί.

Για να μάθετε περισσότερα

Πώς να κάνετε ερωτήσεις

- Πρέπει να κάνετε ερωτήσεις ανοικτού τύπου - αποφύγετε τις ερωτήσεις κλειστού τύπου (δηλαδή αυτές που απαντώνται μόνο με ναι ή όχι)
- Κάντε ερωτήσεις που επιτρέπουν στον συνομιλητή να σας μιλήσει για την κακοποίηση με τον δικό του τρόπο, στη δική του γλώσσα, με ελάχιστη ή καθόλου παρέμβαση από μέρους σας για το πώς να απαντήσει.
- Κάντε ερωτήσεις για να εμβαθύνετε ή να διευκρινίσετε περαιτέρω. Μπορεί να είναι χρήσιμο να δώσετε στο άτομο μια ώθηση, χωρίς όμως να το προσανατολίσετε. Επαναλάβετε αυτό που σας είπε ή παραφράστε το, χρησιμοποιήστε μη λεκτικά σημάδια, όπως ενθάρρυνση με ένα βλέμμα ή νεύμα.
- Είναι σημαντικό, ωστόσο, να μην ξεπερνάτε τα όρια μεταξύ της ενθάρρυνσης ενός ατόμου να απαντήσει και του επηρεασμού της απάντησής του με το να του βάζετε λόγια στο στόμα του

Παραδείγματα ενεργητικής ακρόασης

Ενθάρρυνση	"α-χα", "σωστά", "πες μου περισσότερα"
Ανακεφαλαίωση	"Δηλαδή, αυτό που λες είναι..."
Διευκρίνηση	"Και μετά πήγατε πρώτα στη στάση του λεωφορείου και μετά γυρίσατε στο σπίτι;"
Αντανάκλαση	"Πρέπει να ήταν τρομακτικό"
Εκτίμηση	"Σας ευχαριστώ που το μοιράζεστε αυτό μαζί μου"
Σύνδεση	"Και μετά;" (μικρές ερωτήσεις για να ενθαρρυνθεί η συνέχιση)
Σιωπή	Η σιωπή μπορεί επίσης να ενθαρρύνει το άτομο να συνεχίσει, όταν πρόκειται για μια "θετική σιωπή", η οποία συνοδεύεται από μη διπλωμένα και χαλαρά χέρια, στροφή προς το άτομο και με ελαφρά κλίση.

Μη επικριτική ακρόαση

Να είστε αυθεντικοί και γεμάτοι σεβασμό	Να βρίσκεστε στο παρόν - μην συγκρίνετε τις εμπειρίες σας με αυτές του συνομιλητή σας
Να έχετε υπόψη σας ότι τα συναισθήματα που εκφράζει το άτομο είναι αληθινά	Να είστε ζεστοί
Να έχετε επίγνωση της γλώσσας του σώματός σας	Να είστε θετικοί με τα σχόλιά σας
Να εκφράσετε την υποστήριξή σας, χωρίς να πείτε στο άλλο άτομο πώς πρέπει να αισθάνεται	Αν χρειαστεί να πείτε κάτι, προτιμήστε δηλώσεις στο "εγώ" (έναντι του "εσύ")

Να θυμάστε ότι μπορούμε να πούμε μόνο αυτό που ακούσαμε κι όχι αυτό που εννοούσε το άλλο άτομο, όπως: "Αυτό που ακούω να λες είναι..."

Αν χρειαστεί να κάνετε ερωτήσεις, αποφύγετε αυτές που ξεκινούν με το "γιατί;", "γιατί έκανες αυτό ή εκείνο;", καθώς μπορούν να φέρουν το άλλο άτομο σε μια θέση άμυνας.

Μελέτη περίπτωσης (Case Study)

Η Άννα είναι μια 30χρονη γυναίκα με ψυχοκοινωνική αναπηρία που ζει σε έναν ξενώνα με άλλους δύο ενήλικες στην ίδια κατάσταση. Πηγαίνουν στην εργασία τους και λαμβάνουν 15 ώρες την εβδομάδα υποστήριξη σχετικά με την προετοιμασία των γευμάτων, τα ψώνια, τη φαρμακευτική αγωγή και τα οικονομικά.

Ενώ βοηθάτε την Άννα να ετοιμάσει μια λίστα με τα ψώνια της, σας λέει ότι την προηγούμενη μέρα, ενώ ήταν μόνη στο σπίτι, την επισκέφθηκε ένας εθελοντής του ξενώνα, ο Πωλ. Η Άννα λέει ότι ο Πωλ της είπε ότι του αρέσουν οι γυναίκες που φορούν κόκκινα εσώρουχα και ότι της ζήτησε να του δείξει τι χρώμα φορούσε.

Η Άννα σας λέει ότι στεναχωρήθηκε από αυτό που της ζήτησε και ότι δεν ήξερε πραγματικά τι να κάνει. Ευτυχώς, εκείνη τη στιγμή μπήκε στο σπίτι ένας άλλος συγκατοικός και ο Πωλ έφυγε γρήγορα.

Τι πρέπει να κάνετε πρώτα;

- Κάντε ανοιχτές ερωτήσεις για να πάρετε περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το τι συνέβη
- Εφαρμόστε τεχνικές ΨΠΒ
- Καταγράψτε τις λεπτομέρειες των όσων σας είπε η Άννα, χρησιμοποιώντας τα ακριβή λόγια της, αν είναι δυνατόν. Μείνετε στα γεγονότα - μην περιλάβετε τις απόψεις σας.
- Καταγράψτε τι κάνατε.
- Αναφέρετε το θέμα στη διοίκηση.
- Διερευνήστε το αν έχετε την υποχρέωση να το καταγγείλετε και στην αστυνομία

Τι άλλο θα μπορούσατε να κάνετε γύρω από αυτό το θέμα;

- Αναπτύξτε ένα σχέδιο ασφάλειας μαζί με την Άννα, εφαρμόζοντας τις αρχές της αυτοδιάθεσης και της ενδυνάμωσης
- Υποστηρίξτε την Άννα για να κατανοήσει τις κατάλληλες/ανάρμοστες σχέσεις.

Τι γίνεται αν η Άννα έχει ιστορικό επινόησης ιστοριών σχετικά με τις επαφές της με άνδρες μέλη του προσωπικού και εθελοντές - τι πρέπει να κάνετε σε αυτή την περίπτωση;

Όλοι οι ισχυρισμοί πρέπει να λαμβάνονται σοβαρά υπόψη. Δεν είναι δική σας δουλειά να αποδείξετε αν πρόκειται για αλήθεια ή όχι - πρέπει να αναφέρετε τους ισχυρισμούς στη διοίκηση, ανεξάρτητα από το τι μπορεί να έχει συμβεί στο παρελθόν.

Τεστ Αυτοαξιολόγησης

A. Πώς θα μπορούσατε να ανακαλύψετε μια περίπτωση κακοποίησης;

1. Με άμεση παρατήρηση
2. Από την ίδια τη γυναίκα
3. Από μέλος της οικογένειας ή φίλο
4. Από άλλον επαγγελματία / συνάδελφο
5. Όλα τα παραπάνω (σωστό)

B. Οι ψυχολογικές πρώτες βοήθειες μπορούν να εφαρμοστούν μόνο από πιστοποιημένους συμβούλους

1. Σωστό
2. Λάθος (σωστό)

Γ. Τι είδους ερωτήσεις πρέπει να κάνετε όταν μιλάτε με ένα θύμα;

1. ανοικτές ερωτήσεις (σωστό)
2. κλειστές ερωτήσεις (σωστό)
3. και οι δύο
4. τίποτα από τα παραπάνω

Δ. Ποιος είναι ο σκοπός ενός σχεδίου ασφαλείας;

1. πρόληψη οποιασδήποτε άλλης κακοποίησης
2. περιορισμός της βλάβης που προκαλείται από την κακοποίηση
3. υποστήριξη των θυμάτων στο να είναι όσο το δυνατόν πιο ασφαλείς με βάση τις τρέχουσες συνθήκες της ζωής τους. (Σωστό)

Φύλλα εργασίας για τη συνεδρία δια ζώσης

Φύλλο εργασίας 7.1 Καθοδηγούμενη συζήτηση γύρω από το περιεχόμενο της ενότητας.

Στόχος: Διεξαγωγή συζήτησης σχετικά με το περιεχόμενο της διαδικτυακής ενότητας

Διάρκεια: 20 λεπτά

Εφαρμογή: ο συντονιστής ζητά από κάθε συμμετέχοντα να γράψει σε ένα πράσινο χαρτί το θέμα της διαδικτυακής ενότητας που θεωρεί πιο ενδιαφέρον/σχετικό με την εργασία του/της και σε ένα κίτρινο χαρτί το θέμα που είναι πιο δύσκολο να εφαρμοστεί στην πράξη.

Στη συνέχεια, ο συντονιστής θα επιλέξει τα θέματα που αναφέρονται ως πιο σημαντικά και που είναι πιο δύσκολο να εφαρμοστούν από την πλειοψηφία των συμμετεχόντων και θα θέσει τις ακόλουθες ερωτήσεις:

- Γιατί θεωρείτε ότι αυτό το θέμα είναι το πιο σχετικό; Πώς συνδέεται με την εργασία σας;
- Μπορείτε να αναφέρετε κάποια κατάσταση στην οποία αντιμετωπίσατε αυτό το ζήτημα/κατάσταση;
- Τι είδους προκλήσεις βλέπετε στην εφαρμογή αυτού του θέματος στην πράξη;
- Τι θα χρειαστείτε για να ξεπεράσετε αυτές τις προκλήσεις;

Φύλλο εργασίας 7.2 - Μελέτη περίπτωσης σχετικά με την υποχρέωση για καταγγελία

Στόχος: βεβαιωθείτε ότι η έννοια της υποχρέωσης για καταγγελία έχει γίνει σωστά κατανοητή από τους συμμετέχοντες

Διάρκεια: 30 λεπτά

Υλοποίηση:

Σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία αναφορικά με την υποχρέωση καταγγελίας χωρίστε τους συμμετέχοντες σε ομάδες με τις ίδιες αρμοδιότητες (για παράδειγμα, όλοι όσοι δεν έχουν υποχρέωση καταγγελίας θα ανήκουν στην ίδια ομάδα). Αν όλοι οι συμμετέχοντες ανήκουν στην ίδια ομάδα, μπορείτε να δημιουργήσετε μικρότερες ομάδες που να εκπροσωπούν διαφορετικών ειδών επαγγελματίες.

Μοιράστε την μελέτη περίπτωσης (παρακάτω) και ζητήστε από κάθε ομάδα να απαντήσει τις προτεινόμενες ερωτήσεις σε μικρές ομάδες.

Συζητήστε τις απαντήσεις όλοι μαζί - διορθώνοντας τυχόν λανθασμένες ερμηνείες της υποχρέωσης για καταγγελία

Μελέτη περίπτωσης που θα συζητηθεί: [Στο πλαίσιο του επαγγελματικού σας ρόλου] επισκέπτεστε μια κυρία με ψυχοκοινωνική αναπηρία που ζει μόνη της. Όταν χτυπάτε το κουδούνι της πόρτας, την πόρτα ανοίγει ένας άνδρας που δεν έχετε ξανασυναντήσει. Όταν μπαίνετε, εκείνος βγαίνει έξω. Μπορείτε να μυρίσετε αλκοόλ όταν ο άνδρας μπαίνει στο ασανσέρ. Βρίσκετε την κυρία λίγο παραγμένη, αλλά επανέρχεται γρήγορα. Εξηγεί ότι γνωρίζει αυτόν τον άνδρα, είναι ο φίλος της. Προσπαθείτε ευγενικά να ρωτήσετε περισσότερα για τις επισκέψεις και τη σχέση τους, αλλά εκείνη δεν απαντά. Επιμένει ότι όλα είναι καλά, ωστόσο βρίσκετε το σπίτι ανάστατο, αρκετά μπουκάλια αλκοόλ και η κυρία φαίνεται να είναι πολύ νευρική. Τελικά παραδέχεται ότι είχε γνωρίσει τον άνδρα αυτό την προηγούμενη ημέρα σε ένα μπαρ. Ήθελε να πάει σπίτι μαζί της, εκείνη αρνήθηκε στην αρχή, αλλά τελικά την ακολούθησε, τον άφησε να μπει μέσα και πέρασαν τη νύχτα μαζί κάνοντας σεξ. Λέει ότι δεν θυμάται πολύ καλά τι συνέβη, αλλά ότι πιστεύει ότι ήταν συναινετικό και ότι δεν θέλει να κάνετε τίποτα γι' αυτό. Παρατηρείτε ότι έχει μελανιές στους καρπούς της.

Συζητήστε στην ομάδα σύμφωνα με την ακόλουθη λίστα:

- Ποιο είναι το πλαίσιο;
- Ποια είναι τα βασικά στοιχεία που πρέπει να ληφθούν υπόψη;
- Ποιες εναλλακτικές λύσεις είναι διαθέσιμες στην περίπτωση αυτή;
- Τι θα προτείνατε να γίνει και γιατί;
- Ποια θα ήταν τα επαγγελματικά σας καθήκοντα σε αυτή την περίπτωση;

Φύλλο εργασίας 7.3 - Παιχνίδι ρόλων σχετικά με τις ΨΠΒ

Στόχος: ασκήσεις τεχνικών για ψυχολογικές πρώτες βοήθειες

Διάρκεια: 30 λεπτά

Εφαρμογή: Επιλέξτε μεταξύ των συμμετεχόντων δύο εθελοντές που θα ενσαρκώσουν τη γυναίκα και τη νοσηλεύτρια

Δώστε στους δύο εθελοντές τις κάρτες ρόλων και αφήστε τους λίγα λεπτά για να τις διαβάσουν [**Σημείωση:** στο διαδίκτυο μπορείτε να τις στείλετε στο chat ως προσωπικά μηνύματα]

Ζητήστε από τους εθελοντές να παίξουν τη σκηνή, ενθαρρύνοντας αυτόν που υποδύεται τη νοσηλεύτρια να εφαρμόσει τις αρχές των Ψυχολογικών Πρώτων Βοηθειών. **[Σημείωση:** οι χειρονομίες (όπως το άγγιγμα) στο διαδικτυο είναι δύσκολες - αν είναι χρήσιμο, προτείνετε στους χαρακτήρες να εκφράσουν προφορικά το τι θα έκαναν αν βρίσκονταν στο ίδιο δωμάτιο]

Ζητήστε από τα υπόλοιπα μέλη της ομάδας να παρατηρήσουν και να γράψουν τι παρατηρούν ή τι θα έκαναν διαφορετικά

Ενθαρρύνετε την ομαδική συζήτηση, ξεκινώντας από την ερώτηση προς τους εθελοντές: Πώς ήταν να εκτελείτε αυτόν τον ρόλο; Πώς αισθανθήκατε; Τι σας ήταν πιο εύκολο και τι πιο δύσκολο; Τι παρατήρησαν οι άλλοι; Υπάρχει κάτι που θα κάνατε διαφορετικά;

Σενάριο (για τον συντονιστή): Μια γυναίκα φτάνει μόνη της στην υποδοχή της αίθουσας επειγόντων περιστατικών

Έχει ένα κόψιμο που αιμορραγεί στην άκρη του ματιού της. Όταν ρωτήθηκε τι συνέβη, είπε ότι ο εργοδότης της στη δουλειά την παρενόχλησε, προσπαθώντας να αγγίξει το στήθος της. Ενώ προσπαθούσε να ξεφύγει από αυτόν, έπεσε και χτύπησε το μάτι της στη γωνία ενός τραπεζιού.

Μια νοσηλεύτρια ανακρίνει τη γυναίκα πριν από την εξέταση του γιατρού. Η γυναίκα λέει ότι θέλει απλώς να περιποιηθούν το μάτι της, καθώς πρέπει να επιστρέψει γρήγορα στην εργασία της, διαφορετικά θα απολυθεί. Η νοσοκόμα κοιτάζει τη γυναίκα και παρατηρεί ότι φαίνεται πολύ φοβισμένη και καταβεβλημένη. Η νοσηλεύτρια ελέγχει τον ιατρικό φάκελο της και διαπιστώνει ότι η γυναίκα είναι διαγνωσμένη με διπολική διαταραχή.

Κάρτες ρόλων (για εθελοντές):

Γυναίκα: Μια γυναίκα φτάνει στα επείγοντα περιστατικά, έχει ένα κόψιμο που αιμορραγεί στην άκρη του ματιού της, φαίνεται φοβισμένη και καταβεβλημένη και χρησιμοποιεί μόνο λίγες λέξεις για να περιγράψει τι της συνέβη- θέλει να φύγει σύντομα για να επιστρέψει στη δουλειά της. Συναντά μια νοσηλεύτρια και κάθεται.

Νοσηλεύτρια: Η νοσηλεύτρια καταγράφει τα προσωπικά στοιχεία της γυναίκας και αξιολογεί μέσω συζήτησης την κατάστασή της και τις ανάγκες της για φροντίδα πριν η ασθενής επισκεφθεί τον γιατρό. Η νοσηλεύτρια καταλαβαίνει ότι η ασθενής έχει βιώσει κάτι τρομακτικό, θέλει να χρησιμοποιήσει τα κύρια στοιχεία των ΨΠΒ: ασφάλεια, αξιοπρέπεια και δικαιώματα.

ΕΝΟΤΗΤΑ 8- Βέλτιστες πρακτικές και εργαλεία για την πρόληψη και την αντιμετώπιση τέτοιων ζητημάτων

Θέμα	ΒΕΛΤΙΣΤΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΕΤΟΙΑ ΖΗΤΗΜΑΤΩΝ
Σκοπός(-οί) και στόχοι	Το κεφάλαιο αυτό καλύπτει τις καλές πρακτικές και παρουσιάζει εργαλεία και συγκεκριμένα παραδείγματα επιτυχημένων δράσεων για την πρόληψη ή την αντιμετώπιση της βίας κατά των γυναικών και κοριτσιών με ψυχοκοινωνική αναπηρία.
Εκπαιδευτικά αποτελέσματα	Στο τέλος αυτής της ενότητας ο εκπαιδευόμενος: <ul style="list-style-type: none"> • Θα αναγνωρίζει, θα αντιδρά και θα καταγγέλλει περιστατικά σεξουαλικής παρενόχλησης. • Θα αναγνωρίζει το ρόλο των επαγγελματιών στην πρόληψη της σεξουαλικής βίας, στην ενίσχυση της αυτοεκτίμησης των θυμάτων και της αυτοπεποίθησής τους να καταγγείλουν αυτά τα γεγονότα. • Θα γνωρίζει τα εργαλεία αλλά και συγκεκριμένα παραδείγματα επιτυχημένων δράσεων, προγραμμάτων, εκστρατειών κτλ. για την πρόληψη ή την αντιμετώπιση της βίας κατά των γυναικών και κοριτσιών με ψυχοκοινωνική αναπηρία.
Μέθοδοι	<ul style="list-style-type: none"> • Παρουσίαση τηλε-εκπαίδευσης • Μελέτη περίπτωσης (Case Study) • Αυτοαξιολόγηση
Διάρκεια	2 ώρες στο διαδίκτυο + 30 λεπτά δια ζώσης
Απαραίτητοι πόροι	<ul style="list-style-type: none"> • Post-it πράσινο και κίτρινο • Στυλό • Αντίτυπα του Φύλλου Εργασίας 3: ένα ανά συμμετέχοντα
Σειρά δραστηριοτήτων	<ul style="list-style-type: none"> • ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΗΛΕ-ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ (120 λεπτά) • ΔΡΑΣΕΙΣ ΔΙΑ ΖΩΣΗΣ (30 ώρα) • Συνεδρία Ερωτήσεων και Απαντήσεων σχετικά με τη διαδικτυακή

	<p>εκπαίδευση (10 λεπτά)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Δραστηριότητα (15 λεπτά) • Ανακεφαλαίωση και συμπεράσματα (5 λεπτά)
Αξιολόγηση	Τεστ Αυτοαξιολόγησης
Πηγές	<p>Consejería Para la Igualdad y Bienestar Social, Mujeres con discapacidad y violencia sexual: guía para profesionales, https://www.saludcastillayleon.es/profesionales/es/violencia-genero/documentos-m-s-organismos/protocolos-guias.ficheros/257259-Guia.Violencia%20sexual%20y%20DISCAPACIDAD.CCAA.%20Andalucia.pdf</p> <p>FEDEAFES, Guía. Investigación sobre la violencia contra las mujeres con enfermedad mental, 2017 https://consaludmental.org/publicaciones/Investigacion-violencia-genero-salud-mental-2017.pdf</p> <p>Región de Murcia, Guía de actuación en el ámbito de salud mental y drogodependencia en Violencia de Genero, 2019 https://www.consaludmental.org/publicaciones/Guia-salud-mental-drogodependencia-violencia-genero.pdf</p> <p>SaludMadrid, Guía de atención a mujeres maltratadas con trastorno mental grave, 2010 http://www.madrid.org/bvirtual/BVCM017351.pdf</p> <p>UN Women, Sexual harassment against women with disabilities in the world of work and on campus, 2020 https://www.unwomen.org/-/media/headquarters/attachments/sections/library/publications/2020/discussion-paper-sexual-harassment-against-women-with-disabilities-en.pdf?la=en&vs=1256</p>

Θεωρητικό περιεχόμενο διαθέσιμο μέσω του μαθήματος της τηλε-εκπαίδευσης

Εισαγωγή

Όταν μιλάμε για ένα ζήτημα τόσο ευαίσθητο και επώδυνο όπως είναι η σεξουαλική κακοποίηση, ορισμένες γυναίκες με ή χωρίς αναπηρία, μπορεί να δυσκολεύονται να εξηγήσουν τι τους συνέβη καθώς κοινωνικά εμπόδια, αντιλήψεις, προκαταλήψεις κτλ. μπορεί να δυσχεραίνουν τη διαδικασία της συνειδητοποίησης. Σε αυτό το πλαίσιο, είναι ακόμη πιο σημαντικό να εργαστούμε και να στηρίξουμε τις γυναίκες με ψυχοκοινωνική αναπηρία που έχουν (ίσως στο παρελθόν) βιώσει σεξουαλική παρενόχληση ή εκείνες των οποίων ο δράστης είναι ένα από τα άτομα που τις υποστηρίζουν (σύντροφος, συγγενής, φίλος κτλ.)

Πώς να πάρετε συνέντευξη από μια γυναίκα με ψυχοκοινωνική αναπηρία για να εντοπίσετε προηγούμενα/τρέχοντα γεγονότα σεξουαλικής κακοποίησης;

Μερικοί απλοί κανόνες αν μια γυναίκα που δεν είναι ήδη ασθενής σας έρθει σε σας και σας καταγγείλει σεξουαλική κακοποίηση είναι:

Να δείξετε ευαισθησία στην κατάστασή/παρούσα κρίση της και, εν προκειμένω, να κάνετε να αισθανθεί ευπρόσδεκτη σύμφωνα με τις ανάγκες της.

Συστηθείτε με το όνομα και το επάγγελμά σας, προσπαθήστε να δημιουργήσετε μια ατμόσφαιρα εμπιστοσύνης.

Πάρτε της συνέντευξη όταν είναι μόνη. Κάντε διάφορες ερωτήσεις από τις πιο γενικές στις πιο συγκεκριμένες. Μπορείτε να ξεκινήσετε με τις ακόλουθες:

- Βλέπω ότι ανησυχείτε..
- Πώς πάνε τα πράγματα στο σπίτι;
- Πώς είναι η σχέση με τον σύντροφό σας;
- Πώς είναι η σχέση με τους ανθρώπους με τους οποίους ζείτε;
- Αισθάνεστε ότι δεν σας φέρονται καλά στο σπίτι σας;
- Πώς επιλύονται οι διαφωνίες στο σπίτι σας;
- Έχετε νιώσει φόβο;
- Έχετε υποστεί σωματική ή σεξουαλική επίθεση;
- Ο σύντροφός σας ελέγχει τα χρήματά σας;
- Σας έχει απειλήσει ποτέ;
- Έχει όπλα στο σπίτι;
- Έχετε μιλήσει γι' αυτό σε κάποιο μέλος της οικογένειας ή φίλο;

Κάντε την να νοιώσει άνετα και δημιουργήστε ένα ασφαλές περιβάλλον. Παρατηρήστε τη συμπεριφορά και τη συναισθηματική κατάσταση της, διευκολύνετε την έκφραση των συναισθημάτων. Δείξτε ενσυναίσθηση και εφαρμόστε τις δεξιότητες της ενεργητικής ακρόασης.

Ενημερώστε την για τους νομικούς μηχανισμούς που είναι διαθέσιμοι. Χρησιμοποιήστε προσιτή γλώσσα, αποφεύγοντας νομικούς όρους ή πολύπλοκες έννοιες που μπορεί να την εμποδίσουν να καταλάβει.

Προτείνετε της εξειδικευμένη βοήθεια και υπηρεσίες υποστήριξης, εάν χρειάζεται.

Δώστε της έναν αριθμό τηλεφώνου όπου μπορεί να επικοινωνήσει μαζί σας, καθώς και με άλλους επαγγελματίες, όπου μπορεί να λάβει βοήθεια, προστασία και υποστήριξη.

Ορισμένοι κανόνες εάν υποψιάζεστε ότι μια γυναίκα που είναι ασθενής/πελάτισσα σας έχει πέσει θύμα έμφυλης βίας:

- Ρωτήστε τακτικά πώς αισθάνεται, αν φοβάται κάτι, πώς είναι τα πράγματα στο σπίτι κτλ.
- Συμπεριλάβετε στην αρχική αξιολόγηση σας συστηματικά μια πρώτη γενική διερεύνηση πιθανών καταστάσεων κακοποίησης.
- Να είστε σε εγρήγορση για τυχόν ενδείξεις και συμπτώματα και να τα αναφέρετε στα αρχεία σας.
- Προσπαθήστε να καταλάβετε τη δυσφορία και τα προβλήματα υγείας της ως συνέπεια της βίας και του φόβου. Δείξτε ενσυναίσθηση και εφαρμόστε την ενεργητική ακρόαση.
- Ενημερώστε και παραπέμψετε τους ασθενείς/πελάτες σας σε διαθέσιμους κοινοτικούς πόρους.
- Διατηρήστε την ιδιωτικότητα και την εμπιστευτικότητα των πληροφοριών που καταγράφονται.
- Ενθαρρύνετε και στηρίξτε την καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας- σεβαστείτε τη δική της διαδικασία.
- Αποφύγετε τη δίωξη, καθώς μπορεί να ενισχύσει την απομόνωση, να υπονομεύσει την αυτοπεποίθηση και να μειώσει την πιθανότητα για αναζήτηση σε βοήθεια.
- Καθιερώστε τη συνεργασία με άλλους επαγγελματίες και φορείς,

Γενική στάση:

Ακούστε τις ανάγκες της: Έχετε υπόψη σας ότι η ακρόαση και η συνοδεία έχουν ήδη θετική επίδραση. Μερικές φορές, δεν μπορείτε να κάνετε τίποτα περισσότερο, καθώς μπορεί να μη θέλει να προχωρήσει περισσότερο. Εάν οι κακοποιητικές εμπειρίες συνέβησαν κατά τη διάρκεια της παιδικής ηλικίας ή αρκετά χρόνια πριν, μπορεί να προκαλέσουν αισθήματα ενοχής, άγχους και αμφιθυμίας. Η θεραπευτική επαναφορά αυτών των εμπειριών μπορεί να βοηθήσει το θύμα να κατανοήσει καλύτερα τη βιογραφική του αφήγηση, αν επιδιώξει να μιλήσει γι' αυτές. Μην πιέζετε την κατάσταση: Είναι πιθανό η γυναίκα να δυσκολεύεται να θυμηθεί το τραυματικό γεγονός και να χρειάζεται να κατανοήσει καλύτερα την κατάσταση πριν μιλήσει γι' αυτό.

Υποστηρίξτε και συνοδεύστε την: Έχετε υπόψη σας ότι ο κύριος στόχος είναι να τη βοηθήσετε. Μην μειώνετε τις απόψεις, τα συναισθήματα ή τα γεγονότα που σχετίζονται με την κακοποίηση. Παρατηρήστε τη συμπεριφορά και τη συναισθηματική κατάσταση της και διευκολύνετε την έκφραση των συναισθημάτων.

Αποφύγετε την αμεσότητα : Δεν υπάρχουν εντυπωσιακές παρεμβάσεις για την άμεση επίλυση της κατάστασης, αν και ο επαγγελματίας θα πρέπει να αντιμετωπίσει απευθείας τη βία και να καταστήσει σαφές ότι αυτή δεν δικαιολογείται ποτέ.

Πώς να αντιδράσετε εάν μια γυναίκα με ψυχοκοινωνική αναπηρία δεν αναγνωρίζει ότι υποφέρει από κακοποίηση;

Εάν υπάρχουν υποψίες για καταχρηστική συμπεριφορά αλλά η γυναίκα το αρνείται:

- Είναι πιθανό να μην έχει αναγνωρίσει την κακοποίηση.
- Μην επιμένετε γιατί μπορεί να νιώσει χειρότερα κι αυτό μπορεί να την κάνει να μη ζητήσει βοήθεια.
- Κλείστε περιοδικά ραντεβού για να αντιμετωπίσετε το θέμα σιγά-σιγά και προσπαθήστε να δημιουργήσετε ένα κλίμα εμπιστοσύνης όπου θα μπορεί να μιλήσει ξεκάθαρα μαζί σας.
- Ρωτήστε για την κατάσταση στο σπίτι, ειδικά για τις κόρες και τους γιους, καθώς μπορεί να της είναι πιο εύκολο να συνειδητοποιήσει τι συμβαίνει από την ιστορία άλλων ανθρώπων:
- Πιστεύετε ότι τα παιδιά σας ζουν σε μια δύσκολη κατάσταση;

- Πιστεύετε ότι μπορεί να έχουν προβλήματα στο σπίτι;
- Καταγράψτε τους δείκτες που στηρίζουν την υποψία αυτή.
- Στο τέλος ενημερώστε την για τις υποψίες που έχετε.
- Προτείνετε τη συμμετοχή σε ομαδική θεραπεία.
- Παρέχετε βοήθεια για την άμβλυνση των συνεπειών της βίας.
- Ο στόχος είναι να μειωθούν οι καταστάσεις κινδύνου μειώνοντας τον χρόνο με τον δράστη μέχρι την ενίσχυση του ανεπίσημου δικτύου της, ώστε να μπορεί να φύγει ή να ζητήσει βοήθεια.

Συνοψίζοντας:

- 1. Ενσυναίσθηση:** παρέχετε υποστήριξη, χώρο και σεβασμό στο χρόνο της.
- 2. Δημιουργήστε έναν ισχυρό σύνδεσμο:** Κάντε την να νιώσει ότι τη σέβονται, την ακούνε και την καταλαβαίνουν.
- 3. Μην ασκήσετε δίωξη:** Ενθαρρύνετε την να εκφράσει τις σκέψεις και τα συναισθήματά της χωρίς την αίσθηση ότι αξιολογείται- να κατανοήσει την κατάσταση, να εντοπίσει τους κινδύνους και να σχεδιάσει νέες στρατηγικές με προσωπικούς στόχους.

Πώς να αντιδράσετε εάν μια γυναίκα με ψυχοκοινωνική αναπηρία αναγνωρίζει ότι υποφέρει από κακοποίηση;

Εξαρτάται από τους κινδύνους. Λάβετε υπόψη:

- Τις πληροφορίες του ιατρικού ιστορικού.
- Το ιστορικό βίας εναντίον της: χρόνια, εξέλιξη της κακοποίησης.
- Το είδος της βίας (σωματική, ψυχολογική, σεξουαλική)
- Τον βαθμό κοινωνικής απομόνωσης και αυτονομίας, ιδίως το δίκτυο υποστήριξης και τους οικονομικούς πόρους.
- Τη σταθερότητα της διαταραχής.
- Την προσαρμογή της γυναίκας, το στάδιο της διαδικασίας στο οποίο βρίσκεται.
- Την αξιολόγηση του κινδύνου για τα παιδιά, εάν υπάρχει.
- Την τρέχουσα σχέση της με τον δράστη (ζει μαζί του, μεγαλύτερος κίνδυνος σε διαδικασία χωρισμού ή εγκατάλειψης του σπιτιού).

Ανησυχητικά σημάρδια σοβαρού κινδύνου:

- Η γυναίκα λέει ότι φοβάται για τη ζωή της.
- Τα επεισόδια βίας συμβαίνουν κι εκτός σπιτιού.
- Ο δράστης είναι βίαιος και με τους άλλους.
- Προχώρησε σε βία κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης.
- Απειλεί να σκοτώσει ή να σκοτωθεί.
- Η συχνότητα και η σοβαρότητα της βίας εντείνεται με την πάροδο του χρόνου.
- Κατάχρηση ναρκωτικών, ιδίως εκείνων που επιδεινώνουν την επιθετικότητα.
- Η γυναίκα σχεδιάζει να τον εγκαταλείψει ή να τον χωρίσει στο εγγύς μέλλον.
- Ο σύντροφος γνωρίζει ότι η γυναίκα ζήτησε βοήθεια.
- Υπάρχουν ήδη καταγγελίες για σοβαρούς τραυματισμούς.
- Υπάρχουν όπλα ή πιστόλια στο σπίτι.

Η εκτέλεση θα είναι διαφορετική εάν η γυναίκα βρίσκεται σε κίνδυνο για τη ζωή της. Εάν η γυναίκα δεν διατρέχει κίνδυνο για τη ζωή της:

- Η επιβεβαίωση της υποψίας κακοποίησης θα καταγράφεται, μαζί με τους δείκτες της κακοποίησης.
- Θα γίνεται ολοκληρωμένη αξιολόγηση της κατάστασης της κακοποίησης (τοπογραφία και λειτουργικότητα).
- Την ενημερώνετε για την κατάσταση στην οποία βρίσκεται. Της μεταφέρετε ότι η κακοποίηση είναι ένα συχνό πρόβλημα, ότι δεν ευθύνεται εκείνη.
- Εξηγήστε τη σημασία του να μην σχολιάσει το περιεχόμενο της συνέντευξης με τον σύντροφό της, καθώς αυτό μπορεί να αυξήσει τον κίνδυνο κακοποίησης της.
- Συνοδεύει σε ιατρική υπηρεσία στην περίπτωση τραυματισμών.
- Ενημέρωση σχετικά με τα υφιστάμενους πόρους δικτύων για τη φροντίδα των γυναικών που βιώνουν βία. Εάν είναι απαραίτητο, συντονισμός και συνοδεία για την αναζήτηση συμβουλών σχετικά με τους πόρους αυτούς.
- Αναπτύξτε από κοινού, εάν είναι απαραίτητο, ένα σχέδιο ασφαλείας για μια κατάσταση υψηλού κινδύνου.

- Καθιερώστε συχνά ραντεβού για να εργαστείτε μαζί για την αντιμετώπιση αυτής της κατάστασης, καθώς αποτελεί σημαντική πηγή άγχους που την θέτει σε κίνδυνο υποτροπής.
- Συνοδεύει και εμπιστευτικότητα όλων των γνώσεων καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας.
- Πρόληψη νέων καταστάσεων βίας.

Εάν η γυναίκα διατρέχει κίνδυνο για τη ζωή της:

- Ενημερώστε την για την επικίνδυνη κατάσταση στην οποία βρίσκεται, κάνοντάς την να συνειδητοποιήσει τον κίνδυνο και προτείνοντας πιθανές στρατηγικές που πρέπει να ακολουθήσει.
- Υποστηρίξτε την στη λήψη αποφάσεων, επικοινωνήστε της ότι δεν είναι μόνη της.
- Συνοδεύει σε ιατρική υπηρεσία στην περίπτωση τραυματισμών.
- Ενημερώστε την για τα νομικά μέτρα που υπάρχουν.
- Εάν αποφασίσει να **ΕΠΙΣΤΡΕΨΕΙ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ**: κατανοήστε την οικογενειακή κατάσταση και τους πόρους, εφαρμόστε το σχέδιο ασφαλείας και ενημερώστε την για τους πόρους φροντίδας που είναι διαθέσιμοι. Κλείστε ένα ραντεβού μαζί της το συντομότερο δυνατό.
- Αν αποφασίσει να **ΦΥΓΕΙ ΑΠΟ ΤΟ ΣΠΙΤΙ ΤΗΣ**: κατανοήστε την οικογενειακή κατάσταση και τους πόρους που διαθέτει, την πρόσβασή της σε υποστήριξη, τα έγγραφα και τα χρήματα που διαθέτει, απευθυνθείτε στις υπηρεσίες έκτακτης ανάγκης ή σε άλλες διαθέσιμες κοινωνικές υπηρεσίες ή πόρους. Κλείστε ραντεβού ή κάντε τηλεφωνική επικοινωνία το συντομότερο δυνατό.
- Καταγράψτε τις ενέργειες που πραγματοποιήθηκαν.

Στην περίπτωση που η γυναίκα δεν θέλει να καταγγείλει την κακοποίηση και που υπάρχει κίνδυνος για τη σωματική της ακεραιότητα:

- Συνεργαστείτε με τις υπηρεσίες σε θέματα ισότητας ή τις σχετικές κοινωνικές υπηρεσίες.
- Λάβετε υπόψη ότι υπάρχουν ψυχολογικές υπηρεσίες που ειδικεύονται στην έμφυλη βία.
- Ενσωματώστε τα στοιχεία για τη βία στον κλινικό φάκελο της γυναίκας με ψυχοκοινωνικές διαταραχές, διευκρινίζοντας αν πρόκειται για βία από τον σύντροφο ή από άλλο πρόσωπο.

- Δημιουργήστε χώρους όπου οι γυναίκες με ψυχοκοινωνικές διαταραχές θα μπορούν να δουλέψουν θέματα που αφορούν την ενδυνάμωση, το μοντέλο του ρομαντικού έρωτα στην κοινωνία μας και τη βία κατά των γυναικών.

Όταν εργάζεστε με γυναίκες με ψυχοκοινωνικές διαταραχές μπορεί να είναι χρήσιμο να:

- Εξηγήστε τις έγγραφες πληροφορίες και παρέχετε υποστήριξη κατά τη στιγμή της συμπλήρωσης εγγράφων, αν χρειαστεί (για την υποβολή αίτησης για δικηγόρο, οικονομικές ενισχύσεις κι άλλες παροχές).
- Ρωτήστε αν υπάρχουν επαγγελματίες τους οποίους θέλει να είναι μαζί της κατά τη διάρκεια της συνέντευξης, αλλά ως γενικό κανόνα: δείτε τη γυναίκα μόνη της και εξασφαλίστε την εμπιστευτικότητα.
- Κάντε συχνά διαλείμματα και χρησιμοποιήστε επαρκή χρόνο για τη συνέντευξη. Επαναλάβετε τις ερωτήσεις όσες φορές χρειάζεται με διαφορετικές λέξεις.
- Μιλήστε με σαφήνεια, χωρίστε τις πολύπλοκες πληροφορίες σε μικρότερα κομμάτια, χρησιμοποιήστε παραδείγματα και δώστε προσοχή στις αντιδράσεις τους για να βεβαιωθείτε ότι όλα έχουν γίνει κατανοητά. Μην την βομβαρδίζετε με πολλές πληροφορίες.
- Αποφύγετε να κάνετε ερωτήσεις κλειστού τύπου, αντίθετα διευκολύνετε την έκφραση των συναισθημάτων, κάντε γενικές ερωτήσεις που της επιτρέπουν να δώσει τις πληροφορίες, όπως "θα μπορούσες να μου πεις τι συνέβη;" Παρατηρήστε τη συμπεριφορά και τη συναισθηματική κατάσταση, διατηρώντας μια στάση ενσυναίσθησης και, πολύ σημαντικό, κάντε την να αισθανθεί ότι δεν είναι ένοχη για τη βία που υπέστη: Εκφράστε με σαφήνεια ότι η βία στις σχέσεις δεν δικαιολογείται ποτέ.
- Στηρίξτε την στο να οργανώσει τις ιδέες και τα συναισθήματά της, βάλτε την να σκεφτεί και βοηθήστε την να πάρει τις δικές της αποφάσεις.
- Πιστέψτε τη γυναίκα, πάρτε την στα σοβαρά, χωρίς να αμφισβητείτε το πώς ερμηνεύει τα γεγονότα, χωρίς να κρίνετε, προσπαθώντας να απομακρύνετε το φόβο του να αποκαλυφθεί η κακοποίηση.
- Να τη σέβεστε πάντα και να αποδέχεστε το ρυθμό και τις επιλογές της.

Συνοψίζοντας

1. Συμπεριλάβετε στην αρχική αξιολόγηση άμεσες ερωτήσεις σχετικά με την έμφυλη βία. Εάν δεν υπάρχει τρέχων κίνδυνος, καταγράψτε το στον ιατρικό φάκελο και καλέστε την να σχολιάσει εάν έχει κάποιο πρόβλημα. Συνεχίστε περιοδικά ή όταν υπάρχει υποψία κακοποίησης.
2. Εργαστείτε υπό την οπτική του φύλου.
3. Εάν διαπιστωθεί βία κατά των γυναικών, ακολουθήστε το σχέδιο δράσης. Να την ενημερώνετε πάντα ώστε να μπορεί να κατανοήσει όλες τις παρεμβάσεις που πραγματοποιούνται (εκτός εάν υπάρχει πραγματικός κίνδυνος και υποψία ότι μπορεί να το μεταφέρει στον δράστη).
4. Αναπτύξτε ένα σχέδιο ασφαλείας γι' αυτήν, όταν είναι απαραίτητο.
5. Διασφαλίστε τον συντονισμό με τις ειδικές υπηρεσίες για γυναίκες της περιοχής.

Μελέτη περιπτώσεων

Εξετάστε τις ακόλουθες καταστάσεις και ερωτήσεις.

1^η Περίπτωση: Η Μαίρη είναι μία από τις ασθενείς σας με ψυχοκοινωνική αναπηρία. Ζει στο σπίτι με τον σύζυγό της και δεν έχουν παιδιά. Σήμερα, έρχεται σε εσάς πολύ αναστατωμένη και, αφού της κάνετε μερικές ερωτήσεις για τη διάθεσή της, αρχίζει να σας λέει ότι ο σύζυγός της δεν μπόρεσε να κοιμηθεί το προηγούμενο βράδυ, και όπως πάντα όταν είναι κουρασμένος και νευρικός, φωνάζει και την απειλεί. Δεν εργάζεται και με το μισθό του συζύγου της και το επίδομά της, τα πράγματα γίνονται όλο και πιο δύσκολα.

Ερωτήσεις:

Υποφέρει η Μαίρη από έμφυλη βία; Ναι, αισθάνεται υπεύθυνη και, εν μέρει, ότι αξίζει ό,τι της συμβαίνει, αλλά δέχεται έμφυλη βία κι ο σύζυγός της προβάλλει την ενοχή σε αυτήν. Εσείς, ως επαγγελματίας, θα πρέπει πιθανότατα να αντιμετωπίσετε το χαμηλής αυτοεκτίμησης της Μαίρης.

Πιστεύετε ότι η Μαίρη φοβάται κάτι; Πιθανώς ναι, θα μπορούσε να φοβάται ότι θα χάσει τον σύζυγό της και ότι θα πρέπει να ζήσει μόνη της. Μπορεί ίσως να ντρέπεται που δεν μπορεί να εργαστεί κτλ.

Έχει η Μαίρη συνειδητοποιήσει ότι είναι θύμα ΕΒ; Γνωρίζουμε ότι είναι αναστατωμένη με την κατάσταση, αλλά καθώς πρόκειται για περίπτωση συναισθηματικής βίας, είναι πιθανό

η Μαίρη να μην αναγνωρίζει τη βία, καθώς είπε ότι ήταν επειδή ο σύζυγός της είχε μια κακή νύχτα και κατά κάποιο τρόπο κατηγορήσε τον εαυτό της που δεν μπορεί να εργαστεί. Αυτά τα δύο αποτελούν σημαντικά εμπόδια.

Ως επαγγελματίας, τι θα μπορούσατε να κάνετε για να υποστηρίξετε τη Μαίρη; Υπάρχουν σημαντικά βήματα για να υποστηρίξετε τη Μαίρη, η οποία πιστεύει ότι δεν είναι κάτι σημαντικό ή ότι είναι κάτι συνηθισμένο, αλλά ως επαγγελματίες θα πρέπει να το σκεφτείτε και μαζί να το αναγνωρίσετε ως αυτό που είναι: μια επιθετική πράξη. Στηρίξτε την να το πει σε κάποιον που εμπιστεύεται και να μην ντρέπεται. Εσείς ως επαγγελματίας είστε σε θέση να τη βοηθήσετε και να τη στηρίξετε σε οποιαδήποτε απόφαση ενδέχεται να πάρει. Ως επαγγελματίας, προσπαθήστε να αποφύγετε να μπερδευτεί η Μαίρη από τις στρατηγικές του δράστη, καθώς αυτός θα προσπαθεί πάντα να κατηγορήσει το θύμα για την κατάσταση: ο δράστης είναι ο μόνος που πρέπει να κατηγορηθεί για τη συμπεριφορά του. Υποστηρίξτε τη Μαίρη μέχρι να νιώσει ικανή να "καταγγείλει" την κατάσταση ή να συνεργαστεί με εξειδικευμένους πόρους.

2η περίπτωση: Ενώ εργάζεστε, έρχεται ένας νέος ασθενής που ονομάζεται Σύλβια. Καθώς λέει την ιστορία της, φαίνεται ανήσυχη και φοβισμένη. Φαίνεται σαν να θέλει να ξεφύγει από κάποιον ή κάτι. Αφού μιλάτε για λίγο και προσπαθείτε να την ηρεμήσετε, συνειδητοποιείτε ότι μπορεί να έχει ψυχοκοινωνική διαταραχή. Παρατηρείτε επίσης ότι κρύβει ένα μέρος του σώματός της, αλλά βλέπετε ένα ίχνος μώλωπα στον καρπό της. Όταν την ρωτάτε γιατί είναι τόσο ανήσυχη, αλλάζει θέμα. Μαθαίνετε μετά από έναν συνάδελφο ότι ένας άντρας ήρθε να πάρει τη Σύλβια, η οποίος ισχυρίστηκε ότι ήταν ο φίλος της στη ρεσεψιόν.

Ερωτήσεις:

Υποφέρει η Σύλβια από έμφυλη βία; Ναι/ όχι

Πιθανόν ναι. Ξεκινήστε τη συνέντευξη όπως πάντα από τις πιο γενικές ερωτήσεις, να είστε ευαίσθητοι στην κατάσταση που βιώνει και προσπαθήστε να καταλάβετε την πολυπλοκότητα της βίας. Προσπαθήστε να μην την πιέζετε να πει τίποτα και απλώς υποστηρίξτε τις απαντήσεις της με ενσυναίσθηση.

Πιστεύετε ότι είναι φυσιολογικό ότι η Σύλβια δεν αναφέρει το φίλο της και αποφεύγει κάποιες ερωτήσεις; Ναι/ όχι

Ένα από τα πιο δύσκολα πράγματα να κατανοήσουμε είναι ο αριθμός των ευκαιριών που δίνει το θύμα στον σύντροφό του προτού εγκαταλείψει τη σχέση. Θα μπορούσαν να υπάρχουν χιλιάδες λόγοι για τους οποίους η Σύλβια δεν μιλάει για τον φίλο της: μπορεί να

δέχεται μεγάλη πίεση αυτή τη στιγμή και να βρίσκεται σε μια ευάλωτη κατάσταση χωρίς αυτοπεποίθηση για να κάνει τα απαραίτητα βήματα, μπορεί να υπάρχει εξάρτηση από τον σύντροφό της (συναισθηματική, κοινωνική, οικονομική...) κτλ.

Ποιες είναι οι εναλλακτικές σας λύσεις σε αυτή την περίπτωση; Όπως πάντα, το πρώτο πράγμα που πρέπει να κάνετε είναι να ακούσετε ενεργά, με σεβασμό, υποστήριξη, να την καθησυχάσετε και να την αφήσετε να μιλήσει με τον "δικό της ρυθμό". Εδώ, ο επαγγελματίας βλέπει ότι η Σύλβια έχει μερικές μελανιές στα χέρια της. Αυτό θα μπορούσε να μας κάνει να σκεφτούμε τον κίνδυνο ζωής και ως επαγγελματίας θα πρέπει να την ενημερώσετε σχετικά με αυτό άμεσα- να εντάξετε τα δεδομένα στον κλινικό φάκελο και να την υποστηρίξετε στη διαδικασία λήψης αποφάσεων. Προσπαθήστε να συλλέξετε πληροφορίες σχετικά με το συμβάν και καλό είναι να πάτε σε ένα κέντρο υγείας ώστε να γίνει η ιατρική αναφορά. Εξηγήστε ότι υπάρχει διέξοδος από την κατάσταση και ότι, όπως και το να μπει σε μια σχέση βίας, το να βγει από αυτήν είναι επίσης μια διαδικασία που απαιτεί χρόνο. Διερευνήστε τα εμπόδια που μπορεί να εμποδίζουν τη Σύλβια να λάβει τα απαραίτητα μέτρα (φόβος, ενοχές, χαμηλή αυτοπεποίθηση, έλλειψη εμπιστοσύνης στις κοινωνικές υπηρεσίες ή την αστυνομία, απομόνωση κτλ. κι όταν είναι έτοιμη, αρχίστε να σκέφτεστε ένα σχέδιο ασφαλείας.

Τεστ Αυτοαξιολόγησης

A. Πώς θα πάρετε συνέντευξη από μια γυναίκα με ψυχοκοινωνική αναπηρία σχετικά με την κακοποίηση;

1. Ρωτώντας την άμεσα αν αντιμετωπίζει βία και κακοποίηση στο σπίτι.
2. Πάρτε συνέντευξη από τη γυναίκα μαζί με κάποιον που εμπιστεύεται για να τη βοηθήσει να μιλήσει σε μια πιο άνετη και σίγουρη ατμόσφαιρα.
3. Ρωτήστε τακτικά όλες τις γυναίκες για την ύπαρξη έμφυλης βίας. Συμπεριλάβετε στην αρχική αξιολόγηση σας συστηματικά μια πρώτη γενική διερεύνηση πιθανών καταστάσεων κακοποίησης. (Σωστό)
4. Προσπαθείτε πάντα να επιλύετε την κατάσταση άμεσα: οι γυναίκες πρέπει να καταγγέλλουν και να χωρίζουν το συντομότερο δυνατό.

B. Πώς θα αναγνωρίσετε μια γυναίκα με ψυχοκοινωνική αναπηρία που υφίσταται ή έχει υποστεί κακοποίηση;

1. Δεν έχει καμία επαφή με την οικογένειά της
2. Δεν πραγματοποιεί ραντεβού χωρίς σαφείς εξηγήσεις.
3. Το γεγονός ότι έρχεται πάντα συνοδευόμενη στη συνεδρία.
4. Όλες οι απαντήσεις είναι σωστές. (Σωστό)

C. Πώς να αντιδράσετε εάν μια γυναίκα με ψυχοκοινωνική αναπηρία δεν αναγνωρίζει ότι υποφέρει από κακοποίηση;

1. Επιμείνετε στο θέμα για να τη βοηθήσετε να το βγάλει από μέσα της πιο εύκολα.
2. Ενημερώστε την για τις υποψίες που έχετε. (Σωστό)
3. Υποστηρίξτε την στο να παίρνει αποφάσεις επειδή μπορεί να κινδυνεύει.
4. Ακούστε την, αλλά να έχετε υπόψη σας ότι μπορεί να λέει ψέματα κάθε στιγμή.

D. Πώς να αντιδράσετε εάν μια γυναίκα με ψυχοκοινωνική αναπηρία αναγνωρίζει ότι υποφέρει από κακοποίηση;

1. Εάν διατρέχει κίνδυνο για τη ζωή της, μην ενημερώνετε τη γυναίκα για την κατάσταση στην οποία βρίσκεται, διότι μπορεί να αντιδράσει άσχημα.
2. Εάν δεν διατρέχει κίνδυνο για τη ζωή της, μην της πείτε τίποτα, οπότε τη διαφυλάσσετε από το να τα πει όλα στον σύντροφό της.
3. Στην περίπτωση που δεν θέλει να καταγγείλει την κακοποίηση, προσπαθήστε να την πείσετε να το κάνει.
4. Λάβετε υπόψη σας τον βαθμό κοινωνικής απομόνωσης και αυτονομίας: το δίκτυο υποστήριξης της και τους οικονομικούς πόρους της. (Σωστό)

Ε. Ποιες είναι οι ιδιαιτερότητες της συνομιλίας με γυναίκες με ψυχοκοινωνικές αναπηρίες;

1. Μην κάνετε διαλείμματα συχνότερα από ό,τι με άλλες γυναίκες.
2. Πρέπει να τους μιλάτε όπως μιλάτε με τις άλλες γυναίκες: είναι ενήλικες, όχι κορίτσια.
3. Δώστε ιδιαίτερη προσοχή στις αντιδράσεις της για να βεβαιωθείτε ότι όλα έχουν γίνει κατανοητά. (Σωστό)
4. Περιμένετε όχι περισσότερο από 30 δευτερόλεπτα μεταξύ της κάθε ερώτησης.

Εξωτερικοί πόροι και καλές πρακτικές

Ιταλία

1. "Disabled Girls and Women - Victims of Violence" που χρηματοδοτήθηκε από το πρόγραμμα Daphne, του οποίου ο Ιταλός εταίρος ήταν το DPI Italia (Radtke, D. et. Al., 2001).
2. "Aurora", που δημιουργήθηκε από την Ένωση Frida με τη χρηματοδότηση της Philip Morris Italy (Fioravanti, G., et al. 2014)
3. "Voices of women", που δημιουργήθηκε από την AIAS Bologna με τη χρηματοδότηση του Ιδρύματος Del Monte (Pesci, C. et.al., 2017).

Οι συστάσεις που μπορούν να εξαχθούν από αυτές τις εμπειρίες αφορούν πρώτα απ' όλα ορισμένες αρχές πρόληψης που πρέπει να εφαρμόζονται κατά την εργασία με γυναίκες με αναπηρία. Τα βασικά μηνύματα θα πρέπει να είναι:

- "Το σώμα σου ανήκει σε σένα"
- "Να έχεις μια θετική αντίληψη για το σώμα σου: λάτρεψε το - προστάτεψε το»
- "Μπορείς να πεις όχι" - προώθηση της κουλτούρας του "μπορείς να πεις όχι" σε όλες τις περιστάσεις
- "Εμπιστεύσου το ένστικτό σου" - προώθηση της κουλτούρας της αυτοδιάθεσης και ελευθερίας της επιλογής
- "Μπορείς να μιλάς ελεύθερα για τη σεξουαλικότητά σου"

Άλλα θέματα που θα πρέπει να αντιμετωπίζονται προληπτικά είναι: η συζήτηση για τη διαφορά μεταξύ ευχάριστης και δυσάρεστης σωματικής επαφής και μεταξύ καλών και κακών μυστικών (μέσω του μηνύματος ότι είναι δυνατόν να κρατάτε ευχάριστα μυστικά για τον εαυτό σας, αλλά θα πρέπει να μοιράζεστε με κάποιον που εμπιστεύεται αυτά που σας κάνουν να αισθάνεστε άσχημα). Συνιστάται επίσης η προώθηση ομάδων για να μοιραστεί κανείς τη διαδρομή της προσωπικής ανάπτυξης και του αυτοαναστοχασμού σχετικά με το σώμα του, τα στερεότυπα για τις γυναίκες με αναπηρία, τις σχέσεις με τις οικογένειές τους και την πρόσβαση στη δυνατότητα της σεξουαλικής αγωγής.

Όσον αφορά τις **προληπτικές δράσεις σε επίπεδο πολιτικής/κοινότητας**, οι συστάσεις αφορούν:

- Την εξασφάλιση της πρόσβασης των γυναικών με αναπηρία σε εκπαιδευτικά μαθήματα και σε παρεμβάσεις για την πρόληψη της βίας, καθώς και της ενημέρωσης για τις υπηρεσίες υποστήριξης με έναν απλό και κατανοητό τρόπο

- Την εξασφάλιση της προσβασιμότητας των υπηρεσιών σε γυναίκες με αναπηρία, τόσο όσον αφορά αρχιτεκτονικούς φραγμούς (για τα κέντρα καταπολέμησης της βίας) όσο και αναφορικά με τα τεχνικά εργαλεία που χρησιμοποιούνται
- Την παροχή σε όλους τους επαγγελματίες που εργάζονται στον τομέα της έμφυλης βίας με δυνατότητες εκπαίδευσης σχετικά με την αναπηρία και τα συναφή εμπόδια καθώς και εκπαίδευσης για τον τρόπο αποτελεσματικής επικοινωνίας με γυναίκες με αισθητηριακές, γνωστικές ή ψυχιατρικές αναπηρίες
- Την υιοθέτηση επαγγελματικών πρακτικών εντός των υπηρεσιών που να διευκολύνουν τη δημοσιοποίηση: άρση των ταμπού σχετικά με τη σεξουαλικότητα των γυναικών με αναπηρία, προσέγγιση με μη επικριτικό τρόπο, πίστη σε αυτά που λένε οι γυναίκες, και παροχή της δυνατότητας να μιλήσουν ιδιαιτέρως.
- Την εξασφάλιση ανεξάρτητων ελέγχων στις υπηρεσίες φροντίδας (συμπεριλαμβανομένων των εγκαταστάσεων παραμονής και ήμι παραμονής)

Λιθουανία

Πρωτοβουλίες για την **πρόληψη και τη μείωση της ενδοοικογενειακής βίας**:

1. Εκπαιδευτική πρωτοβουλία του Υπουργείου Εσωτερικών της Δημοκρατίας της Λιθουανίας με την ονομασία "BE STRONG". Σκοπός της πρωτοβουλίας αυτής είναι να ενημερώσει το κοινό για τη βία, τα είδη της, για άλλες πρωτοβουλίες και να το κατευθύνει προς τα σημεία όπου μπορεί να βρει βοήθεια και υποστήριξη σε περίπτωση βίας. Ιστότοπος της πρωτοβουλίας: <http://www.bukstipri.lt/>. Κατά τη διάρκεια του έργου, το 2017 δημιουργήθηκε το πρώτο λιθουανικό κόμικ για την πρόληψη της βίας "Birutė Fearless", το οποίο είναι διαθέσιμο στη διεύθυνση: <http://bukstipri.lt/saa-kas-tai/prevenciniai-projektai/43>.

2. Την περίοδο 2017-2019 υλοποιήθηκε το έργο "Stop Violence Against Women - From Awareness Raising to Zero Prosecution of Victims", στόχος του οποίου είναι η ενίσχυση της ευαισθητοποίησης και η ενημέρωσης του κοινού σχετικά με τη βία κατά των γυναικών και τα είδη της και η προώθηση της μηδενικής ανοχής στη βία και στη δίωξη των θυμάτων βίας. Ο δικτυακός τόπος που δημιουργήθηκε κατά τη διάρκεια του έργου παρέχει λεπτομερείς πληροφορίες σχετικά με την παροχή βοήθειας σε θύματα βίας, συστάσεις για επαγγελματίες και άλλους, θετικά παραδείγματα γυναικών που έχουν βιώσει βία και άλλα. Το έργο πραγματοποίησε επίσης τις εκστρατείες "It is also violence" και "Support", οι οποίες αποσκοπούσαν στη διάδοση οπτικού και ενημερωτικού υλικού σχετικά με τη βία κατά των γυναικών (μέσω βίντεο, αφισών κλπ.) Κατά τη διάρκεια της εκστρατείας

„Women for Women“, δημιουργήθηκε το πρώτο ηλεκτρονικό φόρουμ αμοιβαίας υποστήριξης στη Λιθουανία για γυναίκες που έχουν βιώσει ή βιώνουν βία. Περισσότερες πληροφορίες για το έργο και τις εκστρατείες: <https://www.visureikalas.lt/lt>.

3. Το έργο "BRIDGE: Connecting local community members for effective gender-based violence solutions" κατά την περίοδο 2019-2021. Στόχος του έργου είναι η ενίσχυση της αντιμετώπισης της έμφυλης βίας στο τοπικό περιβάλλον στις τοπικές κοινότητες και η αποτελεσματική πρόληψη της βίας. Για περισσότερες πληροφορίες: <https://www.lygybe.lt/lt/bridge>.

4. Κάθε χρόνο διοργανώνεται στη Λιθουανία η διεθνής εκστρατεία "16 Days Against gender-based violence", κατά τη διάρκεια της οποίας μη κυβερνητικές οργανώσεις σε ολόκληρη τη Λιθουανία υλοποιούν πρωτοβουλίες με στόχο την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών.

Καλές πρακτικές και πόροι:

5. Δωρεάν διαδικτυακό σεμινάριο "Systemic domestic violence against women - what is it?". Για περισσότερες πληροφορίες: <https://www.visureikalas.lt/naujienos/specialistams/2019/06/kursai>.

6. Κατά τη διάρκεια του έργου "Domestic Violence: prevention, protection, assistance, cooperation", διοργανώθηκαν εκπαιδεύσεις για τους υπαλλήλους λιθουανικών δήμων, κρατικών φορέων και μη κυβερνητικών οργανώσεων που εργάζονται στον τομέα της ενδοοικογενειακής βίας.

7. Το 2018-2019, το Λιθουανικό Κέντρο για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα μαζί με το Κέντρο για την Ανάπτυξη των Ίσων Ευκαιριών υλοποίησαν το έργο "Her Voice: Empowering Victims of Sexual Harassment and Violence", κατά τη διάρκεια του οποίου διοργανώθηκαν εκπαιδεύσεις για υπαλλήλους, νομικά ιδρύματα και διαδόθηκαν πληροφορίες στο κοινό προκειμένου να προωθηθούν γνώσεις σχετικά με τον τρόπο αναγνώρισης της σεξουαλικής βίας, της παρενόχλησης, τον τρόπο παροχής βοήθειας στα θύματα αυτού του είδους βίας και τη διασφάλιση της πρόληψης. Για περισσότερες πληροφορίες: <https://manoteises.lt/lztc/projektas-jos-balsas-igalinant-seksualinio-priekabavimo-ir-smurto-aukas/>.

Δυστυχώς, δεν υπάρχουν καλές πρακτικές για γυναίκες με ψυχοκοινωνική αναπηρία, αλλά υπάρχουν αρκετά εγκεκριμένα προγράμματα επαγγελματικής ανάπτυξης για κοινωνικούς λειτουργούς σε σχέση με τη σεξουαλική βία:

8. Οίκος φροντίδας "Užvonēja" - "Sexual Violence Against Children: Recognition and Response", εκπαίδευση διάρκειας 8 ωρών (ισχύς 2018-2023),

9. Οίκος φροντίδας "Užvonēja" - "Sexual abuse against adults with intellectual and / or mental disabilities: prevention and assistance", εκπαίδευση διάρκειας 8 ωρών (ισχύς 2019-2022),

10. Δημόσιος φορέας "Γραφείο Παρακολούθησης και Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού" - Sexual Violence against Women: Recognition and Assistance in Social Work", εκπαίδευση διάρκειας 10 ωρών (ισχύς 2019-2022);

Μέχρι στιγμής υπάρχει πολύ περιορισμένη εξειδικευμένη εκπαίδευση για την εργασία με άτομα με αναπηρίες ή για τη σεξουαλική βία. Το πρόγραμμα Erasmus+ "TRASE" υλοποιήθηκε επίσης στη Λιθουανία - εκπαίδευση στη σεξουαλική αγωγή για άτομα με αναπηρίες. Η εκπαίδευση συνέβαλε στην ευαισθητοποίηση σχετικά με τη σεξουαλικότητα. Η εκπαίδευση απευθύνεται όχι μόνο σε άτομα με αναπηρία, αλλά και στους γονείς τους, στους κοινωνικούς λειτουργούς και στο υπόλοιπο προσωπικό που εργάζεται με άτομα με αναπηρία. Το πρόγραμμα σπουδών διατίθεται δωρεάν στο Διαδίκτυο, ενώ ο ιστότοπος του έργου προσφέρει επίσης επιπλέον εργαλεία και πόρους για την εκπαίδευση και τη βελτίωση της σεξουαλικής αγωγής των ατόμων με αναπηρία. Για περισσότερες πληροφορίες: <https://www.traseproject.com/>.

Ισπανία

Δεν υπάρχουν πολλοί πόροι στα ισπανικά που να απευθύνονται σε επαγγελματίες για τον εντοπισμό της έμφυλης βίας και την υποστήριξη των γυναικών με αναπηρία που είναι θύματα τέτοιου είδους βίας. Υπάρχουν ακόμα λιγότεροι πόροι όταν πρόκειται για γυναίκες με ψυχοκοινωνική αναπηρία. Ωστόσο, υπάρχουν ορισμένοι οδηγοί που προσφέρουν κατευθυντήριες γραμμές για επαγγελματίες και μελέτες που αναφέρονται στη φύση της βίας κατά των γυναικών με ψυχοκοινωνική αναπηρία και που μπορεί να είναι χρήσιμοι στους επαγγελματίες του κλάδου αυτού.

1. 'Guide to action in cases of GBV in the field of mental health and additions'. <https://www.consaludmental.org/publicaciones/Guia-salud-mental-drogodependencia-violencia-genero.pdf>

Ο κύριος στόχος του βιβλίου αυτού είναι να καθοδηγήσει τους επαγγελματίες μέσα από διάφορους πόρους στο να εντοπίζουν πιθανές περιπτώσεις ΕΒ. Περιλαμβάνει μια περίληψη των πιο συνηθισμένων διαγνώσεων που απευθύνεται σε επαγγελματίες που δεν

είναι τόσο εξοικειωμένοι να εργάζονται με άτομα με ψυχοκοινωνική αναπηρία κι ένα σχέδιο δράσης για συγκεκριμένες καταστάσεις με συστάσεις και καλές πρακτικές.

2. "Manual of training resources: Mental health, additions and GBV".
<https://www.consaludmental.org/publicaciones/Manual-recursos-formativos-salud-mental-drogodependencia-violencia-genero.pdf>

Το παρόν εγχειρίδιο προσφέρει έναν οδηγό για τις υπηρεσίες και τους πόρους για τη βελτίωση της φροντίδας των γυναικών θυμάτων ΕΒ και περιλαμβάνει πρακτικά παραδείγματα και διαδίδει καλές πρακτικές παρέμβασης και συντονισμού.

3. 'Guide to care for battered women with severe mental disorder'.
<http://www.madrid.org/bvirtual/BVCM017351.pdf>

Στόχος αυτού του οδηγού είναι να προσφέρει καθοδήγηση στους επαγγελματίες του συστήματος υγείας για τη βελτίωση της φροντίδας που λαμβάνουν οι γυναίκες με ψυχοκοινωνική αναπηρία που είναι θύματα ΕΒ. Δεν στοχεύει μόνο στην ευαισθητοποίηση αυτών των επαγγελματιών, αλλά και στην αύξηση εντοπισμού των περιπτώσεων τόσο από τον επαγγελματία όσο και από το ίδιο το θύμα. Προσφέρει επίσης καλές πρακτικές όσον αφορά την παρέμβαση.

4. Video

<https://consaludmental.org/sala-prensa/el-80-de-las-mujeres-con-problemas-de-salud-mental-que-vive-en-pareja-ha-sufrido-violencia/>

Σε αυτό το βίντεο, τρεις γυναίκες με ψυχοκοινωνική αναπηρία μιλούν για τις εμπειρίες τους και τις συνέπειες της σεξιστικής βίας που έχουν υποστεί.

5. 'Guide: Research on violence against women with psychosocial disabilities'

http://www.fedeafes.org/wp-content/uploads/2017/06/GUIA_Fedeafes_estudio-violencia-genero-mujeres-con-enfermedad-mental_guia_web.pdf

Ο οδηγός αυτός συνοψίζει σε 16 φύλλα όλα τα σημεία που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη από τους επαγγελματίες για τη φροντίδα των γυναικών με προβλήματα ψυχικής υγείας. Προσφέρει μια εισαγωγή στο είδος της βίας και περιγράφει σημείο προς σημείο τα εμπόδια, τις επιπτώσεις, τις δράσεις και τους διαθέσιμους πόρους.

6. 'Women with disabilities and sexual violence: a guide for professionals'

<https://www.saludcastillayleon.es/profesionales/es/violencia-genero/documentos-m-s-organismos/protocolos-guias.ficheros/257259-Guia.Violencia%20sexual%20y%20DISCAPACIDAD.CCAA.%20Andalucia.pdf>

Ελλάδα

Υπάρχει έλλειψη πληροφοριών και πιθανότατα έλλειψη εξειδικευμένων έργων και παροχή υπηρεσιών στην Ελλάδα, που να αφορά τα θύματα της έμφυλης βίας που βρίσκονται στο φάσμα της ψυχοκοινωνικής αναπηρίας. Αυτή η ομάδα μπορεί να απευθυνθεί για πρόσθετες πληροφορίες και υπηρεσίες στον εθνικό αρμόδιο φορέα, τη Γενική Γραμματεία Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των Φύλων (www.isotita.gr), το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (www.ekka.org.gr) και τα εξειδικευμένα κατά τόπους συμβουλευτικά κέντρα και κοινωνικές υπηρεσίες των δήμων. Στο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ισότητα των Φύλων 2016-2020 αναφέρεται ότι πρέπει να γίνεται ειδική αναφορά στις γυναίκες με αναπηρίες σε εκστρατείες ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης σχετικά με την έμφυλη βία, αλλά και την ενσωμάτωση της διάστασης της αναπηρίας σε όλες τις δημόσιες πολιτικές · παραγωγή σχετικού υλικού ευαισθητοποίησης αφιερωμένο σε άτομα με ειδικές ανάγκες (με διαφορετικές μορφές και "γλώσσες") · δημιουργία πρωτοκόλλων και κανόνων δεοντολογίας για επαγγελματίες που φροντίζουν και υποστηρίζουν γυναίκες με αναπηρίες, προκειμένου να αποτρέπεται η βία και η κακοποίηση βάσει φύλου, ώστε να προστατεύονται αποτελεσματικά τα θύματα με αναπηρίες. (Γενική Γραμματεία Ισότητας, 2016).

Επιπλέον, η Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρίες (ΕΣΑΑ) έχει ενεργό και παρεμβατικό ρόλο, όπως φαίνεται από τα σχόλια που απευθύνονται στον Γενικό Γραμματέα με την ευκαιρία της εφαρμογής του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Ισότητα των Φύλων 2016-2020.

Όπως επισημαίνεται σύμφωνα με την ΕΣΑΑ (2017), η αναφορά στις γυναίκες με αναπηρίες / χρόνιες ασθένειες φαίνεται να είναι τυπική και όχι ουσιαστική. Αν και η αναπηρία / χρόνια ασθένεια παρουσιάζεται ως παράγοντας ευπάθειας στην «εισαγωγική / θεωρητική» ενότητα αυτού του πεδίου, καμία από τις προγραμματισμένες / στοχευμένες δράσεις δεν απευθύνεται σε γυναίκες με αναπηρία / χρόνια ασθένεια. Επιπλέον, όπως αναφέρεται, οι γυναίκες με αναπηρίες δεν αποτελούν ομοιογενή ομάδα. Εκτός από τον τύπο και τον βαθμό αναπηρίας, μπορούν να διαφοροποιηθούν μέσω της αλληλεπίδρασης πολλαπλών λόγων διακρίσεων (εθνική ή εθνοτική καταγωγή, ηλικία, θρησκευτικές ή

ιδεολογικές πεποιθήσεις, οικονομική κατάσταση κ.λπ.). Η ομογενοποίηση των γυναικών με αναπηρία / χρόνιες ασθένειες παραμένει ένας παράγοντας διάκρισης.

Παράλληλα, στην Ελλάδα, υπάρχει ένα σύνολο φορέων και ΜΚΟ που λειτουργούν στο πλαίσιο της ισότητας των φύλων και της καταπολέμησης της ενδοοικογενειακής βίας, συγκεκριμένα:

Το Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας (<https://kethi.gr/>), είναι νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου, που ιδρύθηκε το 1994 και εποπτεύεται από το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων. Το ΚΕΘΙ ασχολείται ενεργά με την προώθηση της ισότητας των φύλων σε όλους τους τομείς της κοινωνικής, πολιτικής, πολιτιστικής και οικονομικής ζωής, με κύριο στόχο την εξάλειψη των διακρίσεων και των ανισοτήτων μεταξύ των φύλων. Διεξάγει έρευνα και μελέτες και εφαρμόζει εθνικές και ευρωπαϊκές εκστρατείες δράσης για την ισότητα των φύλων.

Η Διοτίμα (<https://diotima.org.gr>), το Κέντρο Μελετών και Ερευνών Γυναικών είναι ένας μη κερδοσκοπικός οργανισμός με προφίλ γυναικείας μη κυβερνητικής οργάνωσης. Καθ' όλη τη διάρκεια των πολυετών δραστηριοτήτων του, προωθεί συστηματικά και να αντιμετωπίζει το θέμα των διακρίσεων κατά των γυναικών σε όλα τα επίπεδα κοινωνικής, πολιτικής και οικονομικής ζωής.

Κατά τη διάρκεια της απομόνωσης COVID -19 στην Ελλάδα, επισημάνθηκε η διάσταση του αυξημένου κινδύνου για τα θύματα που βιώνουν ενδοοικογενειακή βία να παγιδευτούν στα σπίτια τους με τους κακοποιούς τους. Οι τηλεφωνικές κλήσεις που ελήφθησαν στην Ελλάδα από τη Γραμμή SOS 15900 την ίδια περίοδο, αυξήθηκαν σημαντικά ενώ ειδική καμπάνια ξεκίνησε στις αρχές Απριλίου με τίτλο «Μένουμε σπίτι, αλλά δεν παραμένουμε σιωπηλές». Video: <https://www.youtube.com/watch?v=oCGFDpoyfn4>,

Άλλες καμπάνιες μπορούν να αναζητηθούν στη σελίδα της Γενικής Γραμματείας Ισότητας : <https://womensos.gr/tv-spots/>, τη Διοτίμα: <https://diotima.org.gr/kampania-painted-i-emfyli-via-echei-polles-apochroseis/> και άλλους οργανισμούς.

Οδηγοί

Υπάρχουν αρκετοί οδηγοί που προσφέρουν οδηγίες προς επαγγελματίες και εκπαιδευτικούς, αλλά και μελέτες για την αντιμετώπιση του φαινομένου της βίας κατά των γυναικών. Ακόμη και αν η βία κατά των γυναικών δεν αντιμετωπίζεται μέσα από το πρίσμα της ψυχοκοινωνικής αναπηρίας, οι οδηγοί μπορεί να προσφέρουν χρήσιμες πληροφορίες στους επαγγελματίες στον τομέα, όπως οι παρακάτω:

α) «Ο κόσμος από την αρχή», από το ΚΕΘΙ. Το βιβλίο στοχεύει στην ευαισθητοποίηση των εφήβων γύρω από το θέμα της έμφυλης βίας, μέσα από την αφήγηση τριών ιστοριών που, δυστυχώς, αποτελούν πραγματικότητα:

https://www.kethi.gr/sites/default/files/attached_file/file/202012/Οδηγός%20εκπαιδευτικής%20αξιοποίησης.pdf

β) «Βία κατά των Γυναικών: Τώρα μπορείς να μιλήσεις». Οδηγός συμβουλευτικής για τη βία, από τη Γενική Γραμματεία για την Ισότητα των Φύλων:

<https://www.isotita.gr/wp-content/uploads/2018/07/Οδηγός-Συμβουλευτικής-για-τη-ΒΙΑ.pdf>

γ) «Διαφυγή από μια βίαιη σχέση». Ευρωπαϊκό δίκτυο κατά της βίας:

https://www.antiviolence-net.eu/Odigos_apodrasis.pdf

δ) Οδηγός για επαγγελματίες υγείας για θέματα βίας κατά των γυναικών. ΚΕΘΙ:

<https://www.kethi.gr/ekdoseis/odigos-gia-epaggelmaties-ygeias-se-themata-bias-kata-ton-gynaikon>

Φύλλα εργασίας για τη συνεδρία δια ζώσης

Φύλλο εργασίας 1 - Παρουσίαση και καλωσόρισμα - Δραστηριότητα για να «σπάσει ο πάγος»

Στόχος: να συστηθούν με αστείο τρόπο και να δημιουργήσουν ένα χώρο αυτοπεποίθησης.

Διάρκεια: 10 λεπτά

Εφαρμογή: κάθε συμμετέχων στην ομάδα γράφει ένα πολύ ενδιαφέρον ή ασυνήθιστο γεγονός για τον εαυτό του σε ένα κομμάτι χαρτί. Στη συνέχεια, ο συντονιστής της ομάδας διαβάζει τις απαντήσεις και η ομάδα μαντεύει ποιο άτομο έγραψε αυτό το ενδιαφέρον γεγονός.

Φύλλο εργασίας 2- Καθοδηγούμενη συζήτηση σχετικά με το περιεχόμενο της ενότητας.

Στόχος: Διεξαγωγή συζήτησης σχετικά με το περιεχόμενο της διαδικτυακής ενότητας

Διάρκεια: 20 λεπτά

Εφαρμογή: ο συντονιστής ζητά από κάθε συμμετέχοντα να γράψει σε ένα πράσινο χαρτί το θέμα της διαδικτυακής ενότητας που θεωρεί πιο ενδιαφέρον/σχετικό με την εργασία του/της και σε ένα κίτρινο χαρτί το θέμα που είναι πιο δύσκολο να εφαρμοστεί στην πράξη.

Στη συνέχεια, ο συντονιστής θα επιλέξει τα θέματα που αναφέρονται ως πιο σημαντικά και που είναι πιο δύσκολο να εφαρμοστούν από την πλειοψηφία των συμμετεχόντων και θα θέσει τις ακόλουθες ερωτήσεις:

- Γιατί θεωρείτε ότι αυτό το θέμα είναι το πιο σχετικό; Πώς συνδέεται με την εργασία σας;
- Μπορείτε να αναφέρετε κάποια κατάσταση στην οποία αντιμετωπίσατε αυτό το ζήτημα/κατάσταση;
- Τι είδους προκλήσεις βλέπετε στην εφαρμογή αυτού του θέματος στην πράξη;
- Τι θα χρειαστείτε για να ξεπεράσετε αυτές τις προκλήσεις;

Φύλλο εργασίας 3 - Συμπέρασμα και ερωτήσεις/σχόλια/παρατηρήσεις (5 λεπτά)

Στόχος: Διεξαγωγή συζήτησης σχετικά με το περιεχόμενο της διαδικτυακής ενότητας

Διάρκεια: 5 λεπτά

Υλοποίηση: Ο συντονιστής θα πρέπει να ολοκληρώσει τα θέματα και τις ιδέες της εκπαίδευσης και να ρωτήσει αν κάποιος έχει παρατηρήσεις ή αν θέλει να μοιραστεί κάποιο προβληματισμό σχετικά με τη συνεδρία.

ΕΝΟΤΗΤΑ 9- Δημιουργία δικτύων για την πρόληψη και αντιμετώπιση της σεξουαλικής βίας/ παρενόχλησης κατά των γυναικών με αναπηρία

Θέμα	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΔΙΚΤΥΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΒΙΑΣ/ΠΑΡΕΝΟΧΛΗΣΗΣ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ.
Σκοπός(-οί) και στόχοι	Ευαισθητοποίηση των επαγγελματιών ψυχικής υγείας αναφορικά με τη σημασία των δικτύων που αποσκοπούν στην πρόληψη και αντιμετώπιση της έμφυλης βίας κατά των γυναικών με ψυχοκοινωνική αναπηρία. Οι επαγγελματίες ενημερώνονται για τους πιο εύκολους τρόπους για τη δημιουργία δικτύων.
Εκπαιδευτικά αποτελέσματα	Στο τέλος αυτής της ενότητας ο εκπαιδευόμενος: <ul style="list-style-type: none"> • Θα συνειδητοποιήσει τη σημασία της συνεργασίας και της δημιουργίας δικτύων για την πρόληψη και την αντιμετώπιση της έμφυλης βίας • Θα κατανοήσει τους πιο εύκολους τρόπους για το πώς να δημιουργήσει δίκτυα
Μέθοδοι	<ul style="list-style-type: none"> • Τηλε-εκπαίδευση • Αυτοαξιολόγηση • Δραστηριότητες δια ζώσης
Διάρκεια	2,5 ώρες δια ζώσης + 1 ώρα στο διαδίκτυο
Απαραίτητοι πόροι:	Φύλλα χαρτιού- στυλό.
Σειρά δραστηριοτήτων	Ενότητα τηλε-εκπαίδευσης (1 ώρα) Δια ζώσης: <ul style="list-style-type: none"> • Καθοδηγούμενη συζήτηση σχετικά με την ενότητα της τηλε-εκπαίδευσης (15 λεπτά) <u>Φύλλο Εργασίας 1.1</u> • Εντοπισμός δυνητικού επαγγελματικού δικτύου (1 ώρα) - <u>Φύλλο εργασίας 1.2</u> • Διάλειμμα (10-15 λεπτά)

	<ul style="list-style-type: none"> • Δημιουργία επαγγελματικού δικτύου (1 ώρα) - Φύλλο εργασίας 1.3
Αξιολόγηση	Τέστ Αυτοαξιολόγησης
Πηγές	<p>Επαγγελματική δικτύωση: Τι είναι και πώς να το κατακτήσετε. Διατίθεται στον ιστότοπο: https://www.indeed.com/career-advice/career-development/professional-networking</p> <p>Συμβουλές επαγγελματικής δικτύωσης για φοιτητές MBA. Διατίθεται στον ιστότοπο: https://www.onlinemba.com/resources/professional-networking/</p> <p>6 συμβουλές για τη δημιουργία (και διατήρηση) του επαγγελματικού σας δικτύου. Διατίθεται στον ιστότοπο: https://www.northeastern.edu/bachelors-completion/news/networking-tips/</p> <p>"Erasmus+" "INDIVERSO Project - Education, counselling and support structures in the field of vocational education and training of young people with psychological impairments". Διατίθεται στον ιστότοπο: https://www.indiverso-erasmus.eu/</p>

Θεωρητικό περιεχόμενο διαθέσιμο μέσω του μαθήματος της τηλε-εκπαίδευσης

Τι είναι ένα επαγγελματικό δίκτυο;

Η επαγγελματική δικτύωση είναι όταν χτίζετε σχέσεις με άλλους επαγγελματίες τόσο στον τομέα της καριέρας σας όσο και σε άλλους συναφείς τομείς. Η δικτύωση σας επιτρέπει να καλλιεργήσετε σχέσεις με άλλους που είναι αμοιβαία επωφελείς για τη σταδιοδρομία σας και αυτή των ατόμων του δικτύου σας. Ο στόχος της επαγγελματικής δικτύωσης είναι συνήθως η ανταλλαγή πληροφοριών ή οι αμοιβαίες εξυπηρετήσεις και αλληλοβοήθεια των ανθρώπων του δικτύου. Στον τομέα της ψυχικής υγείας αυτό μπορεί να αποτυπωθεί ως το να ζητάει κανείς βοήθεια ή συμβουλές για κάποια θέματα που αντιμετωπίζει στην εργασία του και να λαμβάνει τη βοήθεια από άλλους σχετικούς επαγγελματίες ή και να παρέχει ο ίδιος βοήθεια σε άλλους.

Μπορείτε να φτιάξετε ένα επαγγελματικό δίκτυο σε διάφορα μέρη τόσο στο διαδίκτυο όσο και προσωπικά. Τα συνήθη μέρη όπου οι άνθρωποι δικτυώνονται με άλλους περιλαμβάνουν:

- Τις εκδηλώσεις δικτύωσης
- Οι σύλλογοι αποφοίτων
- Οι αθλητικές ομάδες ή ομάδες επαγγελματιών
- Τα συνέδρια και οι εκθέσεις
- Η τρέχουσα εργασία
- Οι κοινωνικές εκδηλώσεις
- Οι ιστότοποι κοινωνικής δικτύωσης που απευθύνονται σε επαγγελματίες

Δείτε παραδείγματα επαγγελματικών δικτύων:

<https://www.facebook.com/MHPNOnline/>

<https://www.nhsconfed.org/networks/mental-health-network/membership>

Διαφορετικά είδη επαγγελματικών δικτύων

Σύμφωνα με το Harvard Business Review, υπάρχουν τρία είδη δικτύωσης: η επιχειρησιακή, η προσωπική και η στρατηγική:

Τα επιχειρησιακά δίκτυα είναι κυρίως εσωτερικά ή δεν απέχουν πολύ από τον κοινωνικό σας κύκλο. Οι επαφές αυτές σας βοηθούν να επιτύχετε βραχυπρόθεσμους στόχους, ολοκληρώνοντας αποτελεσματικά την εργασία σας σε μια βάση ανά έργο. Με τα

επιχειρησιακά δίκτυα, θα πρέπει να αναπτύξετε υγιείς εργασιακές σχέσεις. Συχνά επειδή είναι βασισμένα σε καθήκοντα και βραχυπρόθεσμες απαιτήσεις, τα επιχειρησιακά δίκτυα είναι περιορισμένα και προσφέρουν ελάχιστα στο να ανεβάσουν τον πήχη ψηλά.

Τα προσωπικά δίκτυα ενισχύουν την προσωπική και επαγγελματική σας ανάπτυξη. Οι ομάδες αυτές και τα άτομα προσφέρουν εξωτερικές συστάσεις και σας βοηθούν στα τρέχοντα ή και μελλοντικά ενδιαφέροντα σας. Η προσωπική δικτύωση μπορεί να σας βοηθήσει να αναζητήσετε ευκαιρίες εκτός του οργανισμού σας, αλλά από μόνη της δεν αρκεί για να σας ωθήσει στο επόμενο επίπεδο.

Η στρατηγική δικτύωση έχει να κάνει με τον καθορισμό των μελλοντικών σας προτεραιοτήτων, την απόκτηση πλεονεκτημάτων και την εξασφάλιση εσωτερικών και εξωτερικών επαφών για την στήριξη των προσπαθειών σας. Από την άλλη πλευρά, αυτό μπορεί να είναι χρονοβόρο και συχνά σας απομακρύνει από τις σημαντικές καθημερινές λειτουργίες.

Αυτές οι τρεις στρατηγικές δικτύωσης δεν αποκλείουν η μία την άλλη. Οι επαγγελματίες θα πρέπει να εφαρμόζουν και τα τρία είδη δικτύωσης για να μεγιστοποιήσουν και να διαφοροποιήσουν τις επαφές τους.

Γιατί τα επαγγελματικά δίκτυα είναι σημαντικά για την έμφυλη βία;

Η ανταλλαγή πληροφοριών στο πλαίσιο ενός επαγγελματικού δικτύου μπορεί να αναφέρεται σε συγκεκριμένες περιπτώσεις, σε δραστηριότητες που πρέπει να γίνουν και στα αποτελέσματά τους, σε νέους νομοθετικούς κανόνες, στην εφαρμογή των νόμων ή μη εφαρμογή, στα είδη υποστήριξης κτλ.

Η ανταλλαγή ιδεών και δραστηριοτήτων, μελετών και περιπτώσεων αναφορικά με την έμφυλη βία κατά των γυναικών με αναπηρία μπορεί να βοηθήσει όλους τους επαγγελματίες που εργάζονται σε αυτόν τον τομέα να αντιμετωπίσουν αποτελεσματικότερα τα προβλήματα βίας, να κερδίσουν υποστήριξη, να αντιμετωπίσουν το στίγμα και ενδεχομένως να αποτρέψουν τη βία, λαμβάνοντας όλες τις πληροφορίες από τις εμπειρίες άλλων επαγγελματιών. Η συνεργασία και η προώθηση της δικτύωσης είναι ένα εργαλείο που βοηθάει τις γυναίκες και τα κορίτσια που βιώνουν βία με ένα βιώσιμο και ποικίλο τρόπο.

Είναι πολύ σημαντικό να κατανοήσουμε την ανάγκη να εργαστούμε σε δίκτυα για το κοινό καλό, αφιερώνοντας μέρος του χρόνου μας στη δημιουργία αυτών των δικτύων και στη συνεισφορά μας σε αυτά. Όπως έδειξαν οι εκθέσεις του έργου μας, ορισμένοι επαγγελματίες φανερώνουν την έλλειψη υποστήριξης και επικοινωνίας μεταξύ των επαγγελματιών ψυχικής υγείας, ενώσεων ή άλλων, αναφορικά με την έμφυλη βία κατά των γυναικών με αναπηρία, οπότε ένα επαγγελματικό δίκτυο παρουσιάζεται ως μια πρόταση για την καταπολέμηση αυτής της πραγματικότητας.

Μέθοδοι δικτύωσης (μόνο μερικά παραδείγματα):

- Συναντήσεις δικτύου για την ανταλλαγή τεχνογνωσίας και εμπειρίας
- Ομαδικές διασκέψεις ειδικών για συγκεκριμένες ψυχικές αναπηρίες
- Ομαδικά σεμινάρια/ εκπαιδεύσεις
- Μικρές ομάδες που εργάζονται σε ειδικά θέματα
- Διμερείς συζητήσεις
- Συλλογική συμβουλευτική περιπτώσεων, για παράδειγμα μεταξύ σχολικών κοινωνικών λειτουργών, εκπαιδευτών, εκπαιδευτικών, συμβούλων προσανατολισμού σε εργαστήρια ξενώνων....
- Υποστήριξη από ομότιμους
- Εργαστήρια, διαλέξεις ή παρουσιάσεις έργων σε συναντήσεις των εταίρων του δικτύου

Κάντε τη δικτύωση συνήθεια

Η δικτύωση είναι μια δεξιότητα ζωτικής σημασίας για τους περισσότερους επαγγελματίες, αλλά δεν κατακτάται πάντα γρήγορα. Μπορείτε να αποκτήσετε χρήσιμες δεξιότητες δικτύωσης μόνο μέσω της εμπειρίας και της επανειλημμένης έκθεσης.

Μία από τις πιο σημαντικές πτυχές της επιτυχημένης επαγγελματικής δικτύωσης είναι να την κάνετε μέρος της καθημερινότητάς σας. Τα δίκτυα δημιουργούνται με την πάροδο του χρόνου, οπότε διατηρήστε τη συνήθεια να είστε συνδεδεμένοι με ένα ευρύ φάσμα ανθρώπων που μπορεί να σας βοηθήσουν με την εμπειρία τους ή να σας ζητήσουν τη βοήθεια σας.

Αν θέλετε να διευρύνετε το δίκτυό σας, παρακάτω θα βρείτε χρήσιμες συμβουλές δικτύωσης που θα σας βοηθήσουν να ξεκινήσετε:

Παρακολουθήστε εκδηλώσεις που σχετίζονται με τον τομέα εργασίας σας. Είτε πρόκειται για μια ειδική συνάντηση δικτύωσης είτε για μια ομιλία ενός ειδικού για ένα φλέγον ζήτημα, προσπαθήστε να παρακολουθήσετε τις σχετικές εκδηλώσεις του κλάδου. Θα βρρίσκεστε σε μια αίθουσα με ομοϊδεάτες σας, με τους οποίους θα μπορείτε να συζητήσετε θέματα σχετικά με το γνωστικό σας αντικείμενο.

Καθιερώστε μια δυνατή διαδικτυακή παρουσία. Στον κόσμο του σήμερα, οι συνάδελφοί σας είναι πιθανό να σας αναζητήσουν στο διαδίκτυο για να μάθουν περισσότερα για το επαγγελματικό σας υπόβαθρο και τα ενδιαφέροντά σας. Όταν δικτυώνετε μέσω των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, προτιμήστε επαγγελματικούς ιστότοπους, όπως για παράδειγμα το LinkedIn, και διατηρήστε τα στοιχεία του προφίλ σας ακριβή, ενημερωμένα και πλήρη. Συμπεριλάβετε μια επαγγελματική φωτογραφία, μια προσωπική σύντομη και μια επισκόπηση των δεξιοτήτων σας για να δώσετε στις πιθανές επαφές σας μια καλύτερη εικόνα της προσωπικότητας, των ικανοτήτων, των στόχων σας και του τρόπου με τον οποίο θα μπορούσατε να προσθέσετε αξία στο δίκτυό τους.

Ασχοληθείτε με το περιεχόμενο. Επικοινωνήστε με τις συνδέσεις σας, κοινοποιώντας περιεχόμενο που πιστεύετε ότι θα τους φανεί χρήσιμο, όπως μια ενημερωτική ανάρτηση ιστολογίου, μια συναρπαστική ομιλία TED, ένα προκλητικό έγγραφο του κλάδου ή μια τοπική εκδήλωση δικτύωσης. Στο σημείωμά σας, εξηγήστε τους τι σας έκανε να τους σκεφτείτε και πώς μπορεί να τους προσφέρει αξία.

Επανασυνδεθείτε με παλιές επαφές. Παρόλο που θα θέλατε να διατηρείτε συνεχή επαφή με όλο το δίκτυό σας, στην πραγματικότητα, είναι εύκολο να χάσετε την επαφή. Μην ντρέπεστε να επανασυνδεθείτε με παλιές επαφές, ακόμη κι αν έχει περάσει καιρός από την τελευταία σας συνομιλία. Όταν επικοινωνείτε εκ νέου με παλιές επαφές, ενημερώστε για τον λόγο που θα θέλατε να επανασυνδεθείτε, αναγνωρίζοντας ότι υπήρξε κενό στην επικοινωνία σας. Μπορείτε να τους κινήσετε το ενδιαφέρον με διάφορους τρόπους, κοινοποιώντας σχετικό περιεχόμενο, αφήνοντας ένα συγχαρητήριο μήνυμα για κάποιο πρόσφατο επίτευγμα ή απλά ζητώντας τα σχόλιά τους ή την επαγγελματική τους συμβουλή.

Επικοινωνήστε τακτικά. Καθώς συνεχίζετε να χτίζετε το δίκτυό σας, είναι σημαντικό να το διατηρείτε επικοινωνώντας τακτικά με τους συνδέσμούς σας. Μην αισθάνεστε ότι πρέπει να συνδέεστε προγραμματισμένα, αλλά βεβαιωθείτε ότι επικοινωνείτε τουλάχιστον δύο φορές το χρόνο. Μπορεί να είναι κάτι απλό όπως ένα μήνυμα στο

LinkedIn ή ένα εγκάρδιο μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, ευχαριστώντας τους για μια σύσταση που έκαναν ή για μια συμβουλή που σας προσέφεραν και οδήγησε σε ένα θετικό αποτέλεσμα. Είναι επίσης μια καλή ιδέα να δημιουργήσετε μια λίστα αλληλογραφίας με τις σχετικές επαφές, ώστε να τις έχετε πάντα στη διάθεσή σας σε περίπτωση που χρειαστεί να μοιραστείτε κάποιες πληροφορίες ή να ζητήσετε βοήθεια.

Πώς μπορώ να κάνω το επαγγελματικό μου δίκτυο ισχυρό;

Κάντε την επαγγελματική δικτύωση μέρος της καθημερινότητάς σας.

Ενισχύστε την προβολή (Η απάντηση σε άτομα στο LinkedIn και ο σχολιασμός σε ιστολόγια ή tweets άλλων θα σας δώσει μεγαλύτερη προβολή και θα σας βοηθήσει να δημιουργήσετε τον επαγγελματικό σας κύκλο).

Κάντε προσωπική επικοινωνία (Αν και υπάρχουν διάφορες πλατφόρμες που μπορείτε να χρησιμοποιήσετε για το επαγγελματικό σας δίκτυο, τίποτα δεν είναι καλύτερο από την ανθρώπινη επαφή. Επιλέξτε τις σωστές πλατφόρμες και παραμείνετε συνεπείς, αλλά είναι πιο σημαντικό να παραμείνετε προσωπικά συνδεδεμένοι και αφοσιωμένοι στην ανάπτυξη του δικτύου σας).

Στοχεύετε συγκεκριμένες κοινότητες (Είναι καλή ιδέα να στοχεύετε σε κοινότητες που αφορούν τη δουλειά σας).

Αξιοποιήστε εκδηλώσεις και συνέδρια (Οι εκδηλώσεις και τα συνέδρια είναι πολύ καλά για τη δημιουργία ισχυρών επαγγελματικών δικτύων. Θα πρέπει να αξιοποιείτε κάθε επαγγελματική και κοινωνική ευκαιρία για να συναντάτε και να συνδέεστε με καινούριους ανθρώπους. Προσπαθήστε να απαντάτε σε άτομα που έχετε συναντήσει και ανταλλάξει επαγγελματικές κάρτες και να απαντάτε επιμελώς σε μηνύματα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και τηλεφωνήματα που δέχεστε).

Τεστ Αυτοαξιολόγησης

A. Γιατί είναι σημαντικό να υπάρχει ένα δίκτυο σχετικά με την έμφυλη βία;

1. Για την αντιμετώπιση του στίγματος
2. Για την κοινοποίηση μελέτης περίπτωσης
3. Για κοινοποίηση πληροφοριών και επαγγελματικών τάσεων
4. Όλα τα παραπάνω (σωστό)

B. Τι πρέπει να κάνετε για να παραμείνετε συνδεδεμένοι με κάθε οποιοδήποτε δίκτυο;

1. Δημιουργήστε μια λίστα αλληλογραφίας (σωστό)
2. Κάντε χρήση επαγγελματικών ομάδων στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (σωστό)
3. Μην επιτρέπετε σε κανένα επιπλέον μέλος/οργανισμό να ενταχθεί στο δίκτυο
4. Όλα τα παραπάνω

Γ. Τι είδους περιεχόμενο πρέπει να κοινοποιείται σε ένα επαγγελματικό δίκτυο;

1. Πληροφορίες σχετικά με μελέτες περιπτώσεων που μπορούν να βοηθήσουν τους συναδέλφους (σωστό)
2. Ονόματα γυναικών με αναπηρία που υφίστανται έμφυλη βία
3. Κοινοποίηση πληροφοριών σχετικά με χρήσιμες δραστηριότητες (σωστό)
4. Όλα τα παραπάνω

Φύλλα εργασίας για τη συνεδρία δια ζώσης

Φύλλο εργασίας 1.1 - Καθοδηγούμενη συζήτηση για την ενότητα τηλε-εκπαίδευσης

Στόχος: Διεξαγωγή συζήτησης σχετικά με το περιεχόμενο της διαδικτυακής ενότητας

Διάρκεια: 15 λεπτά

Εφαρμογή: Ο συντονιστής θα ζητήσει από τους συμμετέχοντες να προβληματιστούν σχετικά με τη διαδικτυακή ενότητα σχετικά με τα επαγγελματικά δίκτυα. Ο συντονιστής ενδέχεται να θέσει αυτές τις ερωτήσεις και να ενθαρρύνει τη συζήτηση:

- Τι είναι γενικά ένα επαγγελματικό δίκτυο;
- Γιατί είναι σημαντικό σε σχέση με την έμφυλη βία κατά των γυναικών και των κοριτσιών με αναπηρία
- Ποιο θέμα/ποια πτυχή της διαδικτυακής ενότητας ήταν πιο ενδιαφέρουσα/σχετική για εσάς;
- Ποιες άλλες ερωτήσεις ή γνώσεις έχετε σχετικά με αυτή τη διαδικτυακή ενότητα;

Φύλλο εργασίας 1.2 - Εντοπισμός δυνητικού επαγγελματικού δικτύου

Στόχος: Εντοπισμός δυνητικών οργανισμών, ενώσεων, φορέων για ένα επαγγελματικό δίκτυο επαγγελματιών ψυχικής υγείας.

Διάρκεια: 1 ώρα

Εφαρμογή: Ο συντονιστής μπορεί να πει και να εξηγήσει στους συμμετέχοντες:

Η δικτύωση μπορεί να πραγματοποιηθεί με διάφορα ενδιαφερόμενα μέρη και σε διάφορα επίπεδα. Οι εργασίες και οι στόχοι των επιμέρους εταίρων θα πρέπει να εναρμονιστούν ως προς το θέμα και το περιεχόμενο. Όλοι οι συμμετέχοντες θα πρέπει να επωφεληθούν από την ανταλλαγή και τη συνεργασία.

Ο συντονιστής χωρίζει τους συμμετέχοντες σε μικρές ομάδες των 3-5 ατόμων και εξηγεί ότι κάθε ομάδα θα πρέπει να σκεφτεί ή να βρει στο διαδίκτυο πιθανές οργανώσεις, ενώσεις, ενδιαφερόμενους φορείς για ένα επαγγελματικό δίκτυο επαγγελματιών ψυχικής υγείας (συνιστάται να σκεφτείτε ένα δίκτυο που θα εστιάζει στην έμφυλη βία κατά των γυναικών με ψυχική αναπηρία). Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει οργανώσεις υπηρεσιών

ψυχικής υγείας, φροντιστές/γονείς ατόμων με αναπηρία, αντιπροσωπευτικές οργανώσεις, συγκεκριμένα άτομα και άλλα. Ζητήστε από τους συμμετέχοντες να είναι συγκεκριμένοι και να αναζητήσουν υπάρχουσες οργανώσεις, άτομα κτλ. της χώρας.

Ο συντονιστής θα πρέπει να δώσει σε κάθε ομάδα χαρτί και στυλό. Ο πίνακας που παρουσιάζεται παρακάτω είναι προαιρετικός ως παράδειγμα των ενδιαφερομένων μερών από διάφορους τομείς για το δίκτυο. Αυτή η επισκόπηση των πιθανών εταίρων του δικτύου δεν είναι εξαντλητική.

Εκπαίδευση/σχολικός τομέας	Ιατρικός/ψυχολογικός/θεραπευτικός τομέας	Άτομα που πλήττονται από αναπηρίες και οι εκπρόσωποί τους	Άλλες κοινωνικές υπηρεσίες, ιδρύματα και ενδιαφερόμενοι φορείς
<p>Εκπρόσωποι σχολικών αρχών και συμβουλίων</p> <p>Σχολικοί κοινωνικοί λειτουργοί</p> <p>Σχολική ψυχολογική υπηρεσία</p> <p>...</p>	<p>Ιατροί και επαγγελματίες από ψυχιατρικά ιδρύματα, συμπεριλαμβανομένων των κλινικών ημερησίας φροντίδας</p> <p>Ψυχίατροι, ψυχολόγοι, ψυχοθεραπευτές</p> <p>Άλλες συμβουλευτικές υπηρεσίες</p> <p>...</p>	<p>Άτομα με ψυχικές διαταραχές και οι συγγενείς τους</p> <p>Εκπρόσωποι ατόμων με αναπηρία</p> <p>...</p>	<p>Εκπρόσωποι των γραφείων ένταξης</p> <p>Εκπρόσωποι για τις ίσες ευκαιρίες</p> <p>Κοινότητες ψυχοκοινωνικής εργασίας</p> <p>...</p>

Εκτυπώστε και μοιράστε τις ακόλουθες ερωτήσεις σε κάθε ομάδα για να τους βοηθήσετε να αναλύσουν με λεπτομέρεια την κάθε δυνητική εταιρική σχέση:

- Ποια είναι τα πιθανά ενδιαφερόμενα μέρη;
- Ποιοι είναι οι στόχοι αυτών των ενδιαφερόμενων μερών;
- Υπάρχουν κυρίως κοινοί στόχοι;
- Ποιοι διαφορετικοί στόχοι/συμφέροντα υπάρχουν;
- Ποια πλεονεκτήματα μπορεί να προσφέρει το δίκτυο στα μέλη του;
- Ποιους φόβους μπορεί να έχουν οι επιμέρους ενδιαφερόμενοι και πώς μπορούν να αρθούν;
- Ποιος είναι αυτός που ξεκινά συνήθως;
- Ποιος είναι ο συντονιστής;
- Ποια εμπόδια υπάρχουν;
- Τι μπορούμε να συνεισφέρουμε στο δίκτυο;

Ζητήστε από κάθε ομάδα να παρουσιάσει εν συντομία τα ευρήματά της στους υπόλοιπους και ολοκληρώστε την άσκηση ζητώντας ανατροφοδότηση, ιδέες κτλ.

Πηγή: "Erasmus+" "INDIVERSO Project - Education, counselling and support structures in the field of vocational education and training of young people with psychological impairments". Διατίθεται στον ιστότοπο: <https://www.indiverso-erasmus.eu/>

Φύλλο εργασίας 1.3 - Δημιουργία ενός επαγγελματικού δικτύου

Στόχος: Να εξασκηθείτε στο πώς να δημιουργείτε και να διατηρείτε ένα επαγγελματικό δίκτυο.

Διάρκεια: 1 ώρα

Εφαρμογή: Ο συντονιστής χωρίζει τους συμμετέχοντες σε μικρές ομάδες των 3-5 ατόμων και εξηγεί ότι τώρα θα εξασκηθούν σε ορισμένα βήματα δημιουργίας και διατήρησης ενός επαγγελματικού δικτύου.

Κάθε ομάδα καλείται να φανταστεί τη δημιουργία ενός επαγγελματικού δικτύου (χρησιμοποιώντας οργανώσεις, πρόσωπα κτλ. που εντοπίστηκαν στην προηγούμενη άσκηση) για την αντιμετώπιση και την πρόληψη της έμφυλης βίας κατά των γυναικών με νοητική αναπηρία. Ο συντονιστής μπορεί να εκτυπώσει τα ακόλουθα σημεία για την άσκηση και να τα μοιράσει σε κάθε ομάδα. Ο στόχος είναι:

- Να γίνει καθορισμός των στόχων του επαγγελματικού δικτύου.

- Να γίνει καθορισμός των κύριων τομέων δραστηριότητας/ενδιαφερόντων του δικτύου.
- Ενίσχυση προβολής - δημιουργήστε ένα σχέδιο, πώς θα διαδώσετε τις πληροφορίες σχετικά με το δίκτυό σας (ποιες ιστοσελίδες, κοινότητες, άτομα, μέσα κοινωνικής δικτύωσης θα επιλέξετε).
- Σχεδιάστε εκδηλώσεις και συνέδρια - δημιουργήστε ένα πλάνο για τις συνεδριάσεις του δικτύου, τα θέματά τους, τις εκδηλώσεις του δικτύου κτλ.

Δώστε φύλλα χαρτί και στυλό σε κάθε ομάδα και ζητήστε από τους συμμετέχοντες να είναι συγκεκριμένοι κατά την εφαρμογή της άσκησης.

Όταν κάθε ομάδα τελειώσει με την άσκηση, ζητήστε της να παρουσιάσει τις ιδέες της και να συζητήσει τα αποτελέσματα της άσκησης. Ρωτήστε τους συμμετέχοντες αν υπάρχουν ακόμη θέματα που θα ήθελαν να συζητήσουν σχετικά με το θέμα του επαγγελματικού δικτύου, αν έμαθαν κάτι καινούργιο, ποιες είναι οι ιδέες ή οι ανησυχίες τους κτλ.

